

Vilniaus universitetas
Filosofijos fakultetas
Sociologijos ir socialinio darbo institutas

Izabela Kuzmicka

Socialinės politikos magistro studijų programa
Magistro baigiamasis darbas

Gerovės valstybės vaizdavimas Lietuvos žiniasklaidoje

Darbo vadovė: doc. dr. Daiva Skučienė

Vilnius

2022

PATEIKTIES LAPAS

Pateikties lapas pasirašomas ir pridedamas prie baigiamojo bakalauro arba magistro darbo po antraštinio lapo.

Baigiamąjį darbą, patvirtintą Filosofijos fakulteto dekanı įsakymu Nr., parengiau savarankiškai, galutinai suredagavau ir įteikiau Instituto administratorei (-iui).

.....
(Data) (Studentės (-o) vardas, pavardė, studento pažymėjimo numeris, parašas)

Baigiamasis darbas atitinka (neatitinka) bakalauro (magistro) darbams keliamus reikalavimus ir gali būti ginamas.

.....
(Data) (Vadovės ar vadovo vardas, pavardė, parašas)

Baigiamąjį darbą priėmė:

.....
(Data) (Instituto administratorės (-iaus) vardas, pavardė, parašas)

TURINYS

1. SANTRAUKA.....	5
2. ĮVADAS.....	7
3. GEROVĖS VALSTYBĖS SAMPRATA, MODELIAI IR IŠŠŪKIAI.....	10
3.1. Gerovės valstybės samprata.....	10
3.2. Gerovės valstybės modeliai.....	15
3.3. Gerovės valstybės iššūkiai ir problematika.....	19
4. ŽINIASKLAIDOS VAIDMUO VISUOMENĖJE IR POLITIKOJE.....	23
4.1. Rėminimo teorija.....	26
5. GEROVĖS VALSTYBĖS VAIZDAVIMAS LIETUVOS ŽINIASKLAIDOJE: EMPIRINIS TYRIMAS.....	28
5.1. Tyrimo metodika.....	28
5.2. Duomenų analizė.....	31
5.2.1. Kodų medis.....	31
5.2.1.1. Gerovės valstybės suvokimas.....	32
5.2.1.1.1. Gerovės valstybė siejama su Lietuvos prezidentu.....	32
5.2.1.1.2. Gerovės valstybė siejama su politika.....	35
5.2.1.1.3. Gerovės valstybė siejama su ekonomika, finansais, mokesčiais.....	38
5.2.1.1.4. Gerovės valstybės vaizdavimas per vertybių, jausmų, teisių prizmę.....	41
5.2.1.1.5. Gerovės valstybės vaizdavimas per diskusijas apie apibrėžimą, kūrimą, vizijas.....	43
5.2.1.1.6. Gerovės valstybės vaizdavimas per socialinės politikos sričių akcentavimą.....	47
5.2.1.1.7. Gerovės valstybė siejama su tam tikromis šalimis.....	51
5.2.1.2. Gerovės valstybės iššūkiai.....	53
5.2.1.2.1. Finansiniai, ekonominiai iššūkiai.....	53
5.2.1.2.2. Nesutarimai dėl „gerovės valstybės“ sampratos, kriterijų, vizijos.....	55
5.2.1.2.3. Socialinės politikos iššūkiai.....	56
5.2.1.2.4. Iššūkiai susiję su tam tikromis visuomenės grupėmis.....	62
5.2.2. Sąvokos vartojimas publikacijų temos kontekste.....	63
5.2.3. Sąvokos vartojimas publikacijų pašnekovų kontekste.....	65
5.2.4. Raktinio žodžio apibrėžimų ir režimų atspindėjimas publikacijose.....	66

5.2.5. Žiniasklaidos vaidmuo publikacijose vaizduojant gerovės valstybę.....	69
5.3. Tyrimo apibendrinimas.....	72
6. IŠVADOS.....	76
7.BIBLIOGRAFIJA.....	78
7.1. Mokslinės literatūros šaltiniai.....	78
7.2. Žiniasklaidos priemonių publikacijų sąrašas.....	85
8.PRIEDAI.....	105

1. SANTRAUKA

2018 metais Gitanas Nausėda, paskelbdamas apie savo kandidatavimą į Lietuvos prezidento rinkimus, savo kalboje į viešumą plačiai išskėlė „gerovės valstybės“ sąvoką taip sukeldamas visuomenės, politikų ir kitų suinteresuotų asmenų diskusijas apie tai, kas tai yra „gerovės valstybė“? Gana aktyviu tokių diskusijų katalizatoriumi tapo žiniasklaida, kuri, vykdydama visuomenės informavimo funkciją, visuomenei transliavo „gerovės valstybės“ sąvoką, rašė apie ją ir suteikė platformą kitiems mokslininkams, politikams diskutuoti apie „gerovės valstybės“ tikslus ir uždavinius, siūlyti savo paaiškinimus. Galima sakyti, jog nagrinėjant „gerovės valstybės“ sąvokos suvokimą ir jos elementus žiniasklaida tapo ir yra viena iš pagrindinių platformų galinti suteikti apie tai informaciją. Todėl magistro baigiamajame darbe nagrinėjama, kaip Lietuvos žiniasklaida supranta „gerovės valstybę“ ir kaip šį supratimą pateikia, vaizduoja visuomenei.

Magistro darbo tikslas yra išanalizuoti „gerovės valstybės“ vaizdavimą Lietuvos žiniasklaidoje.

Baigiamojo darbo uždaviniai – atskleisti įvairių autorių pristatytą „gerovės valstybės“ sampratą bei jos modelius, pristatyti išsūkius, su kuriais susiduria „gerovės valstybė“, išanalizuoti žiniasklaidos vaidmenį informuojant apie „gerovės valstybę“ mokslinėje literatūroje ir atliktuose tyrimuose bei remiantis rėminimo (angl. *framing*) teorija identifikuoti „gerovės valstybės“ pateikimą ir vaizdavimą Lietuvos žiniasklaidoje, kokios „gerovės valstybės“ koncepcijos ir modeliai yra parodomos šalies žiniasklaidoje.

Nagrinėti „gerovės valstybės“ vaizdavimą Lietuvos žiniasklaidoje buvo pasirinktos keturios žiniasklaidos priemonės – naujienų portalai „Delfi.lt“, „Lrytas.lt“, „15min.lt“ bei naujienų agentūra „BNS“ („Baltic News Service“). Tyrimui atrinktos publikacijos buvo analizuojamos per MAXQDA kokybinių duomenų analizės programą, per ją buvo atlikta keturių žiniasklaidos priemonių išleistų straipsnių kokybinė analizė. Kokybinė analizė buvo paremta rėminimo arba įrėminimo teorija, kuria buvo nagrinėjamas 2019-2021 metais išleistų publikacijų turinys.

Publikacijų analizė parodė, jog žiniasklaidos priemonės „gerovės valstybę“ vaizdavo daugialypiai, ji buvo rėminama per tam tikrus raktinius žodžius. Dažniausiai sąvoka buvo siejama su Lietuvos Prezidento institucija bei buvo parodoma per ekonominę, finansinę prizmę. „Gerovės valstybės“ sąvoka tekstuose dažniausiai buvo pagrindine tema pateikiant ją per jos sričių analizę arba būdavo viena iš aptariamų temų. Raktinį žodį minėjo skirtingų sričių pašnekovai – nuo prezidento iki dvasininkijos atstovų. Žiniasklaida, rašydama apie „gerovės valstybę“, atlikdavo tiek politinių naujienų pranešėjų, tiek vadovavimo ir vertėjavimo pareigų padedant suvokti įvykius, tiek piliečių nuomonės formavimo vaidmenis, nors jai svarbiau buvo atliepti visuomenės informavimo negu visuomenės švietimo apie raktinį žodį poreikį.

SUMMARY

In 2018, while announcing his candidacy for the Lithuanian presidential election, Gitanas Nausėda widely raised the concept of the “welfare state” in his speech, what led to discussions among the public, politicians and other stakeholders about what it is a welfare state? The media became a rather active catalyst for such discussions, broadcasting the concept of the “welfare state” to the public, writing about it and providing a platform for other scholars and politicians to discuss the goals and objectives of the welfare state. It can be said that by examining the interpretations of the concept of the welfare state and its elements, the media has become and is one of the main platforms that can provide information about the welfare state. Therefore, the master's final thesis examines how the Lithuanian media understand the welfare state and how it presents and portrays this understanding to the public.

The aim of the master's thesis is to analyze the representation of the welfare state in the Lithuanian media.

The objectives of the thesis are to reveal the concept of welfare state and its models presented by various authors, to present the challenges facing the welfare state, to analyze the role of the media in informing the welfare state in scientific literature and research, and to identify the presentation of the welfare state, based on framing theory, in the Lithuanian media, portrayal of the concepts and models of the welfare state that are shown in the country's media.

Four media outlets were selected to examine the depiction of the welfare state in the Lithuanian media - the news portals “Delfi.lt”, “Lrytas.lt”, “15min.lt” and the news agency “BNS” (Baltic News Service). The publications selected for the study were analyzed through the MAXQDA Qualitative Data Analysis Program, which included a qualitative analysis of articles published in four media outlets. The qualitative analysis was based on the theory of framing, which examined the content of publications published in 2019-2021.

The analysis of the publications showed that the media portrayed the “welfare state” in many ways, through different aspects. The keyword was most often associated with the President of Lithuania G. Nausėda and was shown through the economic and financial prism. The concept of the “welfare state” in the texts was usually the main topic when presenting it through the analysis of its fields or was one of the topics discussed. The key word was mentioned by interlocutors from different fields, from the president to the clergy. Writing about the “welfare state”, the media played political news and leadership, translation in helping to understand events and shape citizens' opinions roles.

2. ĮVADAS

Temos aktualumas. 2018 metais Gitanas Nausėda, paskelbdamas apie savo kandidatavimą į Lietuvos prezidento rinkimus, savo kalboje į viešumą plačiai išskėlė „gerovės valstybės“ sąvoką sakydamas, jog „(...) gerovės valstybė yra tas švyturys, į kurį privalo plaukti pavargęs ir kryptį praradęs Lietuvos laivas. Gerovė – tai ne tik orios visų šalies piliečių pajamos. Gerovė – tai teisė gauti kokybiškas sveikatos apsaugos ir švietimo paslaugas. Gerovė – tai asmens orumas ir pasitikėjimas vienas kitu ir sava valstybe (...)“ (Delfi.lt, 2018). Išskeldamas „gerovės valstybės“ sąvoką į viešumą, tą kartodamas prezidento rinkimų kampanijos metu bei sąvoką primindamas ir po išrinkimo Lietuvos vadovu, Gitanas Nausėda tapo pirmuoju prezidentu „gerovės valstybės“ kūrimą įvardinusį kaip patį svarbiausią uždavinį (Guogis, A., 2019).

Gitanui Nausėdai „gerovės valstybės“ sąvoką iškeliant viešumoje, tai tapo visuomenės, politikų ir kitų suinteresuotų asmenų diskusijų ir nuomonių dalijimosi priežastimi. Ypač daug diskusijų sukėlė klausimas, o kas tai yra „gerovės valstybė“? Gana aktyviu tokių diskusijų katalizatoriumi tapo žiniasklaida, kuri, vykdydama visuomenės informavimo funkciją, visuomenei transliavo „gerovės valstybės“ sąvoką, norėdama paaiškinti visuomenei, rašė apie tai, kas sudaro gerovės valstybę, ir suteikė platformą kitiems mokslininkams, politikams diskutuoti apie „gerovės valstybės“ tikslus ir uždavinius, siūlyti savo paaiškinimus.

Reikėtų pabrėžti, jog yra nenuginčijama ir įrodyta, kad žiniasklaida yra gana aktyvus politinio diskurso dalyvis ir kūrėjas, konstruojantis vertybes, normas ir nuostatus, dalyvaujantis socialinės realybės kūrimo procesuose (Renckstorf, K., 1996, Alexander, J. C., 1998). Poveikio auditorijai darymą aiškina ir dienotvarkės nustatymo teorija, kurioje teigiama, jog žiniasklaida turi galimybę formuoti auditorijos supratimą ir paveikti jau galbūt egzistuojantį suvokimą apie tam tikras vertybes, normas ir nuostatus (McCombs, M., 2002). Todėl remiantis dienotvarkės nustatymo teorija ir prielaidomis, jog žiniasklaida yra aktyvi politinio, o tuo pačiu ir visuomenės diskurso, kūrėja, galima sakyti, jog nagrinėjant „gerovės valstybės“ sąvokos aiškinimus ir jos elementus, žiniasklaida tapo ir yra viena iš pagrindinių platformų, kuri gali suteikti informaciją apie „gerovės valstybę“.

Paminėtina, jog Lietuvos mokslinėje literatūroje nėra daug informacijos apie žiniasklaidos vaidmenį „gerovės valstybės“ arba ją sudarančios socialinės politikos kūrime ar visuomenės švietime. Tokio nagrinėjimo užuomazgų galima atrasti 2015 metų Džinos Donauskaitės daktaro disertacijoje „Žiniasklaidos vaidmuo skurdo mažinimo politikoje: Lietuvos interneto dienraščių 2008 m. ekonominės krizės atveju“. Užsienio mokslinėje literatūroje galima rasti daugiau mokslininkų, tyrusių žiniasklaidos bei „gerovės valstybės“ ryšį (Enli, G., Syvertsen, T., Mjos, OJ, 2018, Jensen, C., Wenzelburger, G., 2021), tačiau galima matyti, jog poreikis tirti šį ryšį yra aktualus ir reikšmingas

socialinės politikos teorijai bei praktikai. Kaip pavyzdį, kodėl svarbu nagrinėti šį ryšį, galima pateikti Jurgos Mataitytės-Diržienės daktaro disertaciją „Sutrikusios psichikos asmenų vaizdavimas Lietuvos žiniasklaidoje“, kurioje atskleista, jog psichikos sutrikimai Lietuvos žiniasklaidoje dažniausiai buvo minimi kriminalinio diskurso kontekste bei pakartojant visuomenės disponuojamus stereotipus apie tokius žmones, minint, jog jie yra neatsakingi už savo veiksmus, agresyvūs, nesavarankiški, pavojingi (Mataitytė, J., 2011). Taigi tokie tyrimai gali padėti žiniasklaidai iš šalies pamatyti savo turinio įnašą į tam tikros socialinės grupės arba socialinio reiškinių gyvavimą bei išvelgti netikslumus, klaidas, kurios daromos informuojant visuomenę apie šiuos reiškinius.

Tuo tarpu socialinės politikos teorijai ir praktikai tyrimai apie žiniasklaidos bei „gerovės valstybės“ ryšį gali padėti suprasti, kokiais terminais, kokiais suvokimais viešojoje erdvėje yra formuojama „gerovės valstybės“ tematika, koks naratyvas vyrauja šios sąvokos kontekste. Šių ryšių tyrinėjimas gali tapti paspirtimi mokslininkams tirti ir suprasti, kaip vieni ar kiti sprendimai „gerovės valstybės“ kontekste yra visuomenei pateikiami, koks požiūris į juos yra viešojoje erdvėje formuojamas, kokie probleminiai jų aspektai yra viešumoje iškeliami. Socialinės politikos praktikai tyrimas gali pasitarnauti, pavyzdžiui, politikos formuotojams, kurie tyrimo rezultatų pagrindu gali apsispręsti dėl tolimesnių socialinės politikos formavimo strategijų.

Taigi magistrinio baigiamojo darbo atveju **tyrimo mokslinė problema** yra formuluojama klausimu – **kaip Lietuvos žiniasklaida supranta gerovės valstybę ir kaip šį supratimą pateikia, vaizduoja visuomenei?**

Magistro darbo tikslas – išanalizuoti gerovės valstybės vaizdavimą Lietuvos žiniasklaidoje.

Magistro darbo objektas – gerovės valstybės vaizdavimas Lietuvos žiniasklaidoje.

Magistro darbo uždaviniai:

- Atskleisti įvairių autorių pristatytą „gerovės valstybės“ sampratą bei jos modelius, pristatyti iššūkius, su kuriais susiduria „gerovės valstybė“;
- Išanalizuoti žiniasklaidos vaidmenį informuojant apie „gerovės valstybę“ mokslinėje literatūroje ir atliktuose tyrimuose;
- Remiantis rėminimo (angl. *framing*) teorija identifikuoti „gerovės valstybės“ pateikimą ir vaizdavimą Lietuvos žiniasklaidoje, kokios „gerovės valstybės“ koncepcijos ir modeliai yra parodomos šalies žiniasklaidoje.

Magistro darbo struktūra. Magistro baigiamąjį darbą sudaro įvadas, trys skyriai, septyni poskyriai, išvados, bibliografinių nuorodų sąrašas ir santraukos lietuvių bei anglų kalbomis. Magistro baigiamąjį sudaro dvi dalys: teorinė bei empirinė. Siekiant įgyvendinti iškeltus magistro darbo tikslą bei uždavinius, pirmiausia analizuojami tiek lietuvių, tiek užsienio moksliniai šaltiniai. Teorinėje dalyje siekiama pateikti „gerovės valstybės“ teorinę perspektyvą – įvairių autorių siūlomas sąvokos „gerovės valstybė“ koncepcijas, modelius, problematiką. Taip pat teorinėje dalyje siekiama pristatyti

žiniasklaidos vaidmenį visuomenėje ir politikoje. Literatūra atrenkama pagal tinkamumą temai, iškeltiems uždaviniams bei tikslui. Empirinėje dalyje tyrimui atlikti pasirenkamas kokybiniu tyrimu bei rėminimo teorija paremtas metodas, atliekama pasirinktų žiniasklaidos priemonių – „Delfi“, „15min“, „Lrytas“ bei naujienų agentūros „BNS“ – turinio apie „gerovės valstybę“ analizė. Empiriniu tyrimu siekiama identifikuoti „gerovės valstybės“ pateikimą ir vaizdavimą Lietuvos žiniasklaidoje – susiejant su teorinėje dalyje pateiktomis „gerovės valstybės“ koncepcijomis nustatyti, kaip Lietuvos žiniasklaidos priemonės supranta ir pateikia „gerovės valstybę“, kokius aspektus dažniausiai aprašo, kokios „gerovės valstybės“ koncepcijos ir modeliai pateikiami visuomenei. Po empirinės darbo dalies seka išvados ir literatūros sąrašas.

Pasitelkiant magistrinio darbo empiriniu tyrimu bei išvadamis žiniasklaidos priemonės galėtų iš kitos perspektyvos pažiūrėti į „gerovės valstybės“ sąvokos ir jos koncepcijų pateikimą viešojoje erdvėje ir ateityje, rašysiant šiomis temomis, atsižvelgti į išvadose pateiktas įžvalgas. Tyrimas taip pat galėtų tapti postūmiu daugiau analizuoti bei nagrinėti žiniasklaidos ir „gerovės valstybės“ arba atskirų jos elementų ryšį.

Iš viso magistro baigiamąjį darbą sudaro 108 puslapiai, 82 literatūros šaltiniai ir 175 publikacijų šaltiniai. Darbe pateikiami vienas paveikslas bei 8 priedai.

3. GEROVĖS VALSTYBĖS SAMPRATA, MODELIAI IR IŠŠŪKIAI

3.1. Gerovės valstybės samprata

Gerovės valstybės (angliškai „*welfare state*“) sampratos ištakas galima sieti su XVIII amžiaus pabaigoje prasidėjusia industrializacija ir urbanizacijos plėtra Vakarų valstybėse (Aidukaitė, J., Bogdanova, N., Guogis, A., 2012), tačiau būtent po Antrojo pasaulinio karo gerovės valstybės koncepcija tapo viena iš pagrindinių viešosios politikos dalių (Smalskys, V. 2005). Tuo pačiu laikotarpiu pradėjo augti ir gerovės valstybės tyrinėjimų populiarumas (Aidukaitė, J., Bogdanova, N., Guogis, A., 2012).

Nors buvo atlikta arba iki šiol atliekama nemažai gerovės valstybės sampratos tyrinėjimų, visuotinai priimto gerovės valstybės apibrėžimo iki šiol nėra. Patys mokslininkai susiduria su sunkumais apibrėžiant šį reiškinį, kadangi jis apima daug sričių, sudaro subalansuotą ekonominio efektyvumo ir socialinio teisingumo rezultata (Guogis, A., Svirbutaitė-Krutkienė, G., 2020). Skirtingos priegios prie gerovės valstybės koncepcijos parodo, jog bendro konsensuso, kaip apibrėžti gerovės valstybę, tarp mokslininkų, o tuo labiau tarp visuomenės, nėra, todėl kiekvienas pagal savo galimybę supranta gerovės valstybę. Iki šiol diskutuojama, kokia visuotinai turėtų būti pripažinta gerovės valstybės samprata, todėl autoriai skirtingai ją supranta ir pateikia nevienodus jos apibrėžimus.

Pereinant prie gerovės valstybės tyrinėjimų ištakų, vienas iš gerovės valstybės tyrimų pradininkų Haroldas L. Wilensky teigia, jog pagrindinė sąlyga, kuri leidžia tam tikrą šalį pavadinti gerovės valstybe, yra suteikti visiems piliečiams minimalų gyvenimo lygį kaip pilietinę teisę, bet ne kaip labdarą ir Vyriausybė turi užtikrinti minimalias pajamas, tinkamą mitybą, sveikatą, saugumą, švietimą, būstą (Wilensky, H., 2002). Kitas gerovės valstybės tyrimų pradininkų anglų politologas Richard Titmuss'as gerovės valstybės vykdomą socialinę politiką įvardija kaip geranorišką, perskirstomąją veiklą, siekiančią tiek ekonominių, tiek neekonominių tikslų (Titmuss, R., 1974). Anot autoriaus, socialinė politika yra susijusi su visuomenės moralinėmis vertybėmis ir socialiniu teisingumu. Pabrėžtina, jog sąvoka „socialinė politika“ apima valdžios sprendimus, kuriais siekiama arba tiesiogiai, arba netiesiogiai paveikti žmonių gerovę (Midgley, J., 2000). Tuo tarpu T. H. Marshall'as, kuris nurodo, jog pilietybės teisės garantuoja valstybės piliečiams būtinas minimalias garantijas lygiateisiškai dalyvauti socialiniame, politiniame ir ekonominiame visuomenės gyvenime, gerovės valstybę mato kaip savotišką gerovės, kapitalizmo ir demokratijos derinį (Marshall, T. H., 1960).

Gosta Esping-Andersen gerovės valstybę apibrėžia kaip valstybės įsipareigojimą savo piliečiams išsaugoti minimalų gerovės lygį (Esping-Andersen, G., 1990). Neilas Smelseris, panašiai

kaip ir G. Esping-Andersen, teigia, jog gerovės valstybė reiškia valstybės atsakomybę savo piliečiams garantuoti materialinę gerovę įvairiomis paslaugomis tokiomis kaip pensijinis aprūpinimas, nedarbo pašalpos, sveikatos draudimas, kompensacijos ligos ir nelaimingų atsitikimų atveju ir panašiai (Smelser, N., 1994). Tuo tarpu N. Barr'as nurodo, jog gerovės valstybė egzistuoja siekiant per socialinės apsaugos sistemą pagerinti žmonių padėtį, kurie yra silpni ir pažeidžiami, perskirstant pajamas tiems, kurie yra nepasiturintys, o tiems, kurie nėra pavojuje ar neturtingi, organizuojant išmokas draudimo tikslais ir suvienodinant vartojimą per visą gyvenimo ciklą, taip pat teikiant sveikatos draudimą ir švietimą (Barr, N. 1992). A. Plėšnys, apibūdindamas gerovės valstybę, irgi mini visuomenės atsakomybę už neįstengiančius pasirūpinti savimi, taip pat apibrėžia, jog gerovės valstybei būdingas ir gėrybių paskirstymas, ir visų visuomenės narių galimybių lygybė (Plėšnys, A., 2014).

J. Aidukaitė, N. Bogdanova ir A. Guogis (2012), apibendrinami įvairių autorių pasiūlytas gerovės valstybės koncepcijas, ją apibrėžia kaip „(...) *holistinė sąvoka, suprantama kaip valstybės įsipareigojimas garantuoti kiekvienam orų pragyvenimą, kuris suteikiamas ne kaip labdara, o kaip socialinė teisė per socialinę ir sveikatos apsaugą, socialines paslaugas, darbo rinkos ir būsto politiką, švietimą (...)*“ (Aidukaitė, J., Bogdanova, N., Guogis, A., 2012).

Tačiau analizuojant gerovės valstybės sąvoką galima matyti, jog jos nagrinėjimui gali būti taikoma skirtinga prieiga. Anot A. Guogio ir G. Svirbutaitės-Krutkienės, gerovės valstybė gali būti matoma, kaip socialinė raidos stadija, kaip gyvenimo būdas bei kaip politinė esmė (Guogis, A., Svirbutaitė-Krutkienė, G., 2020). Autorių teigimu, gerovės valstybę galima vadinti tam tikra socialinės raidos stadija, kadangi vykstant šiai raidai susikuria tam tikra visuomenės dalis, kuri dėl gamybos plitimo pasižymi materialine gausa, laisvės ir tolerancijos galimybėmis ir ši visuomenės dalis išplečia valstybės galimybes tenkinti materialinius visuomenės poreikius. Anot autorių, gerovės valstybė pasižymi neišvengiamu ryšiu tarp materialinės gausos ir pilietinėmis teisėmis.

Tuo tarpu gerovės valstybė gali būti vertinama kaip gyvenimo būdas, pagal asmens elgesį visuomenėje, kai visuomenės atstovai pasižymi individualiu gyvenimo būdu, nors pagrindines gyvenimo sąlygas užtikrina visuomenė. Tuo tarpu gerovės valstybės politinės esmės koncepcijos šalininkai apibrėžia ją kaip „socialinės ir ekonominės politikos rinkinį“, o piliečių gerovę sudaro nedarbo ir senatvės pašalpos bei valstybinė sveikatos apsauga (Guogis, A., Svirbutaitė-Krutkienė, G., 2020). Kai kurie netgi mano, jog biurokratinė sistema yra svarbiausias gerovės valstybės bruožas.

Be skirtingos prieigos prie gerovės valstybės koncepcijos galima atrasti ir daug pavyzdžių ir teorijų, pagal kokius kriterijus grįsti gerovės valstybės sampratą. Galima atrasti siūlymus ją grįsti pagal vidutinius gyvenimo lygio standartus, pagal politinę demokratiją bei pagal valstybės vaidmenį perskirstant pajamas visuomenėje (Berg-Schlosser, D., DeMeur, G., 1994; Cameron, D., R., 1984; Hicks, A., Misra, J., Nah, Ng. T., 1995; Huber, E., Stephens, J. D., 1996; Kitschel, H., 1995; Korpi,

W., 1983; Lehmbuch, G., 1984). Tuo tarpu kiti siūlo, kad svarbiausi kintamieji apibrėžiant gerovės valstybę būtų lygybės ar nelygybės laipsnis, gyventojų gerovės lygis ir gyvenimo sąlygos (Korpi, W., 1983), o dar kiti, feminizmo mokyklą atstovaujantys mokslininkai, kaip B. Hobson'as, J. Lewis'as, J. O'Connor'as ir kiti, teigia, jog gerovės valstybė yra ir pažiūrų rinkinys į šeimą, į lyčių santykius ir vaidmenis šeimoje, visuomenėje, darbe, į moters vaidmenį visuomenėje (Aidukaitė, J., Bogdanova, N., Guogis, A., 2012). S. Miller'is gerovės valstybę suvokia remiantis „branduolio-periferijos“ analogija – branduolį sudaro socialinės paslaugos kaip sveikatos apsauga, socialinė apsauga ir panašiai, o periferija jau apima mokesčių politiką, užimtumo politiką, išlaidas viešajam sektoriui ir panašiai (Miller, S., 1999). Tuo tarpu A. Plėšnys teigia, jog kiekviena valstybė, kuri nori save vadinti gerovės valstybe, turi pasižymėti tam tikrais bruožais – gerovės valstybės modelis turi remtis tam tikra gerovės samprata, kurią įgyvendina valstybė, turi egzistuoti pagrindimas, kodėl verta siekti gerovės, turi būti suformuluoti principai, metodai ir būdai, kaip gerovę pasiekti, ir galiausiai gerovė turi gimi iš valstybinių institucijų bei valstybės piliečių tikslingo veikimo (Plėšnys, A., 2014).

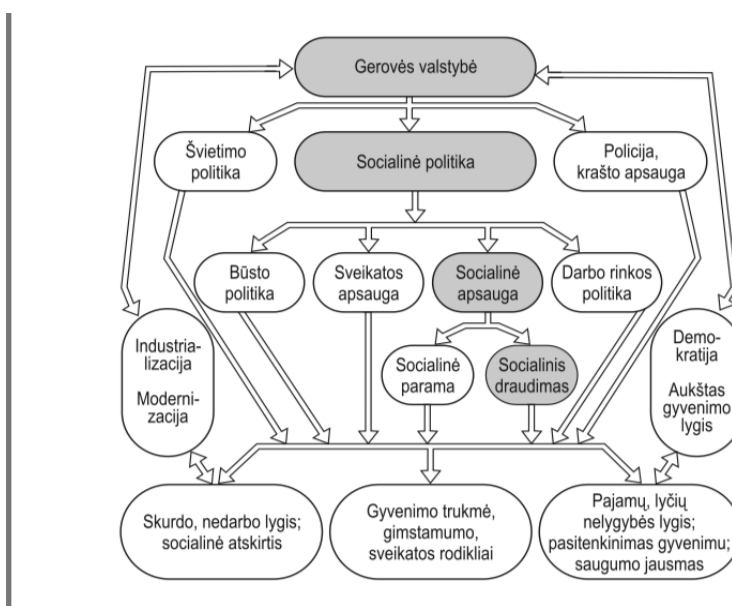
Tačiau kai kurie mokslininkai išvis mano, jog gerovės valstybę charakterizuoti yra neįmanoma ir galbūt netgi nereikšminga, kadangi ji gali būti suvokiama kaip fenomenas, jog įvairios valstybės institucijos prisiima atsakomybę garantuoti materialinę gerovę savo piliečiams (Palme, J., 1990). Kiti mokslininkai akcentuoja ir gerovės valstybės sampratos daugialypumą, jog ši koncepcija apima ne vieną, ne dvi ir netgi ne tris sritis, kurios gali prasidėti nuo finansinių aspektų – subsidijų, išmokų, o baigtis teisiniu reguliavimu, politika, todėl gerovės valstybės siekis yra daugelio gyvenimo sričių tobulinimas (Lindbeck, A., 2006).

Apžvelgiant gerovės valstybės sampratą ir jos apibrėžimo problematiką, svarbu paminėti, jog gerovės valstybę apibrėžti netinka tokių sąvokų kaip „vystymosi gerovė“, „gerovės visuomenė“, „gerovės ekonomika“ ir tiesiog „gerovė“ vartojimas (Guogis, A., Svirbutaitė-Krutkienė, G., 2020). „Vystymosi gerovės“ sąvoka labiau apibūdina spartų Rytų Azijos šalių ekonominį vystymąsi ir ekonominių tikslų siekimą, dažnai socialinių tikslų kaina (Yang, J., 2020). Todėl, skirtingai nei tradicinėje gerovės valstybėje, kurioje tikslas yra būtent mažinti arba išvis eliminuoti socialinę riziką, Rytų Azijoje ilgai nebuvo nei socialinės apsaugos sistemos institucinių schemų, nei sistemos finansavimo, o jeigu socialinės apsaugos sistema ir buvo, tai tik profesinio draudimo rėmuose, todėl šiuo atveju lygybės ženklą tarp gerovės valstybės ir vystymosi gerovės dėti negalima (Guogis, A., Svirbutaitė-Krutkienė, G., 2020). Negalima lygybės ženklą dėti ir tarp „gerovės valstybės“ sąvokos ir „gerovės visuomenės“, kadangi Johno Rodgero sukurta ir naudota sąvoka akcentuoja natūralios atrankos principą, kurioje gerovė kuriama turtingiesiems ir pripažįstamas jų dominavimas atstumtųjų, nepasiturinčiųjų atžvilgiu (Rodger, J. J., 2000), kai tuo tarpu gerovės valstybės sąvoka būtent skatina mažinti šią nelygybę (Guogis, A., Svirbutaitė-Krutkienė, G., 2020). Anot autorių, klaidinga sakyti, jog „gerovės ekonomika“ ir „gerovė“ atitinka „gerovės valstybės“ apibrėžimą, kadangi pirmuoju

atveju sąvoka apima tik ekonominį aspektą, o antruoju – labiau apibūdina fizinę ir psichologinę individo būseną, o ne socialinio–ekonominio pobūdžio klausimus sprendžiant skurdą ir socialinę nelygybę.

Be to, gerovės valstybės apibrėžimas priklauso ir nuo konteksto – kiekviena šalis skirtingai gali suprasti ir suvokti, kas yra gerovės valstybė, bei skirtingai perteikti jos idėjas (Spicker, P., 2018). Kaip autorius pateikia pavyzdžiuose, sąvokoje „gerovės ekonomika“ žodis „gerovė“ apibūdina naudingumą, Jungtinėse Valstijose „gerovė“ reiškia finansinę pagalbą nepasiturintiems žmonėms, „gerovė“ taip pat reiškia paslaugas, kurios teikiamos atsiradus rizikos būsenai, o kartais tarp sąvokų „gerovės valstybė“ ir „socialinė apsauga“ yra dedamas lygybės ženklas.

Apžvelgiant gerovės valstybės sampratą svarbu paminėti ir gerovės valstybės sandarą, jos elementus. Šiame skyriuje buvo nurodyta, jog gerovės valstybė apima socialinę politiką, kurią sudaro būsto politika, sveikatos apsauga, socialinė parama, socialinis draudimas, darbo rinkos politika, taip pat apima švietimo politiką – tai detaliau iliustruoja 1 paveiksle nurodyti J. Aidukaitės, N. Bogdanovos ir A. Guogio gerovės valstybės elementai. Anot autorių, „(...) gerovės valstybę sudaro valstybės institucijų visuma – socialinė politika, kurioje svarbią vietą užima socialinės apsaugos sistema, susidedanti iš socialinės paramos ir socialinio draudimo, taip pat švietimo sistema ir piliečių saugumą garantuojančios institucijos (policija ir krašto apsaugos struktūros). Institucijos buvo sukurtos siekiant sumažinti visas nelygybės formas sudaryti lygias galimybes visiems šalies piliečiams nepriklausomai nuo jų lyties, amžiaus, neįgalumo, rasinės, etninės, religinės ar kitokios priklausomybės ir užtikrinti socialinį-ekonominį saugumą visiems šalies piliečiams (...)“ (Aidukaitė, J., Bogdanova, N., Guogis, A., 2012:20).

1 paveikslas. Gerovės valstybės samprata.

Šaltinis: Aidukaitė, J., Bogdanova, N., Guogis, A., 2012:19

Autorių siūlomi gerovės valstybės apibrėžimo variantai parodo, jog gerovės valstybė gali būti suvokiama labai skirtingai, tačiau galima matyti, jog dažniausiai sąvokos kontekste yra minima valstybių atsakomybė užtikrinti piliečių gerovę tiesioginiais ar netiesioginiais būdais, atsakomybė užtikrinti pažeidžiamiausių piliečių gerovę, o ją užtikrinti socialinėmis paslaugomis, užtikrinant minimalias pajamas, tinkamą mitybą, sveikatą, saugumą, švietimą, būstą, bei gerovę užtikrinti kaip pilietinę teisę, o ne kaip labdarą.

3.2. Gerovės valstybės modeliai

Mokslininkai ne tik nagrinėja gerovės valstybės sąvoką ir jos apibūdinimą, bet ir pagal tam tikrus požymius mėgina klasifikuoti gerovės valstybės modelius. Vienas pirmųjų, kuris pateikė gerovės valstybių klasifikavimo sistemas, buvo anglų politologas Richard Titmuss'as (Guogis, A., 2000), kuris išskiria tris modelius – **likutinis arba marginalinis arba rezidualus** (angl. *residual*), **gamybos rezultatų arba socialinės politikos arba pramonės pasiekimų** (angl. *industrial achievement-performance*) ir **institucinis-perskirstomasis** (angl. *institutional redistributive*) (Titmuss, R., 1974). R. Titmuss'as modelius grupuoja pagal atsakomybės už piliečių gerovę požymį – ar atsakomybė tenka valstybei, ar pačiam individui arba rinkai, ar šeimai bei darbdaviui.

Autoriaus apibrėžimuose nurodoma, jog pagal **likutinį arba marginalinį modelį** pagrindiniai gerovės užtikrintojai yra rinkai bei šeimai, būtent tai užtikrina individo gerovę ir jį apsaugo patekus į socialinę riziką. Valstybė, pagal R. Titmuss'o likutinio modelio apibrėžimą, įsikiša ir suteikia paramą tik tuo atveju, jeigu šeima ir privati rinkai negali apsaugoti individo ir tai jį daro irgi laikinai. Pagal **gamybos rezultatų arba socialinės politikos arba pramonės pasiekimų modelį**, individo poreikiai patenkinami tik atsižvelgiant į produktyvumą, nuopelnus ir darbo atlikimą (Titmuss, R., 1974). Tuo tarpu **institucinis-perskirstomasis modelis** apibrėžia, jog socialinės paslaugos teikiamos atsižvelgiant į individo poreikius ir būtent valstybė prisiima atsakomybę garantuoti gerovę ir atliepti socialinių paslaugų ir išmokų poreikius.

Pirmosios gerovės valstybės tipologijos pradininko R. Titmuss'o modelius, apie kuriuos dažnai pamirštama ir mažai naudojama, labiau praplėčia, išgrynina bei apibendrina jau anksčiau minėtas G. Esping-Andersen (Aidukaitė, J., Bogdanova, N., Guogis, A., 2012). Danų sociologas irgi siūlo tris gerovės valstybės režimus arba modelius – **socialdemokratinį, konservatyvų-korporatyvinį** bei **liberalų** (Esping-Andersen, G., 1990). G. Esping-Andersen, kaip ir R. Titmuss'as, irgi grupuoja pagal tai, kam tenka atsakomybė už piliečių gerovę – šeimai, valstybei ar rinkai.

G. Esping-Anderseno apibrėžimuose nurodoma, jog pagal **socialdemokratinį modelį**, kuris yra pagrįstas universalumo, solidarumo ir lygybės principais, visos pašalpos mokamos valstybės, socialinio draudimo aprėptis yra universali, modeliui būdingos dosnios socialinės išmokos bei kokybiškos paslaugos, kiekvienas pilietis gali gauti visas gerovės valstybės teikiamas paslaugas neatsižvelgiant į lytį, rasę, šeimyninę padėtį (Esping-Andersen, G., 1990). Apibendrinant šį režimą, valstybė prisiima atsakomybę užtikrinti kiekvienam piliečiui materialinę gerovę, nors per užimtumo politiką skatina norą dalyvauti darbo rinkoje, pašalpus vartotoją vėl bando grąžinti į darbo rinką ir tuo pačiu mokėti mokesčius (Esping-Andersen, G., 1990). Anot G. Esping-Anderseno, šis modelis yra vyraujantis Skandinavijos šalyse – Švedijoje, Norvegijoje, Suomijoje, Danijoje – bei Nyderlanduose.

Kadangi socialdemokratiniam modelyje didžiausia atsakomybė už piliečių materialinę gerovę tenka valstybei, tai **konservatyviajame-korporatyviniame modelyje** atsakomybės našta tenka darbdaviui ir šeimai (Esping-Andersen, G., 1990). Šiame modelyje įvairios socialinės klasės ar profesijų grupės gauna skirtingas išmokas, paslaugas, garantijas, socialinės paslaugos teikiamos tik tuo atveju, kai šeima nepajėgi pati išspręsti gerovės problemas, be to, manoma, jog šeima turi pasirūpinti vaikais ir senyvo amžiaus žmonėmis (Esping-Andersen, G., 1990). Anot autoriaus, toks modelis pasireiškia tokiose šalyse kaip Italija, Prancūzija ir Vokietija.

Galiausiai **liberalusis modelis** apibrėžia ideologiją, jog kiekvienas individas pats užtikrina savo gerovę dalyvaujant darbo rinkoje, o valstybė garantuoja tik minimalią paramą ir stengiasi, kad per rinką pilietis užsitikrintų sau gerovę (Esping-Andersen, G., 1990). Autoriaus teigimu, JAV ir Jungtinė Karalystė yra šalys, kuriose vyrauja būtent liberalusis modelis.

Nors R. Titmuss'o ir G. Esping-Anderseno gerovės valstybės režimai yra dažniausiai naudojami mokslinėje literatūroje, galima atrasti ir daugiau autorių, kurie klasifikuoja gerovės valstybes. Dar iki R. Titmuss'o ir G. Esping-Anderseno modelių atsiradimo, mokslininkas Haroldas L. Wilensky klasifikuojant gerovės valstybės režimus siūlo tiesiog pažvelgti į gerovės valstybės išlaidas (Wilensky, H., 1975). Anot autoriaus, sutelkiant dėmesį į tai, kiek šalys skiria socialinei apsaugai, buvo nustatyta, kad didesnės išlaidos buvo susijusios su geresniais ekonominės lygybės rezultatais. Kuo daugiau šalių išleidžia socialinėms programoms, tuo mažesnis nelygybės ir skurdo lygis (Van Lacker, W., Van Den Heede, A., 2019). Anot autorių, šios stiprios asociacijos priežastis yra gana paprasta – didesnis išlaidų lygis paprastai sutampa su didesniu aprėpties lygiu ir dosnesne nauda.

Remiantis išlaidomis socialinėms reikmėms ir mokesčiais, pagal šiuos kriterijus savo keturis gerovės valstybių režimus siūlo F. G. Castles'as ir D. Mitchell'is. Autorių pasiūlytam **liberaliajam** modeliui būdinga tai, jog socialinėms reikmėms išleidžiama mažai lėšų ir socialinis aprūpinimas priklauso nuo padėties darbo rinkoje, **konservatyviajame** modelyje, skirtingai nei liberaliajame, socialinėms reikmėms yra skiriama ir išleidžiama daug lėšų bei imamasi tam tikrų priemonių užtikrinti lygų priėjimą prie socialinio aprūpinimo (Castles, F. G., Mitchell, D., 1993). Tuo tarpu **kairysis** modelis propaguoja tai, jog irgi yra daug išleidžiama lėšų socialinėms reikmėms ir imamasi labai daug priemonių užtikrinti universalų priėjimą prie socialinio aprūpinimo, o paskutiniam – **radikaliajam** – modeliui būdinga tai, jog lygybės siekiama per mokesčių politiką, todėl socialinėms reikmėms yra išleidžiama mažai (Castles, F. G., Mitchell, D., 1993).

Tuo tarpu G. Bonoli, klasifikuodamas gerovės valstybės režimo modelius, labiau kreipia dėmesį į bendrojo vidaus produkto (BVP) skyrimą socialinėms reikmėms. Anot autoriaus, **britiškas** modelis socialinėms reikmėms skiria mažą BVP dalį ir maža dalis socialinėms reikmėms skirtų lėšų yra surenkama per įnašus, **kontinentiniame** modelyje socialinėms reikmėms yra skiriama didelė

BVP dalis ir dalis, kuri yra surenkama socialinėms reikmėms skirtų lėšų per įnašus, yra didelė (Bonoli, G., 1997). Tuo tarpu **šiaurietiškam** modeliui yra būdinga tai, jog skiriama daug BVP socialinėms reikmėms, tačiau maža dalis tų lėšų yra surenkama per įnašus, o **pietietiškas** modelis skiria mažai iš BVP, bet socialinės reikmėms skirtų lėšų surenkama daug iš įnašų (Bonoli, G., 1997).

W. Korpi ir J. Palme klasifikuojant gerovės valstybės pateikia penkis modelius – taikinio, savanoriško valstybės subsidijuojamo, korporatyvinio, pagrindinio saugumo ir visapusiško (Korpi, W., Palme, J., 1998). Anot autorių, ši tipologija leidžia ne tik įvertinti atskirų socialinės apsaugos priemonių pobūdį pagal išmokų lygį, finansavimo ir administravimo principus, bet ir nustatyti jų įtaką skurdo ir nelygybės mažinimui, o tai yra pagrįsta senatvės ir ligos draudimo analize, kadangi tai sudaro didžiausią išlaidų dalį gerovės valstybės sistemoje. Apibūdinant tipologijos pasiūlytus modelius, **taikinio** modelyje teisė gauti išmokas grindžiama pajamų testavimu ir skiriama tik tiems individams, kurių pajamos mažesnės nei valstybės nustatyta skurdo riba, **savanoriškame valstybės subsidijuojamame** modelyje išmokų gavimo teisė grindžiama savanoriškomis įmokomis, kurie teikia teisę į įvairias draudimo schemas (Korpi, W., Palme, J., 1998). Autorių teigimu, **korporatyvinis** modelis apibrėžia, jog teisė į išmokas grindžiama socialinio draudimo įmokų dydžiu ir tai taip priklauso nuo to, kokiai profesinei grupei yra priskiriama, **pagrindinio saugumo** modelyje nurodoma, jog teisė į išmokas naudojasi visi, jas gali gauti visi piliečiai tiek mokantys įmokas į socialinio draudimo fondą, tiek turintys teisę gauti išmokas pilietybės pagrindu, ir galiausiai **visapusiškas** modelis, panašiai kaip ir pagrindinio saugumo, apibrėžia, kad teisė į išmokas yra pagrįsta įmokomis ir pilietyste, universali socialinė apsauga aprėpia visus piliečius ir suteikia pagrindines garantijas, nors suteikia dirbantiems gauti didesnes išmokas.

Kiti bando įtraukti kitus režimo tipus, juos klasifikuoti, siekiant įtraukti mažiau nusistovėjusias gerovės valstybes, tokias kaip Viduržemio jūros ar Pietų šalis, Vidurio ir Rytų Europos šalis, turinčias komunistinio valdymo istoriją, ir Pietryčių Azijos šalis (Arts, W., Gelissen, J., 2002). Autoriai kritikuoja G. Esping-Anderseno pasiūlytus tris gerovės valstybės režimus teigdami, jog tikrosios gerovės valstybės vargu ar kada nors yra grynos rūšys, dažniausiai yra mišrūs atvejai, o idealiai būdingų gerovės valstybių klausimas negali būti patenkinamai atsakytas, atsižvelgiant į formalios teorijos trūkumą ir vis dar neaiškius lyginamųjų tyrimų rezultatus. Minima ir apie Antipodinį gerovės valstybės modelį, kuriam priklauso Japonija, Australija ir Naujoji Zelandija, kuris labai artimas liberaliajam, tačiau yra švelnesnis ir siekia garantuoti socialinę teisingumą per valstybės kontroliuojamą užmokesčio politiką ir dideles užimtumo garantijas (Arts, W., Gelissen, J., 2002).

Apie minėtus mišrius atvejus taip pat rašo M. Ferrera teigdamas, jog Viduržemio jūros regiono šalims būdingos labai fragmentiškos gerovės teikimo sistemos, kurios teikia pirmenybę tam tikroms profesinėms grupėms (Ferrera, M., 1996). Kaip ir konservatyviajame–korporatyviniame modelyje, šių šalių sistemoms būdingas mažesnis išlaidų socialinei gerovei lygis, kuris yra orientuojantis į

pensijas, ir savitas gerovės derinys, kuris remiasi šeima suteikta parama socialinės rizikos atveju (Ferrera, M., 1996). M. Ferrera iš viso teikia siūlymą gerovės valstybės režimus klasifikuoti pagal socialinio aprūpinimo gavimo taisykles, jų prieinamumą, o tą apibrėžia keturiais režimais. Autoriaus pasiūlytam **anglosaksiškam** modeliui būdinga testuojama socialinė parama ir ji yra finansuojama iš įvairių šaltinių, **bismarkiškam** modeliui būdinga tai, jog socialinis aprūpinimas priklauso nuo socialinių įnašų ir išmokų dydis priklauso nuo sumokėtų įmokų, **skandinaviškas** modelis propaguoja požiūrį, kad socialinė apsauga yra piliečio teisė, todėl šiam modeliui būdingos universalios išmokos ir jos yra santykinai didelės, galiausiai, **pietietiškam** modeliui, kuriam gali būti priskiriamos Viduržemio regiono šalys, būdingos dosnios išmokos, nemokama sveikatos apsauga, selektyvumas mokant išmokas, neišreikštas vieningas socialinės rūpybos tinklas (Ferrera, M., 1996).

Pokomunistinės šalys, pavyzdžiui, Baltijos šalys, persikėlė į „liberaliąją“ kryptį, o kitos, tokios kaip Lenkija, Vengrija, Slovėnija, Slovakija ir Čekija pasisuko labiau į korporatyvią-konservatyvią kryptį (Cerami A., Vanhuysse, P., 2009). Tuo tarpu, Pietų Korėja, Taivanas, Honkongas, Singapūras ir Japonija sudaro atskirą gerovės režimo tipą, kuriam būdingas mažas valstybės įsikišimo lygis ir jis yra orientuotas į ekonomikos plėtrą, investuojant į švietimą, sveikatos priežiūrą, būstą ir mokymą (Aspalter, C. 2006). Tačiau, anot autoriaus, kai kurios lengvatos, palyginus su liberalaus gerovės režimo šalimis, yra didelės ir apskritai grindžiamos profesine ir su pajamomis susijusia sistema, taigi šios gerovės valstybės yra liberalaus ir konservatyviojo gerovės valstybės režimų mišinys.

Apibendrinant, galima matyti, jog gerovės valstybės yra klasifikuojamos pagal skirtingus požymius – pagal tai, kas užtikrina gerovę, pagal tai, kiek skiriama pinigų socialinei apsaugai, pagal tam tikriems socialinės apsaugos elementams skiriamų lėšų dydį. Tačiau, kaip rodė skyriuje pristatyti pavyzdžiai, realiame pasaulyje šalyse vyrauja įvairių režimų elementų, tačiau mokslininkų sukurti režimai yra idealūs, apibrėžtų trijų ar keturių modelių neužtenka, nes grynu pavidalu nė vienas iš modelių neegzistuoja (Bernotas, D., Guogis, A., 2003).

3.3. Gerovės valstybės iššūkiai ir problematika

Gerovės valstybė, kaip ir bet kuri kita sritis, susiduria su iššūkiais, kuriuos siekiama šiame skyriuje pristatyti. Vienas iš jų yra globalizacija ir iš to išskylantis klausimas, ar globalizacijos poveikis gerovės valstybei yra neigiamas, ar teigiamas (Guogis, A., 2004). Anot autoriaus, kadangi pats globalizacijos reiškinytis yra vertinamas nevienareikšmiškai, kuris vieniems yra pažangus, išlaisvinantis, galimybių suteikiantis procesas, o kitiems – griauantis nusistovėjusius valstybių, tautų, kultūrų įvairovės bei individualumo modelius, tai taip pat nevienareikšmiškai vertinamas globalizacijos poveikis gerovės valstybių socialinėms politikoms. Nors globalizacijos kritikai, parodydami neigiamą jos įtaką gerovės valstybėms, nurodo, jog gerovės valstybės nyksta ir skirtumas tarp gerovės valstybių socialinių politikų modelių mažėja, jog menksta socialinės išmokos ir pasunkėja kvalifikacinės sąlygos jas gauti, galima matyti, jog skirtumai tarp šalių vis dar išlieka, bent jau vertinant pagal valstybių socialines išlaidas, kurios apima sveikatos apsaugą, senatvės pensijas, nedarbo išmokas ir panašiai (Guogis, A., 2004). Tačiau, anot autoriaus, valstybinių nesocialinių išlaidų, kurios apima valstybinę švietimo sistemą, gynybą, teisėtvarką ir panašiai, mažėjimas gali tapti neigiamo globalizacijos poveikio pavyzdžiu.

Globalizacija skatina ir globalios socialinės politikos atsiradimą, kurioje tarptautinės institucijos, kaip Jungtinių Tautų organizacija, Europos Sąjunga, Pasaulio sveikatos organizacija Tarptautinė darbo organizacija ir kiti, bei jų veiklos daro įtaką sprendimams valstybių socialinės politikos srityje skatinant arba universalų socialinės politikos modelį, arba pajamų testavimo pagrindu pagrįsta modelį (Aidukaitė, J., Bogdanova, N., Guogis, A., 2012).

Kadangi paminėta, jog ir Europos Sąjunga yra organizacija daranti įtaką nacionaliniams sprendimams socialinės politikos srityje, tai gerovės valstybės iššūkiu tampa ir europeizacija – ES institucijų poveikis šalių vidaus reikalams (Aidukaitė, J., Bogdanova, N., Guogis, A., 2012). Galima matyti, jog kaip ir globalizacijos atveju, europeizacija daro poveikį šalies socialinei raidai, tik ne tokį tiesioginį ir akivaizdų, kadangi, anot autorių, tiesiogiai ES reguliuoja laisvo darbuotojų judėjimo, imigrantų socialinio statuso ir saugumo reglamentavimo, darbo sąlygų reguliavimo ir lyčių lygybės reglamentavimo sritis, o kitas tik padeda koordinuoti, todėl labiau užsiima idėjų į socialinę politiką bei pažiūrų į socialinį teisingumą sklaida.

Nemenku iššūkiu gerovės valstybei tampa ir demografiniai pokyčiai – visuomenės senėjimas, gimstamumo mažėjimas (Aidukaitė, J., Bogdanova, N., Guogis, A., 2012). Kaip teigiama H. Wilensky pasiūlytoje industrializmo logikos teorijoje, gerėjant ekonominei situacijai žmonės pradėjo gyventi ilgiau, kas lemia, jog išsivysčiusiose šalyse žmonės ilgiau gyvena, pensijinio amžiaus gyventojų dalis didėja, o tai reikalauja daugiau išlaidų pensijoms, sveikatos apsaugai (Wilensky, H.,

1975). Jis, naudodamas statistinį palyginimą ir remiantis gauta medžiaga, patvirtino, jog yra labai didelė koreliacija tarp vidutinio gyventojų amžiaus ir valstybės socialinių išlaidų apimtys. Mažėjant gimstamumui ir tuo pačiu mažėjant dirbančiųjų ir mokesčių skaičiui baiminamasi, jog einamųjų mokėjimų principu paremta socialinio draudimo schema dėl dirbančiųjų ir pensininkų gyventojų dalies disbalanso tiesiog nebeišgalės išlaikyti didėjančią pensininkų dalį (Aidukaitė, J., Bogdanova, N., Guogis, A., 2012).

Be to, visuomenėje paplitęs individualizmas, žmonių pasirinkimas gyventi vieniems, nesituokti, skyrybų bei vienišų mamos ar tėvo sampratos reiškiniai irgi tampa socialinės politikos našta (Stankūnienė, V., Jasilionienė, A., Jančaitytė, R., 2006). Reikšmingas gerovės valstybei reiškinys yra ir masinis moterų dalyvavimas darbo rinkoje. Didžiulis moterų, kurios yra motinos, dalyvavimas darbo rinkoje ir feministinis judėjimas, kuris kritiškai vertina tradicinį gerovės valstybės modelį, jog šeimos pajamos yra grindžiamos tėvo darbu, jog jis tampa šeimos maitintoju, skatina kelti lyčių lygybės darbo rinkoje klausimą ir institucijų kūrimą siekiant suteikti galimybę suderinti darbą su tėvyste ar motinyste (Skocpol, T. 1992). Išsilavintos ir emancipuotos moterys, prisiimdamos darbo pareigas, reikalauja iš savo partnerių dalintis vaiko rūpyba, visapusiško dalyvavimo jo auklėjimo procese ir dalinimosi namų ruošos, buitės atsakomybėmis, todėl institucijos turi spręsti šiuos išskylančius klausimus. Tuo pačiu, kaip jau minėta, norint išlaikyti pozicijas darbo rinkoje ir gyvenimo kokybę, šeimos formavimas radikaliai keičiasi, kadangi šeimos yra sukuriamos vis vėlesnio amžiaus, mažėja gimstamumas, kartais dėl aukštų vaikų auginimo kaštų išvis atsisakoma juos gimdyti (Golinowska, S., 2005).

Atsižvelgiant į pasaulyje sparčiai besiplečiantį automatizavimą, robotizaciją, keičiasi ir užimtumo struktūra – labiausiai sumažėja darbo vietų, susijusių su pasikartojančių darbų atlikimu, paprastų darbų, reikalaujančių palyginti mažos kvalifikacijos (Golinowska, S., 2005). Todėl gerovės valstybės našta tampa ir sparti technologijų plėtra, jų diegimas gamyboje, kas mažina nekvalifikuotos darbo jėgos poreikį ir lemia nedarbo reiškinio didėjimą bei persikvalifikavimo, persimokymo poreikio augimą (Aidukaitė, J., Bogdanova, N., Guogis, A., 2012). Aukšta technologinės, techninės ir organizacinės pažangos dinamika sukelia, kad jau vienos kartos gyvenime reikia keisti ne tik dabartinę profesiją, bei tikėtina, kad ateityje ją keisti reikės dažniau nei du kartus (Golinowska, S., 2005). Be to, anot autorės, nepakanka visą laiką gauti kvalifikacijos susijusios savo profesijai, reikia ir pertraukų savo karjere, išvis gauti naujų įgūdžių, kvalifikacijų nesusijusių su dabartine profesija. Todėl vis dažniau siekiama skatinti suaugusiųjų mokymąsi visą gyvenimą norint sėkmingai išlikti darbo rinkoje (Aidukaitė, J., Bogdanova, N., Guogis, A., 2012).

Gerovės valstybė taip pat vis dažniau susiduria su skurdo ir socialinės atskirties reiškiniais, kurie atsiranda dėl ekonominio vystymosi nelygybės bei dėl socialinės politikos trūkumo ar neveiksmingumo bandant kovoti su skurdu ir socialine atskirtimi (Golinowska, S., 2005). Anot

autorės, daugelis tyrimų ir valstybių statistikų patvirtina, kad skurdas pasižymi sisteminė augimo tendencija daugelį metų, o socialinės atskirties reiškiniai įgyja ilgaamžiškumo funkcijas. Tai tampa ne tik socialine, bet ir politine problema, kadangi nepasiturintys ir marginalizuojami žmonės nėra stipri ir organizuota rinkėjų grupė, be to, labiau linkusi būti paveikta populistinių šūkių, o tai gali lemti mažėjantį profesionalumą viešose diskusijose dėl socialinių klausimų (Golinowska, S., 2005). Tuo tarpu socialinė atskirtis, autorės teigimu, labiausiai pasireiškia migracijos procesų srityje, kai gaunant gerą padėtį darbo rinkoje ir visiškas teises į socialines išmokas šalyje, į kurią atvyko, migrantai dažnai nesiintegruoja kultūriškai visuomenėje, kuria savo getą, lygiagrečiai bendruomenes. Kadangi trūksta į migrantų integraciją nukreiptos politikos arba nepavyksta jos įgyvendinti, kur ji yra atliekama, migrantus priimančios valstybės susiduria su iššūkiu išlaikyti pasiektą socialinį ir politinį valdymą (Golinowska, S., 2005). Tuo pačiu, anot autorės, galima pastebėti, jog artimiausiu metu migracijos reiškinys neišnyks ir nesumažės, kadangi imigrantai gali užpildyti įvairias darbo rinkos nišas, kurios nėra patrauklios tos šalies piliečiams, ir jų įdarbinimo sąnaudos yra žymiai mažesnės.

Minint migracijos reiškinį, svarbu paminėti, jog ir migracijos politika gali tapti našta gerovės valstybei, ypač jos dosnumui (Razin, A., Wahba, J., 2011). Anot autorių, tai priklauso nuo šalies pasirenkamos imigracijos politikos. Jeigu pasirenkamas laisvas migracijos režimas, kuriam būdingas neribojamas migracijos srautas ir įsikūrimas šalyje be jokių apribojimų, tai tokią strategiją pasirinkusios šalys pritraukia tiek kvalifikuotus, tiek nekvalifikuotus specialistus, tačiau pastarųjų srautas yra didesnis, kadangi juos pritraukia dosni gerovės valstybės politika (Razin, A., Wahba, J., 2011). Tačiau, anot autorių, kvalifikuotus migrantus nuo tokios imigracijos strategijos atbaido dideli mokesčiai, kas galiausiai gali paskatinti sumažinti gerovės valstybės išlaidas, įvesti imigrantų kvalifikacijos kontrolę, o ir netgi apriboti priėjimą prie tam tikrų gerovės valstybės priemonių (Cohen, A., Razin, A., Sadka, E., 2009). Tuo tarpu šalys, pasirinkusios kontroliuojamo migracijos režimo strategiją, kuriai būdingas selektyvumas pasirenkant imigrantus pagal nustatytus kriterijus, labiau palaiko kvalifikuotų imigrantų srautą, juos matant kaip prisidedančius prie gerovės valstybės gyvavimo (Razin, A., Wahba, J., 2011). Todėl santykis tarp gerovės valstybės ir migracijos srautų yra nevienareikšmiškas, kadangi geresnis gerovės išsivystymo lygis pritraukia didesnius migracijos srautus, o silpnesnis lygis tuos srautus sumažina ir netgi juos atstumia (Gečienė-Janulionė, I., 2018).

Kadangi jau minėta, kad visuotinai priimto gerovės valstybės apibrėžimo iki šiol nėra ir mokslininkai susiduria su sunkumais suvokti šį reiškinį, tai ir apibrėžti šį reiškinį praktiškai yra sudėtinga, nes apima daug įvairių rodiklių ir dimensijų, nes tai nėra tiesiog BVP ir pelnas, kurį galima matematine formule apskaičiuoti (Guogis, A., Svirbutaitė-Krutkienė, G., 2020). Anot autorių, tai reiškia, jog ir nėra bendro susitarimo pagal kokius veiksnius, kriterijus reikėtų identifikuoti gerovės valstybę, ar šalis atitinka gerovės valstybės sąvoką, ir kokių skaičių, kriterijų valstybei reikia norint

pasiekti šį rodiklį, o tokio matavimo egzistavimas yra būtinas matuojant socialinės politikos sėkmę arba nesėkmę, formuojant ekonominę politiką socialinės politikos kontekste.

Taigi galima matyti, jog iššūkiai gerovės valstybėje pasireiškia skirtingose lygmenyse. Globalizacija ir europeizacija parodo tai, jog šalis ir jos kuriama gerovės valstybė neapsiriboja ties savo šalies ribomis, jai daro įtaką tarptautinės organizacijos ir institucijos. Visuomenės senėjimas, gimstamumo mažėjimas, kultūriniai pokyčiai susiję su šeimos samprata verčia sunerinti tiek dosnumu garsėjančias, tiek dar tebesivystančias gerovės valstybes ieškant būdu amortizuoti dirbančiųjų ir pensininkų gyventojų dalies disbalansą bei priverčiant jas kurti naujus mechanizmus, kurie apsaugotų atsirandančias naujas rizikos grupes. Sparti technologijų plėtra taip pat verčia valstybes ieškoti naujų priegū prie darbo rinkos ir užimtumo politikos. Migracijos srautai irgi kelia klausimų dėl gerovės valstybės vystymosi ateities, ypač skurdo ir socialinės atskirties bei migracijos srautų ir gerovės valstybės santykio kontekste.

4. ŽINIASKLAIDOS VAIDMUO VISUOMENĖJE IR POLITIKOJE

Kaip jau buvo minėta, žiniasklaida yra gana aktyvus politinio diskurso dalyvis ir kūrėjas, konstruojantis vertybes, normas ir nuostatus, dalyvaujantis socialinės realybės kūrimo procesuose (Renckstorf, K., 1996, Alexander, J. C., 1998), todėl magistrinio baigiamojo darbo kontekste svarbu giliau panagrinėti žiniasklaidos vaidmenį visuomenėje ir politikoje, koku būdu ji gali visuomenę veikti.

Vienas iš pagrindinių žiniasklaidos teoretikų D. McQuail'as žiniasklaidą politikos komunikacijoje vadina langu leidžiančiu stebėti įvykius, veidrodžiu arba filtru, kuris atrenka, kas yra arba gali būti svarbu, taip pat, anot jo, žiniasklaida gali vykdyti vadovavimo ir vertėjavimo pareigas padedant suvokti įvykius (McQuail, D., 1994). Žiniasklaidai priklauso ir kitos funkcijos – ji gali būti politinių naujienų pranešėja, piliečių nuomonės formuotoja, žinių interpretuotoja, valdžios veiksmų dienotvarkės formuotoja bei politinės kompetencijos ugdytoja (Krupavičius, A., 2000; Krupavičius, A., Šarkutė, L., 2004). Be to, žiniasklaida taip pat yra institucija daranti įtaką politiniams procesams, vadinamoji „ketvirtoji“ valdžia. Anot D. McQuail'o, XX amžiuje vystantis masinėms medijoms ir joms pradėjus daryti didelę įtaką visuomenei, medijos demokratijoje turėjo netgi galią palaikyti naują demokratinę politiką arba socialinių reformų judėjimus (McQuail, D., 2010). Anot autoriaus, iš viso masinės medijos buvo suprantamos kaip naudingos, o netgi būtinos demokratinės politikos vykdymui.

D. McQuail'as, teorizuodamas žiniasklaidos ir visuomenės santykį, siūlo jį apibrėžti keturiais normatyvinės teorijos modeliais – **liberaliniu-pliuralistiniu arba rinkos, socialinės atsakomybės arba visuomenės intereso, profesionaliu ir alternatyvios žiniasklaidos** (McQuail, D., 2010). **Liberaliniam-pliuralistiniam arba rinkos** modeliui būdinga, jog žiniasklaida yra veikiamą rinkos ir jos interesų, visuomenės interesus apibrėžiamas pagal tai, kas ją domina, visuomenei suteikiama „laisva idėjos veikimo rinka“. **Socialinės atsakomybės arba visuomenės intereso** modeliui būdingas siekis išpildyti įsipareigojimus visuomenei, svarbi yra socialinio tikslo prizmė (McQuail, D., 2010). Apibūdinamas **profesionalų** modelį, D. McQuail'as pabrėžia, jog vaidmens visuomenei ir standartų pasirinkimas priklauso nuo pačios žiniasklaidos ir žurnalisto specialybės, o **alternatyvios žiniasklaidos** modelis apibūdina alternatyvią žiniasklaidą subkultūrų teisėms ir jų savybėms, tarsi sukuriant bendruomenės jausmą.

Kiti žiniasklaidos tyrėjai pastebi, jog žiniasklaida yra labiau visuomenės požiūrio formuotoja, o ne informuotoja, nes kaip jau buvo užsimina, žiniasklaida yra ta institucija, kuri nurodo žmonėms, kas šiuo metu yra aktualu, į ką reikėtų atkreipti dėmesį, taip juos tarsi priversdama apie tuos aktualius dalykus galvoti (Dennis, E. E., 1997, Nugaraitė, A.). Be to, anot autorių, dėl ekonominių priežasčių

žiniasklaida dažniau kreipia dėmesį į šias temas, kurios dažniausiai sulaukia žmonių susidomėjimo, taip stiprindama žmonių dėmesį į tam tikras temas. Galiausiai žiniasklaida gali būti ne tik socialinės tikrovės kontroliuotoja, bet ir pagrindinis tam tikrų socialinių normų, taisyklių ir elgesio modelių šaltinis – visuomenė turi derintis prie to, ką randa žiniasklaidoje, o ne žiniasklaida derintis prie visuomenės ir ją atspindėti (Pruskus, V., 2004).

Žiniasklaidos poveikio visuomenei kontekste labai reikšmingą vaidmenį turi ir įvade paminėta amerikiečių žiniasklaidos tyrinėtojų M. McCombs'o ir D. L. Shawn'o pasiūlyta dienotvarkės nustatymo teorija. Pagrindinė šios teorijos prielaida yra tai, jog žiniasklaida labiau veikia tai, apie ką visuomenė galvoja, negu tai, ką visuomenė galvoja, t. y. žiniasklaida nebūtinai keičia nuomonę ar nuostatas kažkokia tema, bet sustiprina dėmesį į tam tikrą kryptį (McCombs, M., Shawn, D., 1972). Todėl, pagal šią teoriją, žiniasklaida yra ta grandis, kuri iškelia prioritetus visų esamų socialinių problemų atžvilgiu.

Remiantis dienotvarkės nustatymo teorijos prielaidomis galima matyti, jog ją sudaro trys dalys – žiniasklaidos darbotvarkė, kuri daro įtaką visuomenės darbotvarkei, kas galiausiai tampa politikos darbotvarkės dalimi, t. y. pirmiausia tam tikra tema arba problema turi pritraukti žiniasklaidos dėmesį ir tapti aktualia žiniasklaidos darbotvarkėje, po to pristacius visus aspektus žiniasklaidos pateikta problema tampa visuomenės darbotvarkės dalimi – turi kelti visuomenės susirūpinimą, o tai galiausiai gali pereiti į politinę sferą ir problema gali tapti politinės valdžios darbotvarkės dalimi (McCombs M., Shawn D., 1972). Nemažai empirinių tyrimų įrodė žiniasklaidos naujienų kiekio, kuris skirtas pateikti problemas, ir visuomenės suvokimo, kad šios problemos yra svarbios, ryšį (Wanta, W., Ghanem, S., 2007)

Svarbu paminėti, jog žiniasklaida ne tik veikia žmonių dėmesį, į ką turėtume atkreipti savo žvilgsnį ir apie ką galvoti, bet veikia ir laiko, erdvės ir realybės suvokimą (Kozłowska, A., 2006). Anot autorės, vykstant laiko kompresijai dėl vis didėjančios globalios erdvės ir sąveikos reiškinių metu, o tiems reiškiniams vis dažniau tampant žiniasklaidos reiškiniais, atrodo, jog visi įvykiai, net ir iš pačių tolimiausių vietų, vyksta vienu metu ir yra vienodai apčiuopiami, t. y. norint veikti tam tikrame įvykyje nereikia būti įvykio vietoje, nes dabar žiniasklaida, jos technologijos gali įtraukti žmones į labai toli nuo jų vykstantį įvykį. Tu tarpu vietos kompresija pasireiškia tuo, jog iš esmės nėra vietų, kur žmogus nebūtų pasiekęs, todėl technologijos, ypač televizija, duoda galimybę nukeliauti į atokiausius pasaulio kampelius ne tik aprašymo, nuotraukos forma (Kozłowska, A., 2006). Galiausiai, anot autorės, masinės medijos sudaro realybės veidrodžio iliuziją – televizijos perteiktas vaizdelis sukuria žmonėms įspūdį, jog tai yra realybė, nors iš tiesų perteiktas vaizdas yra fragmentiškas, nepilnas.

Pereinant prie klausimo apie žiniasklaidos poveikį visuomenei ir politikai, ar jis yra neigiamas, ar teigiamas, tai tą galima iliustruoti per nepilnamečių prizmę, kadangi atrandama tyrimų pavyzdžių,

jog nuolat rodomas smurtas televizijoje, kriminalinės naujienos, neigiamos naujienos arba tiesiog „realybės šou“ gali paskatinti paauglius imtis žiaurių nusikaltimų realybėje, tai gali sudaryti įsivaizdavimą, jog svarbiausia yra šlovė ir pinigai arba netgi perteikti požiūrį, jog žiaurus elgesys realybėje yra pateisinimas, patrauklus (Gudaitis, R., 2004, Monkevičius, A., 2004). Anot autorių, nors nėra vienareikšmiško atsakymo, ar žiniasklaidos poveikis paauglių atveju yra teigiamas ar neigiamas, tačiau galima konstatuoti, jog būtent žiniasklaida gali tapti viena iš agresijos, nusikalstamumo, ankstyvo seksualumo veiksnių.

Tačiau atrandama autorių teigiančių apie teigiamą žiniasklaidos poveikį nepilnamečių vystymui. Autoriai pabrėžia, jog žiniasklaida turi įtakos vaikų socializacijos procesui, iš jos vaikai gali kurti vertybių sistemą, stebėti įvairius elgesio modelius (Uznienė, R., 2004), žiniasklaida gali perduoti aktualią informaciją, šviesti ir skleisti mokslo žinias, suteikti gyvenimiškąją pagalbą bei pramogą (Furst, M., 1998), be to, ji lavina kalbą, skatina toleranciją, ugdo vertybes ir įgūdžius, skatina kritinį mąstymą (Broom, L., 1998). Tarp tyrinėtojų galima matyti ir perteiktą kitą požiūrį į prievartos demonstravimą žiniasklaidoje – manoma, jog agresijos parodymas netgi gali sumažinti tokio elgesio pasireiškimą, kadangi tokie filmai ar reportažai sumažina įtampą, žmogus po tokių filmų pats nebenori smurtauti (Valickas, G., 1997).

Grįžtant prie neigiamo žiniasklaidos poveikio visuomenei, tai jis gali pasireikšti ir tuo būdu, jog žiniasklaida gali nesėkmingai vykdyti vadovavimo ir vertėjavimo pareigas padedant suvokti įvykius, o tiesiog kartoti ir patvirtinti nusistovėjusias „klišes“ ir nuomones sudėtingesnėmis temomis, kurios reikalauja didesnio įsigilinimo bei išsilavinimo, žinių (Jarlbrog, G., 1993). Todėl nemažai tyrinėtojų nurodo, jog dėl išsilavinimo stokos bei nepakankamų žinių nedaug žurnalistų gali suprantamai paaikškinti ir perteikti visuomenei sudėtingas problemas ir jų pasekmes, o dar sudėtingiau tampa perteikti įvairias nuomones šia tema, kadangi pirmiausia reikia pačio žurnalisto suvokimo šia tema prieš pateikiant įvairius šios problemos niuansus (Flodin, B., 1993, Pitrenaitė, B., 2008).

Apibendrinant šį skyrių, tarp autorių galima atrasti skirtingų požiūrių apie žiniasklaidos poveikį visuomenei ir politikai. Žiniasklaida gali būti suvokiama kaip aktyvi politinio gyvenimo dalyvė ir kūrėja, vertybių, nuostatų formuotoja, kaip vertėja, kaip langu leidžiančiu stebėti įvykius, filtru atrenkančiu, kas yra svarbu, kaip socialinės tikrovės transformuotoja. Pristatyta dienotvarkės nustatymo teorija parodo žiniasklaidos galią kontroliuoti žmonių dėmesį, į kokias temas žmonės turėtų atkreipti dėmesį. Tokia galia gali turėti tiek neigiamas, tiek neigiamas pasekmes, kadangi dėl galingo vaidmens žiniasklaida gali tiek ugdyti, tiek kurti vertybių sistemą, bet gali tapti ir vienu iš agresijos, nusikalstamumo, ankstyvo seksualumo katalizatoriumi. Taigi galima sakyti, jog negalima vienareikšmiškai apibūdinti žiniasklaidos poveikio visuomenei ir politikai, kokio dydžio jis yra bei kokiose srityse šis poveikis pasireiškia.

4.1. Rėminimo teorija

Kadangi masinės medijos gali perteikti realybę fragmentišką ir nepilną, šiame kontekste svarbi tampa ir rėminimo arba įrėminimo (angl. *framing*) teorija. Žiniasklaidos teoretikas R. M. Entmanas šią teoriją apibūdino teigdamas, jog „(...) *įrėminti – reiškia atrinkti tam tikrus suvokiamos realybės aspektus ir juos akcentuoti komunikuojamame tekste, tokiu būdu skatinant tam tikrą problemos apibrėžimą, priežastinį aiškinimą, moralinį vertinimą ir (arba) jos sprendimą (...)*“ (Entman, R. M., 1993). Anot autoriaus, įrėminimas parodo problemą ir apibrėžia ją, akcentuoja svarbiausius akcentus, nurodo priežastis, bando pateikti moralinį vertinimą ir bando pasiūlyti tolesnių veiksmų ir elgesio rekomendacijas (Nevinskaitė, L., 2011). Anot R. M. Entmano, rėmai gali būti pasirenkami tiek sąmoningai, tiek nesąmoningai, auditorijai jie dažniausiai yra nepastebimi.

Rėminimo teorijos koncepciją pirmą kartą 1972 metais pateikęs Gregory'is Bateson'as šią koncepciją apibrėžė kaip mąstymą apie naujienų elementus per žinomus kontekstus (Olansukanmi, A., 2017). Ši teorija parodo būdus pasiūsti pranešimą auditorijai tokiu norimu pavidalu, koku norima, kad jį priimtų, todėl čia didelė reikšmė teikiama žurnalistų pasirenkamiems žodžiams, metaforoms, akcentams tokiu būdu siekiant atkreipti auditorijos dėmesį į tuos dalykus, kuriuos norima akcentuoti (Olansukanmi, A., 2017). Anot autoriaus, teorija akcentuoja, jog žiniasklaida nukreipia dėmesį į įvairius įvykius, vėliau nurodo šių įvykių reikšmę, o pasirenkami būdai, kuriais informacija pateikiama auditorijai, daro įtaką visuomenės pasirinkimams, požiūriui, netgi emocijoms. Anot J. W. Tankard'o, rėminimo teorija primena mago pasirodymą, kadangi „(...) *atkreipiamas dėmesys į vieną veiksmą, kad auditorija nepastebėtų, jog kažkas atliekama kitoje vietoje (...)*“ (Nevinskaitė, L., 2011).

Remiantis rėminimo teorijos koncepcija galima matyti prielaidą, jog suvokti problemą ir ją apibrėžti galima iš skirtingų perspektyvų bei galima aiškinti, jog problema gali turėti įtakos ne konkrečiam aspektui, o kelioms vertybėms ar samprotavimams, kadangi įrėminimo procesu žmonės sukuria tam tikrą problemų konceptualizavimą arba jie perorientuoja savo suvokimą apie problematiką (Chong. D., Druckman, N. J., 2007). Anot autorių, rėminimo teorijos procese yra svarbus gilinimasis į publikacijos turinį, kadangi skelbiamos naujienos nėra tik žodžių junginių rinkinys – kiekviena naujiena turi socialinę prasmę, atspindi žiniasklaidos priemonės žurnalistų organizacinius principus, pasirinktus žodžius, naujienų šaltinius ir metaforas. Taigi žurnalistai pasitelkia mechanizmus, kurie skatina skaitytojus pastebėti tuos dalykus, kurie yra pateikiami ir vaizduojami straipsniuose (Baresch B., Hsu Sh., Reese D. S., 2012). Tačiau, anot autorių, už to slypi ir negatyvūs veiksniai – žiniasklaida gali užglaistyti informaciją, kuri galimai iš tiesų yra objektyvi, bet dėl skirtingų priežasčių ir veiksnių gali pasirinkti pateikti sau priimtina ir galbūt kažkam „palankią“ informaciją. Priežasčių gali būti daug – noras išlaikyti reitingus ir kurti turinį, kuris

sulaukia daugiau skaitytojų paspaudimų, „click‘ų“, noras išlaikyti reklamdavius, noras išlaikyti poziciją viešosios nuomonės formavimo procese ir panašiai.

Taigi fragmentiškos ir nepilnos realybės mintis atspindi, jog žiniasklaida gali manipuluoti šia realybe, pateikdama visuomenei tuos realybės aspektus, kuriuos norima akcentuoti. Pavyzdžiui, J. Dudaitė ir B. Kairienė, nagrinėdamos žiniasklaidos formuojamą požiūrį į vaiko teisių įgyvendinimą, nustatė, jog tyrime analizuojamuose tekstuose žiniasklaida dažniausiai aptarinėjo vaiko teises sveikai gyventi ir vystytis, o mažiausiai – pagarbos vaiko pažiūroms principą (Dudaitė, J., Kairienė, B., 2017). Anot autorių, rašydamos apie vaikų teisių įgyvendinimą, žiniasklaidos priemonės pasirinkdavo neigiamą formą, buvo akcentuojama, jog vaikų teisės yra pažeidžiamos bei neįgyvendinamos, o apie specialiųjų poreikių vaikus beveik niekur nebuvo paminėta.

Kitas tyrimas, kuriame P. Vencevičius atliko naujienų portalų informavimo apie prezidento rinkimus temų darbotvarkės ir rėminimo analizę, parodė, jog interneto naujienų portalai siekė visuomenę nušviesti apie 2019 metų Lietuvos prezidento rinkimus, o daugiausia žiniasklaidos dėmesio sulaukė G. Nausėda (Vencevičius, P., 2020). Anot autoriaus, G. Nausėda buvo ne tik populiariausias kandidatas portaluose, bet taip pat ir palankiausiai vertinamas, I. Šimonytė portaluose taip pat buvo vertinama pakankamai palankiai, tačiau, nors S. Skvernelio populiarumas portaluose buvo aukštas, kandidatas dažnu atveju buvo minimas ir vaizduojamas neigiamo pobūdžio kontekste.

Paminėtina, jog dažnai rėminimo teorija ir darbotvarkės nustatymo teorija yra vartojamos viena šalia kitos, kadangi darbotvarkės nustatymo teorija apibrėžia, apie ką galvoti, o rėminimo teorija papildomai nurodo, kaip galvoti (Kalinkaitė, K., 2018). Be to, abi teorijos pateikia problemos aktualumą, reikšmingumą bei siūlo visuomenei problematikos vertinimo būdus (Vencevičius, P., 2020) Taip pat abi teorijos atspindi žiniasklaidos priemonių reikšmingumą formuojant viešąją nuomonę.

Apibendrinant šį skyrių, galima matyti, jog rėminimo teorija apibrėžia informacijos pateikimo būdų, aspektų akcentavimo, pasirenkamų žodžių, metaforų reikšmę visuomenės suvokimo, požiūrio ar netgi emociniam formavimui. Publikacijose iškeliami konkretūs aspektai, akcentai gali nukreipti visuomenės nuomonę apie tam tikrą problematiką į vieną ar kitą pusę, o tai įrodo šiame skyriuje nurodyti tyrimų pavyzdžiai. Tai įrodo prielaidą, jog žiniasklaida gali parodyti realybę fragmentišką, nepilną arba tendencingą.

5. GEROVĖS VALSTYBĖS VAIZDAVIMAS LIETUVOS ŽINIASKLAIDOJE: EMPIRINIS TYRIMAS

5.1. Tyrimo metodika

Nagrinėti gerovės valstybės vaizdavimą Lietuvos žiniasklaidoje buvo pasirinktos keturios žiniasklaidos priemonės – naujienų portalai „Delfi.lt“, „Lrytas.lt“, „15min.lt“ bei naujienų agentūra „BNS“ („Baltic News Service“). Šių portalų pasirinkimo motyvas grindžiamas tuo, jog internetinių svetainių audituojančios bendrovės „gemiusAudience“ 2021 metų rugsėjo duomenimis, pagal vidutinį dienos realių vartotojų skaičių ir laiko pasidalijimą internete „Delfi.lt“ užėmė pirmąją vietą (laiko pasidalijimas siekė 26,33 proc., o vidutinis dienos realių vartotojų skaičius – 659560), antrąją vietą užėmė „Lrytas.lt“ su 12,55 proc. laiko pasidalijimu ir 470693 vidutiniu dienos realių vartotojų skaičiumi. Tuo tarpu trečiąją vietą užėmė „15min.lt“, kurio laiko pasidalijimas rugsėjį siekė 10,41 proc., o vidutinis dienos realių vartotojų skaičius – 422934. Taigi tose svetainėse skaitytojai daugiausia praleido laiką. Tuo tarpu naujienų agentūra „BNS“ pasirinkta dėl to, jog veikia ne tik Lietuvoje, bet ir Latvijoje bei Estijoje ir yra didžiausia Baltijos valstybių naujienų agentūra.

Kadangi magistrinio darbo tikslas yra išanalizuoti gerovės valstybės vaizdavimą Lietuvos žiniasklaidoje, šiam tikslui įgyvendinti buvo nagrinėjamos pasirinktų žiniasklaidos priemonių publikacijos. Publikacijos buvo ieškomos analizuojamų žiniasklaidos priemonių archyvų paieškose ir „Google“ paieškos skiltyje „Naujienos“. Paieška buvo vykdoma naudojant raktinį žodį „gerovės valstybė“.

Analizuojamų publikacijų atrankai, tyrimo imties sudarymui buvo pasirinktas kriterinės atrankos būdas. Publikacijų atrankai buvo naudojami keli kriterijai:

- geografinė tyrimo padėtis – tyrimui buvo atrankami tik tie tekstai, kurie buvo rašomi Lietuvos kontekste;
- autorystė – analizuojami buvo tik žiniasklaidos priemonių žurnalistų parengti tekstai – pranešimai žiniasklaidai, be autoriaus nurodomi tekstai, kitų žiniasklaidos priemonių perpublikuoti tekstai, nuomonės buvo per atrankos procesą iškart atmetami. „Delfi.lt“, „Lrytas.lt“, „15min.lt“ tekstų atrankos atveju buvo aptikta surašytų tekstų iš vaizdo būdu transliuojamų laidų, tačiau jos atrankoje buvo laikomos kaip autoriniai kūriniai, nes buvo parengti tų portalų žurnalistų. Naujienų agentūros „BNS“ atveju kriterijus, ar tinka, ar netinka tekstas, buvo tiek nurodyta autorystė prie publikacijų arba prie pirmos teksto citatos nurodyta „BNS sakė“, „BNS informavo“ ir panašiai, kas buvo indikatoriumi, jog informacija yra autorinė. Taip pat pasitaikė tekstų, kuriuose nors buvo

matoma „BNS“ žurnalistų autorystė, bet medžiaga buvo surašoma iš kitų žiniasklaidos priemonių radijo, televizijos laidų, todėl tokie tekstai per atrankos procesą buvo atmetami;

- raktinio žodžio paminėjimas – žurnalistų parengtame tekste nors vieną kartą turėjo būti vartojamas raktinis žodis „gerovės valstybė“.

Svarbu paminėti, jog publikacijų atranka buvo vykdoma 2021 metų spalio 12-21 dienomis, todėl buvo atrinkti tekstai, kurie buvo publikuoti iki 2021 metų spalio 21 dienos. Atrankos procese pirmiausiai buvo atrenkami visi pagal autorystės, geografinės padėties ir raktinio žodžio vartojimo kriterijus tinkantys tekstai. Po pradinės atrankos stadijos buvo pamatyta, jog daugiausia tekstų su raktiniu žodžiu „gerovės valstybė“ buvo išleista 2019-2021 metais, todėl visi vėlesni – 2016, 2017 metų, pasitaikė ir 2014 metų – tekstai po pakartotinės peržiūros buvo atmesti. Taip pat buvo atmesti tekstai, kurie buvo analizuojamų žiniasklaidos priemonių perpublikuoti iš kitų portalų, televizijų arba radijo laidų. Galutinis analizuojamų tekstų skaičius sudarė 175 – 35 „Delfi.lt“, 19 „Lrytas.lt“, 32 „15min.lt“ bei 89 „BNS“ publikacijų.

Tyrimui atrinktos publikacijos buvo analizuojamos per MAXQDA kokybinių duomenų analizės programą, per ją buvo atlikta keturių žiniasklaidos priemonių išleistų straipsnių kokybinė turinio analizė. Ašinio kodavimo principu atlikta kokybinė analizė ir jos rezultatai buvo interpretuojami remiantis rėminimo arba įrėminimo teorija, kuria buvo siekiama identifikuoti gerovės valstybės pateikimą ir vaizdavimą Lietuvos žiniasklaidoje, kokios gerovės valstybės koncepcijos ir modeliai yra parodomi šalies žiniasklaidoje, kas yra vienas iš darbo uždavinių.

Remiantis rėminimo teorija buvo nagrinėjami tekstų antraštės, įžanginiai sakiniai, publikacijų turinys. Atliekant kokybinę analizę buvo nagrinėjami tokie aspektai: kontekstas, kuriame įvardijamas raktinis žodis „gerovės valstybė“; ar raktinis žodis yra pagrindinis teksto fokusas, t. y. ar tai yra pagrindinė teksto tema; kokių autorių gerovės valstybės prieiga yra naudojama vaizduojant gerovės valstybę; kokių sričių pašnekovai raktinį žodį nagrinėja; kokie gerovės valstybės modeliai, režimai yra tekstuose perteikiami; kokie gerovės valstybės iššūkiai yra žiniasklaidoje iškeliami ir koks žiniasklaidos vaidmuo atsiskleidžia rašant apie gerovės valstybę.

Taigi tyrimo eigą sudarė aštuoni etapai – tyrimo metodikos sukūrimas (atrankos kriterijų sukūrimas), pradinė atranka pagal apibrėžtus kriterijus, pradinės atrankos medžiagos analizė, pakartotinė atranka po pradinės atrankos medžiagos analizės, atskira žiniasklaidos priemonių duomenų analizė, žiniasklaidos priemonių duomenų analizės rezultatų sujungimas, sujungtų duomenų analizės rezultatų nagrinėjimas ir išvadų pateikimas.

Kokybinio tyrimo rezultatų pristatyme iš pradžių nurodomas kodų medis, vėliau pristatomas kiekvienos kodų medžio kategorijos interpretavimas, taip pat pristatoma analizė apie sąvokos vartojimą publikacijos temos bei pašnekovų kontekste, apie raktinio žodžio apibrėžimų ir režimų

atspindėjimą publikacijose bei apie žiniasklaidos vaidmenį vaizduojant „gerovės valstybę“. Po to pateikiamas rezultatų apibendrinimas.

5.2. Duomenų analizė

Nagrinėjant žiniasklaidos priemonių publikacijas ir jų duomenis išryškėjo subkategorijos, kurios buvo sujungtos į „gerovės valstybės suvokimo“ ir „gerovės valstybės iššūkių“ kategorijas. Iš duomenų analizės gautų rezultatų buvo sukurtas kodų medis, kuris žemiau kituose empirinio tyrimo skyriuose yra detaliai aprašomas.

5.2.1. Kodų medis

- **Gerovės valstybės suvokimas:**
 - a) Gerovės valstybė siejama su Lietuvos prezidentu;
 - b) Gerovės valstybė siejama su politika;
 - c) Gerovės valstybė siejama su ekonomika, finansais, mokesčiais;
 - d) Gerovės valstybės vaizdavimas per vertybių, jausmų, teisių prizmę;
 - e) Gerovės valstybės vaizdavimas per diskusijas apie apibrėžimą, kūrimą, vizijas;
 - f) Gerovės valstybės vaizdavimas per socialinės politikos sričių akcentavimą;
 - g) Gerovės valstybė siejama su tam tikromis šalimis.
- **Gerovės valstybės iššūkiai:**
 - a) Finansiniai, ekonominiai iššūkiai ;
 - b) Nesutarimai dėl „gerovės valstybės“ sampratos, kriterijų, vizijos;
 - c) Socialinės politikos iššūkiai;
 - d) Iššūkiai susiję su tam tikromis visuomenės grupėmis.

5.2.1.1. Gerovės valstybės suvokimas

5.2.1.1.1. Gerovės valstybė siejama su Lietuvos prezidentu

Nagrinėjant analizuojamų žiniasklaidos priemonių publikacijas, kuriose yra minimas raktinis žodis „gerovės valstybė“, pastebėta, jog labai dažnai raktinis žodis „gerovės valstybė“ buvo vartojamas bei formuojamas siejant su Lietuvos prezidentu Gitanu Nausėda. Šioje kodavimo kategorijoje ši sąsaja buvo matoma tiek antraštėse, tiek įžanginiuose publikacijų sakiniuose, tiek tekstų turinyje.

Prezidento ir raktinio žodžio sąsaja žiniasklaidos priemonėse buvo nurodoma kaip, „(...) *Nausėdos gerovės valstybė (...)*“, „(...) *Nausėdos gerovės valstybės vizija (...)*“, „(...) *pagrindinė prezidento Gitano Nausėdos veiklos idėja ir tikslas yra Gerovės valstybė (...)*“, be to, kartais pirmasis teksto sakinytis prasidėdavo nuo G. Nausėdos ir sąvokos sąsajos pristatymo, kaip pavyzdžiui, publikacijoje „Lietuva gerovės valstybę kuria iš likučių: kol vieni murkdosi skurde, kiti lepinasi privilegijomis“ įžanginis sakinytis skamba taip: „(...) *Gerovės valstybė*“ – šis terminas ne kartą nuskambėjo Gitano Nausėdos rinkiminėje kampanijoje (...). Šioje citatoje atkartojama mintis, jog Prezidentas su „gerovės valstybės“ šūkiu pradėjo savo prezidento rinkimų kampaniją ir šis šūkis toliau yra pagrindinis G. Nausėdos diskursas prezidentinėje veikloje, todėl teksto autorius šioje vietoje deda labai stiprų akcentą ant prezidento ir raktinio žodžio sąsajos, atsispindi Prezidentūros pasirinktą kryptį, tą nurodo ir visuomenei. Naratyvas, jog Prezidentas su „gerovės valstybės“ šūkiu pradėjo savo prezidento rinkimų kampaniją, matomas ir citatose „(...) *su gerovės valstybės vizija į prezidento postą atėjęs Gitanas Nausėda (...)*“, „ (...) *per rinkimų kampaniją Gitanas nuolat akcentavo gerovės valstybės kūrimą (...)*“, „(...) *prezidento Gitano Nausėdos pristatyta gerovės valstybės vizija (...)*“, „(...) *prezidentūros žingsnius gerovės valstybės link (...)*“.

Tekstuose buvo matomas ir naratyvas, jog būtent prezidentas pirmasis iškėlė į viešumą „gerovės valstybės“ sąvoką, tą indikuojant ir visuomenei. Tai galima pamatyti publikacijos „Kalba, bet nežino apie ką: ekspertai paaiškino, kas iš tiesų yra gerovės valstybė“ įžanginio sakinio citatoje „(...) *Gerovės valstybės sąvoka dėmesio centre atsidūrė prasidėjus prezidento Gitano Nausėdos rinkimų kampanijai (...)*“. Visuomenei akcentuojama, jog ši sąvoka iki G. Nausėdos rinkimų kampanijos viešojoje erdvėje nebuvo reikšminga, šūkio akcentavimas G. Nausėdos rinkiminėje kampanijoje tapo šios sąvokos iškėlimo į viešumą katalizatoriumi. Šią tęsiamą mintį galima matyti ir citatose „(...) *G. Nausėdos pradėta gerovės valstybės tema (...)*“, „(...) *gerovės valstybę užsimojęs kurti prezidentas G. Nausėda (...)*“, „(...) *viešojoje erdvėje vis dažniau kalbant apie gerovės valstybę, kurios svarbą ypač akcentuoja prezidentas Gitanas Nausėda (...)*“, „(...) *Gerovės valstybės terminas*

prezidento Gitano Nausėdos lūpose kaip siekiamybė skambėjo nuo pat prezidento rinkimų kampanijos pradžios (...)“ ir t. t. Galima matyti, jog prezidentui akcentuojant savo politinėje veikloje raktinio žodžio svarbą tai savo tekstuose atkartoja ir žurnalistai. Tokiu būdu skaitytojams sukuriama prielaida, jog prezidentas ir „gerovės valstybės“ yra neatsiejamas dalys, raktinis žodis yra prezidento įvaizdžio dalimi. Mintį, jog raktinis žodis ir Prezidentūra yra neatsiejamas dalys, pagrindžia publikacijos „Gerovės valstybės paieškos – kaip Gintaro kambario: nesutaria, kaip G. Nausėdai sekasi siekti šio tikslo“ įžanginis sakiny – „(...) gerovės valstybės šūkis tapo neatsiejama prezidento Gitano Nausėdos dalimi (...)“.

Buvo randama minčių, jog „gerovės valstybės“ sąvoka yra svarbus kriterijus, pavyzdžiui, renkant ministrų kabinetą. Tai matoma citatose „(...) jis numatė ir penkis kriterijus, pagal kuriuos ketino visą kadenciją „matuoti“, kiek pasistūmėta gerovės valstybės link. Dabar šie kriterijai primenami ir tikslinami – jie bus keliami vertinant ir naujus ministrus (...)“ arba „(...) Prezidentas Gitanas Nausėda sako, kad prieš tvirtindamas naująją Vyriausybę vertins, kiek kandidatų pažiūros dera su jo gerovės valstybės vizija (...)“. Citatos atspindi mintį, jog sąvoka „gerovės valstybė“ yra svarbia politinės dienotvarkės, ypač prezidento, dalimi, ji svarbi tvirtinant naująją Vyriausybę. Minčių, jog sąvoka yra svarbus kriterijus politiniame gyvenime, matoma ir tekstų „G. Nausėdos pažadas: viską vertinsiu pagal tai, kiek institucijos ir pareigūnai tarnauja žmonių gerovei“ bei „Prezidentūra „Gerovės valstybės“ kamuolį permeta Vyriausybei: lauks biudžeto“ įžanginiuose sakiniuose.

Tačiau tekstuose buvo atrandama ir citatų, kuriuose prezidento institucija bandė atsiriboti nuo sąsajos su „gerovės valstybe“. Pavyzdžiui, citatas „(...) gerovės valstybė yra ne mano ar mano komandos nuosavybė (...)“, „(...) Tapęs šalies vadovu, dabar teigia sąmoningai vengiantis vartoti minėtą terminą, nes jį kartoja ir daugiau politikų (...)“, „(...) Prezidentūra gerovės valstybės idėjos nesisavina (...)“ arba „(...) gerovės valstybės idėja dabar skamba visų politikų lūpose – tai nebėra jo nuosavybė ir tai esą yra gerai (...)“ galima interpretuoti taip, jog norima pakeisti visuomenės suvokimą, kad raktinis žodis ir Prezidentūra yra neatsiejamas dalys. Galimai tai daroma matant, jog sąvoka „gerovės valstybė“ tampa viešojoje erdvėje per dažnai vartojama, daugeliu atveju ją vartojant Prezidentūros kontekste. Tai matoma ir publikacijos „N. Puteikio vadovaujama Centro partija keičia pavadinimą: pridurs žodžius „gerovės Lietuva“ įžanginiame sakinyje „(...) Prezidento Gitano Nausėdos rinkimų leitmotyvas „Gerovės valstybė“ regis tuoj taps nuvalkiotu (...)“. Šis sakiny yra pagrindimas, jog šios sąvokos išskėlimas į viešumą yra ne tik tapo privalumu, bet ir trūkumu, nes dažnas raktinio žodžio vartojimas gali lemti jo reikšmingumo praradimą.

Publikacijose taip pat buvo perteikiama mintis, jog G. Nausėdos siekis kurti gerovės valstybę taip pat tapo įkvėpimu ir kitiems politikams propaguoti „gerovės valstybės“ idėją. Tą liudija citata „(...) apie gerovės valstybę kalba vis daugiau politikų (...)“.

Be to, ši sąsaja buvo suvokiama nevienareikšmiškai, kadangi buvo matoma ir kritikos apraiškų G. Nausėdos bei raktinio žodžio sąsajai – „(...) *Visi žmonės mato, kur statoma gerovės valstybė, – Daukanto aikštėje, o visi paprasti žmonės, pensininkai ar kiti, laukiantys pažadų, kurie buvo suformuoti, jų nesulaukia (...)*“, „(...) *Kol kas prezidento Gitano Nausėdos „Gerovės valstybės“ pažadai nei vienu įstatymo projektu nepavirto ir artimiausiu metu nepavirs (...)*“ arba „(...) *prezidento siūlymai nėra gerovės valstybė (...)*“. Šiose citatose matomos kelios kritikos kryptys. Pirmiausia – jog Prezidentūra apie „gerovės valstybę“ tik kalba, realių veiksmų neatlieka, o kai juos atlieka, tai nepateisina sąvokos esmės ir lūkesčių. Citata „(...) *jis ir jo komanda supranta, kad reikia palaikyti tą pokalbį, kalbėjimą apie gerovės valstybę, nes tai laimėjo daug balsų ir tai yra ryšys su rinkėjais. Bet šitie pasiūlymai tiek apimties, tiek kokybės prasme yra visiškai nerimti (...)*“ visuomenei suteikiamas ženklas, jog raktinis žodis yra naudojamas dėl siekio pritraukti rinkėjus. Kritikuojamas G. Nausėda buvo ir dėl prioritetų pasirinkimų kuriant gerovės valstybę pabrėžiant, jog „(...) *per mažai akcentuojamas klausimas, kaip mažinti pajamų nelygybę lyginant Lietuvą su kitomis ES šalimis (...)*“. Publikacijose taip pat buvo atrandama kritika, jog prezidento vartojamai „gerovės valstybės“ sąvokai trūksta gilumo ir konkretumo – „(...) *Prezidentas yra kritikuojamas, kad nėra suteikęs konkretesnio turinio Gerovės valstybės idėjai (...)*“

Tekstuose taip pat buvo atrandamas žurnalistų kritiškas požiūris, vertinimas į prezidento veiksmus „gerovės valstybės“ kontekste, tai matoma publikacijos „Gerovė Turniškėse: prezidento rezidencijos remontui – 359 tūkst. eurų“ įžanginiame sakinyje – „(...) *Apie Gerovės valstybę kalbančiam prezidentui Gitanui Nausėdai, panašu, ne mažiau rūpi gerovė ir jo artimiausioje aplinkoje (...)*“. Be to, buvo matoma ir kritika prezidento vadovavimo tikslui nurodant jog „(...) *Prezidentas, žadėjęs gerovės valstybę visiems, bet tik ne mano vaikui (...)*“, taigi signalizuojant visuomenei, jog „gerovės valstybė“ yra kuriama ne visiems asmenims, o tam tikroms visuomenės grupėms.

Tačiau publikacijose taip pat visuomenei buvo signalizuojama, jog kiek įmanoma, pastangos kurti „gerovės valstybę“ buvo matomos, nes „(...) *Prezidento galios Lietuvoje nėra tokios didelės, bet tų galių ribose reikia pripažinti, kad prezidentas tam tikras pastangas ir iniciatyvas rodė (...)*“. Pabrėžtina, jog pagal Lietuvos Respublikos Konstituciją prezidentas didžiausius įgaliojimus turi užsienio politikos srityje, taigi nors turi įstatymų leidybos Seime iniciatyvos teisę, konkrečių veiksmų atlikti negali, pavyzdžiui, negali priimti įstatymo ar pakeitimų, kas ir nurodoma pastarojoje citatoje. Taip pat citatoje „(...) *visos jo viltys kurti gerovės valstybę yra devintame plane, lyginant su pandemijos iššūkiais (...)*“ matomos prielaidos, kad G. Nausėda nedaug ką gali padaryti „gerovės valstybės“ kūrimo, kadangi šalies gyvenime tai nėra prioritetas, nes 2020-2021 metais šalyje pagrindinis dėmesys buvo skiriamas koronaviruso pandemijos ar migrantų krizės suvaldymui.

Be to, buvo matoma mintis, jog G. Nausėdos siekis kurti „gerovės valstybę“ gali sulaukti pašaipų, kadangi „(...) iš tiesų tai sunkiai siekiamas idealas (...)“, taigi matomas kritiškumas iškeltiems Prezidento tikslams ir uždaviniams arba išvis tekstuose buvo matomas nesutarimas, kaip sekasi įgyvendinti prezidento „gerovės valstybės“ viziją.

5.2.1.1.2. Gerovės valstybė siejama su politika

Sąvoka „gerovės valstybė“ buvo siejama su politiniu gyvenimu, formuojama per politinę prizmę, kaip pavyzdžiui, siejant su palaikymu vienai ar kitai partijai. Tą galima pamatyti antraštėje „Socialdemokratai parems konservatorius, kiek jie sieks gerovės valstybės – G. Paluckas“, kurios pagrindinė mintis – sąvoka yra pagrindinis kriterijus, ar bus palaikoma tam tikra politinė partija. Tai matoma ir citatoje „(...) Tiek, kiek konservatoriai sieks įgyvendinti gerovės valstybės viziją, t. y. kurti tvirtą valstybę, gebančią teikti kokybiškas ir prieinamas viešąsias paslaugas, tokiose dalyse mes tikrai galėtume palaikyti (...)“. Galima matyti, jog raktinis žodis yra svarbus politinis žaidėjas, kadangi gali pakreipti rinkimų elektoratą balsuoti už vieną ar kitą partiją arba netgi tapti lemtingu veiksnium rinkimuose bei politiniame gyvenime. Citata „(...) siekiant didesnio perskirstymo arba didesnių valstybės galimybių konservatoriams prireiks pagalbos iš opozicijos, nes liberalų partijos savo programose šneka apie valstybės galimybių mažinimą ir perskirstymo mažinimą (...)“ parodo, jog siekiant įgyvendinti tam tikrus pakeitimus reikalingas politinis palaikymas.

„Gerovės valstybės“ reikšmė buvo svarbi ne tik vienos ar kitos partijos palaikymui, bet ir prezidento rinkimų kampanijoje. Šią prielaidą įrodo citata „(...) „Jaučiu, kad iš valdybos narių daugiau linkę paremti G. Nausėdą. Manau, kad dėl pasisakymų už progresinius mokesčius, gerovės valstybę, tai yra tos nuostatos, kurios artimesnės“, – trečiadienį ryte sakė G. Kirkilas (...)“. Šios citatos atveju buvo perteikiama mintis, jog ta visuomenės dalis, kuri balsuoja už tam tikrą partiją, turėtų palaikyti G. Nausėdą, kadangi atitinkama partija palaiko jo kandidatūrą.

Raktinio žodžio reikšmė politiniame gyvenime, tik kitame kontekste, matoma ir citatose „(...) Prezidentas Gitanas Nausėda sako, kad prieš tvirtindamas naująją Vyriausybę vertins, kiek kandidatų pažiūros dera su jo gerovės valstybės vizija (...)“ arba „(...) po Seimo rinkimų Vyriausybės narius žada tvirtinti tik įsitikinęs, kad jų nuostatos dera su jo gerovės valstybės programa“, kuriose nurodoma, jog gerovės valstybė ir požiūris į ją yra svarbus veiksnys vertinant, ar kandidatai į Vyriausybę yra tinkami užimti šias pareigas. Šią prielaidą įrodo ir kita citata – „(...) Iš to matyti, kad L. Savickas neatspindi prezidento gerovės valstybės vizijos (...)“, kurioje matoma, jog pasiūlyta ministro kandidatūra buvo atmesta. Antraštėje „G. Nausėda: prezidentūros ir Vyriausybės gerovės valstybės vizija panaši, skiriasi taktikos“ matoma, jog ši sąvoka yra svarbi ir yra aptariama aukščiausių valstybės institucijų – Prezidentūros ir Vyriausybės – lygmeniu.

Galima sakyti, jog „gerovės valstybės“ reikšmė buvo matoma kiekviename politiniame žingsnyje. Tiek jau paminėtuose politinio gyvenime etapuose, bet ir, pavyzdžiui, tvirtinant Vyriausybės programą. Publikacijos „Opozicija naujos Vyriausybės programoje pasigenda ambicijų ir šeimos vertybių“ išanginiame sakinyje „(...) *Opozicijos atstovai naujos centro dešinės Vyriausybės programoje sako pasigendantys ambicijų ir įvairių svarbių nuostatų, pradedant šeimos vertybėmis ir baigiant gerovės valstybe (...)*“ matoma, jog gerovės valstybės sąvoka siejama su Vyriausybės programa, kurioje pasigendamas dėmesys raktinio žodžio sampratai. Tačiau nors publikacijose buvo išsakomi nuogaštavimai, jog per mažai politinio dėmesio yra skiriama „gerovės valstybės“ sričiai nurodant, jog „(...) *neramina tai, kad programoje visiškai nėra tokios sąvokos kaip gerovės valstybė (...)*“ bei išsakant, jog „(...) *netrukus ateis laikas parodyti, ar kalbos apie gerovės valstybę nėra tik kalbos (...)*“ arba „(...) *programoje visiškai nėra tokios sąvokos kaip gerovės valstybė, išskyrus vienintelį sakinį, kuris kalba apie kolektyvinio saugumo garantijas, modernią kariuomenę ir efektyviai veikiančias viešojo saugumo institucijas (...)*“, jau kitose publikacijose buvo vaizduojama mintis, jog „gerovės valstybė“ nėra tik priimami įstatymai – „(...) *Tai, kad mes priimsime kelis įstatymus, padidinsime pensijas, šiek tiek pakoreguosime mokesčių sistemą – nereikia to vadinti skambiu vardu gerovės valstybė (...)*“. Taigi nors sąvokos vartojimas politiniame gyvenime yra reikšmingas, ne visada tai reiškia realius veiksmus.

Publikacijose taip pat buvo akcentuojama sutarimo dėl „gerovės valstybės“ idėjos politiniame lygmenyje svarba. Tai matoma citatose „(...) *Konservatorių kandidatė į premjeres Ingrida Šimonytė sako, kad partijos programa nesikerta su prezidento Gitano Nausėdos propaguojama gerovės valstybės idėja ir prieštaros šioje srityje su prezidentu nėra ir negali būti (...)*“ arba „(...) *mes tikrai turime suderinti ir pasiekti bendrą tikslą, turėti bendrą šūkį „Gerovės valstybė – Tėvynės labui“, kuris apjungia ir prezidento ir Vyriausybės idėjas (...)*“. Galima daryti prielaidą, jog sėkmingam politiniam gyvenimui svarbus yra politinis sutarimas dėl sąvokos ir jos siekių. Šią prielaidą patvirtina ir citata „(...) *Politinis prioritetas, nuostata kokios gerovės valstybės šaliai reikia ir ilgalaikis bei nuosaikus siekis užsibrėžtos gerovės valstybės – pagrindinis faktorius, lemiantis modelį (...)*“. Citatoje „(...) *be Vyriausybės ir Seimo sutarimo, kas yra ta gerovės valstybė, prezidentas vienas yra neįgalus tai padaryti (...)*“ matoma, jog be politinio sutarimo dėl sąvokos institucijos vienos negali įgyvendinti „gerovės valstybės“ siekių.

Tačiau nors vienose publikacijose buvo matoma, jog „gerovės valstybės“ kūrimas priklauso nuo politinių veiksmų („(...) *Nausėdos gerovės valstybė – Skvernelio Vyriausybės rankose (...)*“), jau kitose publikacijose buvo pabrėžiama, kad „(...) *Gerovės valstybė – ne politikų nuopelnas (...)*“, „(...) *E. Leontjeva pasisakė ir už tai, kad keistųsi visuomenės nuomonė neva gerovės valstybę kuria valdžia (...)*“. Be to, buvo matoma, jog raktinis žodis buvo ir politinio nesutarimo priežastimi, o tai

patvirtina citata „(..) jeigu ministras nesupranta, kas yra gerovės valstybė – teks mokytis (...)“. Šiose citatose matoma, jog visgi nėra bendro sutarimo, kas turėtų kurti gerovės valstybę.

Taip pat publikacijoje buvo matomas perteikiamas siekis, kad „(..) visos politinės partijos Lietuvoje užsikrėstų gerovės valstybės tematika (...), taigi ši citata akcentuoja, jog siekiama, kad „gerovės valstybė“ būtų siejama ne tik, pavyzdžiui, su Lietuvos prezidentu ar kažkokia partija, o siekiama praplėsti raktinio žodžio reikšmę į visą politinį gyvenimą, į visas jo sritis. Paminėtina, jog „gerovės valstybės“ samprata buvo suvokiama kaip didesnė pagarba politikoje.

Nagrinėtose publikacijose vartojant raktinį žodį taip pat buvo pastebėtas finansų ir politinės prizmių persipynimas – publikacijos „G. Nausėda tikisi socialiai orientuoto biudžeto, džiaugiasi pasikeitusia partijų retorika“ įžanginiame sakinyje „(..) Prezidentas Gitanas Nausėda sako, kad didesnis politinių partijų dėmesys gerovės valstybės idėjai leidžia tikėtis, jog kitų metų biudžetas bus labiau socialiai orientuotas (...)“ matoma, jog dalyje sakinio akcentuojamas politinių partijų dėmesys „gerovės valstybės“ idėjai, ši dalis atspindi politinę prizmę, o kita sakinio dalis akcentuoja valstybės biudžetą – finansinę „gerovės valstybės“ prizmę. Taip pat šioje citatoje matoma prielaida, jog padidėjusi raktinio žodžio reikšmė nulems vienus ar kitus sprendimus. Šiuo atveju labiau socialinę politiką atspindintį valstybės biudžetą.

Raktinio žodžio siejimas su politiniais įvykiais, bet per finansinę prizmę, vaizduojamas ir antraštėje „Prezidentūra „Gerovės valstybės“ kamuolį permeta Vyriausybei: lauks biudžeto“. Joje „gerovės valstybė“ siejama tiek su Prezidentūros institucija, tiek su politiniu gyvenimu per finansinę prizmę, per jau minėtą biudžeto formavimą. Pastebėtina, jog raktinis žodis metaforiškai įvardijamas kamuoliu taip indikuojant visuomenei, jog atsakomybė už „gerovės valstybę“ ir jos tikslus „permetama“ tarp įvairių institucijų.

„Gerovės valstybė“ per politinę prizmę taip pat buvo pateikiama siejant ją su socialdemokratų partija („(..) jie turbūt natūraliai yra arčiausiai gerovės valstybės vizijos (...)“), siejant ją su politine kaire ir dešine („(..) Mes galime surasti pagrindą tarp nesutariančios kairės ir dešinės, žvelgdami per efektyvumo prizmę ir žiūrėdami, kas ką daro geriau: ar privatus sektorius suvaldo rizikas geriau, ar viešasis (...)“), siejant su kaire politinio spektro puse nurodant, jog „(..) Lietuvos Konstitucijoje, anot politiko, užprogramuota „kairiosios gerovės valstybės“ koncepcija (...)“ arba nurodant, jog sąvokos „(..) kūrimas – istorinis raidos procesas bei kelias tarp laisvos rinkos kapitalizmo ir komunistinės sistemos (...)“. Iš nurodytų citatų galima matyti, jog viena iš „gerovės valstybės“ dalių yra priešprieša tarp politinės kairės ir dešinės bei tarp kapitalizmo ir komunizmo.

Raktinis žodis per politinę prizmę taip pat atsispindėjo pabrėžiant jo patrauklumą politinėms partijoms, jog jos pasirenka naudoti sąvoką savo pavadinimuose bei „gerovės valstybės“ sąvoka yra rezervuojama politinių partijų pavadinimams („(..) terminas tapo trijų partijų ir vienos frakcijos pavadinimo dalimi (...)“). Antraštėje „Politikos lauką kaitina rezervuoti Gerovės valstybės ir

„Vieningos Lietuvos“ partijų pavadinimai“ vartojamas raktinis žodis indikuoja, jog sąvoka „politikos lauką kaitina“, kad yra svarbi ir patraukli politiniam gyvenimui, ji yra rezervuojama partijos pavadinimams. „Gerovės valstybės“ sąvokos patrauklumą patvirtina ir citatos „(...) *Gerovės valstybės vizija šiandien yra aktualija nr. 1 – visos politinės partijos tai supranta, tikrai gal kai kurios turi skirtingą įsivaizdavimą (...)*“ arba „(...) *jį kartoja ir daugiau politikų (...)*“.

Sąvokos vartojimas politiniame gyvenime kaip konkurencinė priemonė rinkėjams pritraukti matomas ir antraštėje „Konservatoriai nebenori dirbti opozicijoje: rinkimų programoje naudos gerovės valstybės jauką“. Antraštės dalis „naudos gerovės valstybės jauką“ patvirtina prielaidą, jog šios sąvokos vartojimas viešoje erdvėje yra viena iš priemonių pritraukti rinkėją balsuoti už vieną ar kitą partiją, šios publikacijos atveju – už konservatorių partiją.

5.2.1.1.3. Gerovės valstybė siejama su ekonomika, finansais, mokesčiais

Kita tematika, su kuria publikacijose buvo siejama bei formuojama „gerovės valstybės“ sąvoka, buvo ekonominė, finansinė, mokestinė. Tekstuose buvo matomas suvokimas, jog „gerovės valstybės“ kontekste „(...) *reikšmingi ir mikro bei makro ekonominiai rodikliai (...)*“ arba „(...) *be mokesčių reformos tikėtis Gerovės valstybės negalime bei galbūt po mokesčių reformos atsiras grynumas (...)*“. Šiose citatose galima matyti, jog „gerovės valstybė“ ir jos kūrimas yra neatsiejamos dalys nuo finansinės sferos. Buvo matoma ir minčių, jog gerovės valstybės principas veikia bet koku atveju, yra universalus – „(...) *ir kai ekonomika kyla, ir kai ji smunka. Pastaruoju atveju jis yra net reikšmingesnis (...)*“. Taip pat tekstuose buvo nurodoma, jog siekiant gerovės valstybės svarbus yra didesnis mokesčių perskirstymas per biudžetą, didesnis viešųjų finansų perskirstymas, „teisinga“ mokesčių sistema, mokesčių sistemos pertvarka, progresyvi mokestinė sistema, efektyvus Europos Sąjungos fondų lėšų panaudojimas.

Tačiau raktinio žodžio ir finansinės, ekonominės, mokestinės sferos sąsaja buvo publikacijose suvokiama nevienareikšmiškai. Viena vertus, tekstuose buvo matoma, jog be finansinės sferos neįmanoma svarstyti gerovės valstybės kūrimo, tačiau kita vertus, buvo randama ir minčių, kad apibrėžiant sąvoką ir „(...) *siekiant gerovės valstybę, svarbiausi yra ne tik su mokesčių perskirstymu susiję klausimai (...)*“, nėra svarbi tik „(...) *mokesčių politika (...)*“, jog „(...) *Gerovė žmogui turėtų būti ne per jo kišenę. Kai į kišenę žadama įmesti daugiau eurų, ir tai vadinama gerove, tai yra menka. Menkėja ir politika, ir žmonių nuteikimas. Kam mes gyvenam? Kad gautumėm...(...)*“ bei publikacijoje „N. Mačiulis: daugumos rinkėjų nuomone, gerovės valstybė – nebūtinai didinant mokesčius“ sąvoka suprantama taip, kad ją kuriant arba jai esant, norint būti gerovės valstybe nebūtinai reikia didinti mokesčius, tai nėra pagrindinis sąvokos kriterijus ar veiksnys. Kai kuriuose tekstuose, pavyzdžiui, publikacijoje „Vyskupas: teisingas perskirstymas per mokesčius – tik viena iš

gerovės valstybės sąlygų“, buvo matoma minčių, jog finansinis aspektas yra tik vienas iš „gerovės valstybės“ sąlygų.

Taigi šioje vietoje visuomenė publikacijoje susiduria su prieštariniais teiginiais, jog nors finansinė, mokesstinė prizmė yra viena iš reikšmingiausių raktinio žodžio dalių, tačiau „gerovės valstybė“ nėra tik teisingas mokesčių perskirstymas ar mokesčių politika, finansinis aspektas yra arba vienas iš pagrindinių veiksnių, arba vienas iš veiksnių.

Be to, visuomenei buvo pristatomas ir kritiškas požiūris į „gerovės valstybės“ finansavimą, jo apimtį. Pavyzdžiui, publikacijoje „R. Lazutka: gerovės valstybės plėtros finansavimo šaltiniai yra menkučiai“ ir jos citatoje „(...) *į biudžetą nebus surinkta tiek papildomų pajamų, kad jų užtektų finansuoti gerovės valstybės plėtrą, sako ekonomistas Romas Lazutka (...)*“, kurios kontekstas yra Seimo konferencija dėl siūlomų naujų mokesčių norint rasti papildomų finansavimo šaltinių „gerovės valstybei“, galima matyti, jog yra perteikiama nuomonė, kad netgi siūlomi nauji mokesčiai ir planuojamos iš jų pajamos yra per menkos norint plėsti „gerovės valstybę“, yra „menkučiai“. Todėl iš to iškyla „gerovės valstybės“ finansavimo, jo apimties problematika.

Tačiau buvo matomas ir šiek tiek kitas požiūris į „gerovės valstybės“ finansavimą – publikacijoje „G. Landsbergis: papildomas milijardas – pirmas žingsnis į gerovės valstybę“ ir jos citatoje „(...) *papildomas milijardas per metus į valstybės biudžetą būtų pirmas žingsnis į gerovės valstybę (...)*“ minima, jog papildomas milijardas finansavimo į valstybės biudžetą yra svarbus ir naudingas norint plėtoti „gerovės valstybę“. Taigi ir šioje vietoje visuomenė susiduria su priešingomis nuomonėmis apie raktinio žodžio finansavimą.

Nevienareikšmiškai buvo vaizduojamas ir požiūris į mokesčių svarbą „gerovės valstybės“ kūrimo ir kontekste – nors vienos publikacijose buvo nurodoma, jog „(...) *gerovės valstybė – nebūtinai didinant mokesčius (...)*“, „(...) *ne didesni mokesčiai, ne didesnis perskirstymas per biudžetą (...)*“ arba „(...) *Valdantiešiems apmokestinus bankus, stambius prekybininkus, išplėtus nekilnojamojo turto bei įvedus taršių automobilių mokesčius, į biudžetą nebus surinkta tiek papildomų pajamų, kad jų užtektų finansuoti gerovės valstybės plėtrą (...)*“, jau kitose publikacijose buvo akcentuojama, kad „(...) *Kalbant apie liberalus, jų valstybės su mažais mokesčiais ir mažesniu perskirstymu (per biudžetą – BNS) įsivaizdavimas nėra visiškai gerovės valstybė (...)*“, „(...) *valstybės 2021 metų biudžete turi atsispindėti gerovės valstybės idėja (...)*“, „(...) *norima apmokestinti dar daugiau, o tam, kad būtų daugiau perskirstoma BVP per nacionalinį biudžetą ir mes turėtume tam tikras finansines prielaidas gerovės valstybei įgyvendinti (...)*“ bei „gerovės valstybė“ remiasi „(...) *solidariais mokesčiais (...)*“, prie jos prisidės „(...) *teisinga mokesčių sistema (...)*“. Taigi ir čia visuomenė negali prieiti vieningos išvados apie mokesčių pakeitimų, reformų vaidmenį „gerovės valstybės“ kūrimo.

Bendro naratyvo publikacijose nerasta ir perskirstymo „gerovės valstybei“ per biudžetą tematikoje – nors buvo nurodoma, jog raktinis žodis yra „(...) *ne didesnis perskirstymas per biudžetą (...)*“, „(...) *Teisingas perskirstymas per mokesčių sistemą yra tik viena gerovės valstybės sąlyga (...)*“, „(...) *valstybės lėšas reikia naudoti atsakingai, nes perskirstant daugiau per biudžetą nebūtinai sukursi gerovės valstybę (...)*“, buvo minima, jog „(...) *Viešajame diskurse gerovės valstybės kūrimo pagrindinė mintis dažnai būna teisingas perskirstymas, mokesčių politika (...)*“. Visuomenė tekstuose, jų citatose matė, jog perskirstymas nėra labai reikšmingas „gerovės valstybės“ kontekste, bet ir matė, jog jo vaidmuo yra gana svarbus. Paminėtina, jog perskirstymo kontekste buvo gana dažnai vartojamas žodis „pyragas“, kurį „(...) *reikia ne tik žiūrėti, kaip tą iškeptą pyragą padalinti, bet ir kaip jį padidinti, nes jis dar nėra toks didelis (...)*“. Dėmesio tekstuose buvo skirta ir pajamų nelygybės bei „gerovės valstybės“ sąsajos tematikai – publikacijoje „*Ekonomistai pateikė savo receptus gerovės valstybės link*“ „gerovės valstybė“ siejama su pajamų nelygybės mažinimu bei biudžeto perskirstymu, o publikacijoje „*Tolstanti gerovės valstybė: nesutaria, kaip mažinti per pandemiją išaugusią pajamų nelygybę*“ sąvoka suvokiama nesutarimų kontekste, nes nesutariama kaip mažinti pajamų nelygybę.

Nagrinęjant, kokios „gerovės valstybės“ finansinės sritys buvo aptariamose žurnalistiniuose tekstuose, tai tarp minimų mokesčių pakeitimų buvo neapmokestinamojo pajamų dydžio keitimas, pelno mokesčio lengvatos mainais į algų kėlimą, o iš minimų išmokų politikos sričių buvo minimi nedarbo išmokos neįgaliesiems, pensijų didinimas, vienkartinės išmokos senjorams, vaistų priemokos senjorams, prastovų subsidijos, taigi mokesstinė prizmė atsispindėjo arba per mokesčių politikos prizmę, arba per išmokų suteikimo prizmę. Pastaroji irgi buvo pateikiama tekstuose nevienareikšmiškai – visuomenei buvo pateikiamas suvokimas, jog didesnės išmokos, piktnaudžiavimas jomis atneša žalą valstybei („(...) *gerovės valstybė kuriama ne per socialines išmokas (...)*“, „(...) *tai ir solidarumo demonstravimas ir raginimas visuomenei nepiktnaudžiauti socialinių programų galimybėmis, bet būti kuriančiais vertę visuomenės nariais. (...) Kitu atveju tai nebus gerovės valstybė, tai bus pasiskolinta valstybė iš ateities (...)*“), tačiau, pavyzdžiui, senatvės pensijų tematikos kontekste buvo matomas suvokimas, jog tos išmokos turi būti didesnės („(...) *pensininkų skurdas siekia beveik 35 proc. Jį mažinti galima tik nuosekliai, kiekvienais metais investuojant į papildomą spartesnę pensijų indeksavimą, pensijų didinimą, aplenkiantį vidutinių pajamų augimą (...)*“). Bet tekstuose buvo atrandama ir minčių, jog „(...) *Tai, kad mes priimsime kelis įstatymus, padidinsime pensijas, šiek tiek pakoreguosime mokesčių sistemą – nereikia to vadinti skambiu vardu gerovės valstybė (...)*“, taigi senatvės pensijos augimo svarba kuriant „gerovės valstybę“ tekstuose irgi buvo nuvertinama.

Publikacijose pastebėtas ir raktinio žodžio siejimas su „ekonomine gerovės valstybe“, kas irgi atspindi sampratos suvokimą per finansinę prizmę. Publikacijoje „*Darbuotojų nerandantys regionų*

verslininkai stebisi Vyriausybės prioritetais ir kalba apie išmokas: padangėje kaupiasi nerimo debesys“ „gerovės valstybės“ suvokimas pateikiamas per kritikos prizmę minint, jog „*kodėl gerovės valstybė suprantama kaip didesnės išmokos, o ne dirbančių, kuriančių ar besimokančių žmonių skatinimas*“. Šioje įžanginio sakinio dalyje gerovės valstybės siejama tiek su didesnėmis išmokomis, tiek su dirbančiųjų, kuriančių ar besimokančių žmonių skatinimu. Ši dalis yra panaši su citata, jog „*klaidinga pagalbą tiesiog nuleisti „iš viršaus*“, nes akcentuojamas žmonių įgalinimas, skatinimas dirbti, o ne valstybės pagalba, kas, pavyzdžiui, yra išmokų suteikimas.

Ekonomikos, finansų, mokesčių sąsajos su „gerovės valstybe“ kontekste dėmesio tekstuose skirta ir verslo vaidmeniui kuriant „gerovės valstybę“ nurodant, jog „*(...) Teisingas perskirstymas per mokesčių sistemą yra tik viena gerovės valstybės sąlyga, taip pat labai svarbu sudaryti sąlygas plėstis smulkiam ir vidutiniam verslui (...)*“, kad svarbu „*(...) skatinti smulkųjį verslą (...)*“, taip pat spartinti pažangiausias technologijas, „*(...) kurti aukštesnę pridėdamąją vertę (...)*“ bei „*šalies informacinių technologijų sektorius gali reikšmingai prisidėti prie gerovės valstybės kūrimo Lietuvoje*“, o vienoje iš publikacijų buvo matoma mintis, jog „*finansų sektorius ir verslas*“ yra raktinio žodžio „*kraujotaka*“. Taigi buvo galima matyti suvokimą, kuriame prie gerovės valstybės kūrimo gali prisidėti ne tik valstybė, jos institucijos arba visuomenė, bet ir verslo atstovai.

5.2.1.1.4. Gerovės valstybės vaizdavimas per vertybių, jausmų, teisių prizmę

Žurnalistų autoriniuose straipsniuose „gerovės valstybė“ taip pat buvo vaizduojama bei formuojama per vertybių, jausmų, teisių prizmę. Nagrinėjant publikacijas pastebėta, jog raktinis žodis buvo siejamas su tokiomis vertybėmis kaip sutarimas („*(...) be Vyriausybės ir Seimo sutarimo, kas yra ta gerovės valstybė, prezidentas vienas yra neįgalus tai padaryti (...)*“, „*(...) Į viešumą patenka tik eiliniai konfliktai su vyriausybe, palaikytojų paieškos tarp „šeimos gynėjų*“, ar vienas, kitas jo pasisakymas. Bet iš viso to gerovės valstybės tikrai nesukursi (...)“), saugumas („*(...) gerovės valstybės buvimas šalyje didina ir saugumą (...)*“) pagarba, stiprumas, pasitikėjimas, pagalba vienas kitam („*(...) gerovės valstybė prasideda „nuo pagarbos, tarpusavio pasitikėjimo, atsakomybės už bendrą interesą ir pagalbos vienas kitam (...)*“, „*(...) gerovės valstybė neįmanoma be pasitikėjimo (...)*“, „*(...) kiek atsakomybės už piliečių gerovę prisiims valstybė (...)*“ ir t. t.), solidarumas („*(...) gerovės valstybės neįmanoma be solidarumo jausmo (...)*“), altruizmas („*(...) gerovės valstybės nebus, jei kiekvienas rūpinsimės tik savimi (...)*“), teisingumas („*(...) ar gali būti toks teisingumas šioje gerovės valstybės kuriamoje šalyje (...)*“), gerovė, taika, dorovė, lyderystė, įgalinimas, stabilumas, parama, dialogas, atsakomybė, subsidiarumas („*(...) kai aukštesnės galios institucijos nesikiša į žemesnių veiklą, jei pastarosios pajėgios susitvarkyti pačios (...)*“), santarvė, demokratija, vienybė („*(...) Lietuvos prezidentas, įvardijęs, jog nori būti gerovės valstybės kūrėju, tuo, kuris veda*

į gerovės valstybę, saugoti demokratiją ir, galop, būti vienytoju (...)“), palaikymas (*„(...) pamatų tvirtumą palaiko tai, kad absoliuti dauguma šių šalių gyventojų pasitiki ir palaiko vienas kitą (...)*“).

Iš išvardintų vertybių matoma kaip daugialypiai yra suvokiama „gerovės valstybė“, jog ji atliepia įvairius lūkesčius – vieniems „gerovės valstybės“ yra saugumo garantas, o kitiems – altruizmo išraiška. Altruizmo kontekste taip pat buvo pabrėžiama, jog *„(...) gerovės valstybės nebus, jei kiekvienas rūpinsimės tik savimi, jei didės socialinė atskirtis, o žmonės jausis svetimi savo šalyje (...)*“ arba *„(...) G. Nausėda ragina kiekvienam prisidėti prie gerovės valstybės kūrimo – ne tik žiūrint savo interesų, tačiau ir kitų visuomenės grupių gerovė (...)*“ Be to, „gerovės valstybė“ publikacijose buvo įvardijama ir kaip *„(...) žalia, inovatyvi (...)*“.

Taip pat raktinis žodis buvo vartojamas nurodant jį kaip piliečių vienijimosi pagrindą bei pabrėžiant, jog *„(...) visa tai neįmanoma be pilietinės visuomenės (...)*“. Publikacijose buvo nurodoma, jog „gerovės valstybę“ kuria visi visuomenės piliečiai, nepriklausomai nuo įsitikimų, orientacijos, lyties ir panašiai. Citatose *„(...) Už gerovės valstybės mažinimą pasisakantieji nelabai suvokia šiuolaikinių rizikų masto ir gylio, sako ekonomistas Raimondas Kuodis. Jo manymu, saviapgaulė yra įsitikinimas, kad sėdėdamas tame pačiame laive gali išsigelbėti vienas, todėl verčiau ieškoti kolektyvinių sprendimų (...)*“ arba *„(...) kol kas Lietuvos gerovės valstybė lyg tuščias varinis puodas, kuris garsiai skamba, o kaip bus pripildytas, priklauso tik nuo mūsų pačių (...)*“ atsiskleidžia suvokimas, jog „gerovės valstybė“ nėra tam tikrų institucijų ar kitų darinių, bet visų žmonių atsakomybė ją kurti. Tokią sampratą galima sieti su A. Plėšnio gerovės valstybės prieiga, kurioje minima visuomenės atsakomybė už neįstengiančius pasirūpinti savimi. Be to, „gerovės valstybės“ kūrimas buvo siejamas su visuomenės įsitraukimu – *„(...) Jeigu visuomenė dar taps aktyvesnė gindama savo interesus, institucijos labiau įsiklausys į gyventojų skundus, tai manau, kad mes galime žengti žingsnelį link tos gerovės valstybės (...)*“.

Nors tekstuose buvo nurodoma visuomenės atsakomybė ir jos indėlis į „gerovės valstybės“ kūrimą, buvo pabrėžiamas ir pačios valstybės vaidmuo raktinio žodžio kūrime nurodant, jog „gerovės valstybė“ būtų stipresnė, jeigu rūpintųsi *„(...) šeima, jaunimu, savo vargšais (...)*“, jog jos siekis – kad ji *„(...) visada ateitų žmonėms į pagalbą — ir pati galėtų tikėtis jų paramos (...)*“ bei, kad *„(...) reikia gerinti gyvenimą, kad žmonės gražiai bendrautų, dirbtų, užsidirbtų, gautų valstybės teikiamas paslaugas (...)*“.

Be to, sąvoka buvo suvokiama kaip ir gera jausena valstybėje (*„(...) Daug svarbiau yra žmogaus jausena šioje valstybėje (...)*“, *„(...) kur kiekvienas gyventojas jaustųsi savas ir nebūtų atstumtas (...)*“), kad gerovės valstybė yra *„(...) buvimo kartu jausmas (...)*“, tai yra *„(...) žmogaus savijautos visuomenėje klausimas (...)*“ bei, kad tai yra *„(...) bendrystės jausmas, kuomet jaučiamės esą vienoje valtyje, kur stipresnis padeda silpnesniam (...)*“. Šiose citatose visuomenei pabrėžiama, jog kuriant „gerovės valstybę“ svarbi žmogaus jausena visuomenėje ir visuomenės bendrystė, jog tai

nėra tik materialiniai dalykai ar paslaugų užtikrinimas, sąvoka apėmia ir psichologinius, sociologinius aspektus. Be to, dėmesio tekstuose buvo skirta ir „gerovės valstybės“ bei žodžio „lūkestis“ sąsajai. Pavyzdžiui, vienoje iš publikacijų „gerovės valstybės“ sąvoka siejama su lūkesčiu, jog „(...) *sunkiausiai besiverčiantiems lietuviams gyvenimas netrukus ims gerėti (...)*“.

Raktinis žodis taip pat buvo suvokiamas kaip konstitucinė teisė pabrėžiant, jog „(...) *Lietuvai plėtojant gerovės valstybę, reikia siekti užtikrinti konstitucines teises (...)*“ ir publikacijose cituojant Lietuvos Konstituciją, kurioje „(...) *esame savo piliečiams pasakę, kad garantuosime nemokamą bendrąjį išsilavinimą, nemokamą sveikatos apsaugą, nemokamą viešąją tvarką ir daugybę kitų dalykų, kurie savaime sako, kiek pinigų turi būti perskirstoma per mokesstinę sistemą, kad garantuotume konstituciškai suteiktas teise (...)*“. Valstybės įsipareigojimas, tik jau per teisių sritį, užtikrinti tam tikrų „gerovės valstybės“ sričių įgyvendinimą matomas ir dar keliose publikacijose nurodant, jog „(...) *mes galime kurti tokią valstybę, kurioje žmonės tiesiog pasitiki, kad tie ryšiai, kurie yra sukurti, tos institucijos, kurios yra sukurtos, tie principai sukurti veikia ir veikia žmonių gerovei (...)*“, jog valstybės įsipareigojimas yra „(...) *garantuoti orų gyvenimą kiekvienam piliečiui (...)*“ bei, kad valstybės siekis yra „(...) *kad žmonės gyventų kuo geriau (...)*“.

Be to, „gerovės valstybė“ buvo siejama ir su teise laisvai kritikuoti pabrėžiant, jog „(...) *tie, kurie siekia būti vadovais ir trokšta būti valdžioje, turėtų susitaikyti ir su šventa pareiga sulaukti kritikos ir ją išklausti (...)*“. Taigi „gerovės valstybės“ ir teisės sąsajos matomos ne tik per tam tikrų paslaugų, teisių, bet ir per laisvės kritikuoti teisių, užtikrinimą.

5.2.1.1.5. Gerovės valstybės vaizdavimas per diskusijas apie apibrėžimą, kūrimą, vizijas

Nagrinėtose publikacijose dėmesio skirta ir diskusijoms apie sąvokos apibrėžimą, „gerovės valstybės“ kūrimą, raktinio žodžio vizijas, t. y. sąvokos suvokimas buvo formuojama per šias diskusijas.

„Gerovės valstybės“ samprata tekstuose buvo pristatoma daugialypiai – buvo suvokiama tiek per konstitucinių teisių užtikrinimą, tiek per suvokimą, jog „(...) *valstybė turi įsikišti tada, kai gerovės negali užtikrinti šeima ar kiti institutai (...)*“, o tai atspindi R. Titmuss'o likutinį arba marginalinį arba rezidualų gerovės valstybės modelį, tiek siejant ją su „(...) *didesniu viešųjų finansų perskirstymu ir „teisinga“ mokesčių sistema (...)*“ bei su „(...) *su santykiniu skurdo mažėjimu (...)*“, tiek suvokiant ją kaip „(...) *labiau socialinė-ekonominė sfera (...)*“, kaip filosofinė dimensija. Iš šių citatų galima matyti, jog kiekvienas pašnekovas skirtingai supranta, kas yra gerovės valstybė, ją suvokia per skirtingą prizmę – per filosofinę, finansinę arba teisinę, netgi kartais nurodant ją kaip instituciją – „(...) *Tai Konstitucija, teisinė sistema, valstybės įstaigos (...)*“.

Be to, nagrinėjant raktinio žodžio sąvoką buvo matoma, jog „(...) *gerovės valstybės samprata tampa labai plačia, apimanti švietimo, aplinkosaugos, krašto apsaugos reikalus (...)*“, jog siekiant kurti gerovės valstybę „(...) *G. Nausėda siekė būti asocijuojamas su inovacijomis, šviežiomis idėjomis ir kritiniu mąstymu (...)*“, ji apima daugelį aspektų – „(...) *ne tik politinius ar ekonominius, tačiau ir psichologinius, švietimo klausimus, regionų problematiką (...)*“ bei apima šalies teritoriją – „(...) *Gerovės valstybė yra vientisas darinys, apimantis šalies teritoriją (...)*“. Čia pasireiškia dar kitas raktinio žodžio suvokimas, kuris labiau akcentuoja „gerovės valstybės“ daugialypumą, netgi apibrėžia geografinę raktinio žodžio veikimo sritį.

Tačiau publikacijose buvo matomas nevienareikšmiškas požiūris į „gerovės valstybės“ termino naudojimą ir suvokimą nurodant, jog šis terminas yra „nuvalkiotas“ ar gali tokiu tapti („(...) *Tikrai pakankamai didelis dėmesys programoje bus skiriamas valstybės – šiek tiek jau darosi nuvalkiotas terminas – gerovei (...)*“, „(...) *jau tiek nuvalkiotas, kad nebeįmanoma jo vartoti (...)*“), nors jau kitoje publikacijoje cituojamas pašnekovas „(...) *nesutiko, kad ji nuvalkiota ar devaluota (...)*“.

Taip pat publikacijose buvo matoma ir nesutarimų dėl pačios „gerovės valstybės“ sąvokos apibrėžimo. Nors publikacijose buvo vaizduojama, jog „(...) *gerovės valstybės sąvoka nusistovėjo po antro pasaulinio karo (...)*“ ir yra aiškiai apibrėžta, tačiau Lietuvoje pateikiama raktinio žodžio vizija „(...) *tampa labai plati. Manau, kad tai yra teigiamas dalykas, bet rizikingas (...)*“. Taigi visuomenei publikacijose buvo įvardijama rizika, jog viešojoje erdvėje per skirtingas prizmes vartojant raktinio žodžio sąvoką kyla grėsmė prarasti arba neatrasti gryną sąvokos apibrėžimo pavidalą.

Be to, dažnai „gerovės valstybė“ buvo pateikiama per neigiamą prizmę ją vadinant „*menka*“, „*tolstančia*“, „*tuščiu puodu, kuris tik garsiai skamba*“, „*liūdesio valstybe*“, jog nėra „(...) *net užuominų į gerovės valstybę (...)*“ bei „(...) *kol kas gerovės valstybės nematyti (...)*“, nors buvo matoma ir minčių, jog „(...) *gerovės valstybė yra reikalinga (...)*“. Be to, publikacijose buvo iškeliamas klausimas, „(...) *kodėl gerovės valstybė turėtų būti duotybė (...)*“, bei klausimas, ar „gerovės valstybė“ turėtų skirta visiems. Taigi šiose citatose matoma, jog publikacijose buvo išreiškiami nuomonių įvairovė ir diskusijų eiga apie raktinio žodžio kūrimo procesą bei vaidmenį visuomenėje.

Apibrėžiant „gerovės valstybę“ buvo pasitelkiamos ir lingvistinės priemonės, dažniausiai metaforos ar palyginimai – „(...) *yra tas švyturys, į kurį privalo plaukti pavargęs ir kryptį praradęs Lietuvos laivas (...)*“. Publikacijoje „Gerovės valstybės paieškos – kaip Gintaro kambario: nesutaria, kaip G. Nausėdai sekasi siekti šio tikslo“ atkreiptinas dėmesys į antraštės pirmosios dalies metaforišką konstrukciją, kurioje gerovės valstybės paieškos siejamos su Gintaro kambariu. Pabrėžtina, jog norint šią metaforą suprasti, reikia gilesnio pasaulinių įvykių suvokimo ir domėjimosi, reikia žinoti istoriją apie iš rūmų Carskoje selo nacių išgabentą, o vėliau dingusį, Gintaro kambarį, kurio paieškos buvo tęsiamos XXI amžiuje (Delfi.lt, 2020). Pavyzdžių, kai sąvoka yra aprašoma

metaforiškai, matoma ir daugiau – pavyzdžiui publikacijoje, „Kuodis apie gerovės valstybę: pas mus ji tarsi tuščias puodas, kuris tik garsiai skamba“ matoma, jog raktinis žodis yra apibūdinama metaforiškai kaip „tuščias puodas, kuris tik garsiai skamba“, antraštėje „Belieka laukti: Nausėdos gerovės valstybė – Skvernelio Vyriausybės rankose“ metafora pasireiškia žodžių junginyje „gerovės valstybė – Skvernelio Vyriausybės rankose“.

Sąvoka taip pat buvo vartojama konstruojant antraštėje priešingą reikšmę – antonimus. Tai galima pamatyti antraštėje „Lietuva gerovės valstybę kuria iš likučių: kol vieni murkdosi skurde, kiti lepinasi privilegijomis“, kur matomas netiesioginis antonimas „murkdosi skurde“ – „lepinasi privilegijomis“. Taip konstruojamų antraščių buvo matoma ir daugiau – antraštėje „Mačiulis: prezidento siūlymai nėra gerovės valstybė, tai liūdesio valstybė“ matomas antonimas „gerovės valstybė“ – „liūdesio valstybė“.

Sąvokos apibrėžimo kontekste nagrinėtose publikacijose pastebėta, jog šalia raktinio žodžio „gerovės valstybė“ buvo vartojama sąvoka „gerovė“. Tai matoma publikacijose „Gerovės Lietuva: „Svarbu, kad nevirstų Molotovo kokteiliu“ arba „G. Nausėdos pažadas: viską vertinsiu pagal tai, kiek institucijos ir pareigūnai tarnauja žmonių gerovei“, tačiau, kaip buvo minima magistrinio darbo teorinėje dalyje, „gerovės valstybė“ ir „gerovė“ nėra tapačios sąvokos, kadangi „gerovė“ apibūdina fizinę ir psichologinę individo būseną, o ne socialinio–ekonominio pobūdžio klausimus sprendžiant skurdą ir socialinę nelygybę. Todėl, tikėtina, dėl per mažo žinojimo arba noro supaprastinti visuomenei sąvokos „gerovės valstybės“ ir „gerovės“ tekstuose buvo vartojamos tapačiai.

Publikacijose buvo galima aptikti diskusiją, kad visuomenė ne iki galo supranta, kas tai yra „gerovės valstybė“. Pavyzdžiui, citatose „(...) *Nepaisant to, kad prezidentas yra įsitikinęs žinąs, kas ta gerovės valstybė, mums, visuomenei, tai vis dar išlieka pakankamai neapibrėžtų žodžių junginys (...)*“, „(...) *Kaip kas supranta tą gerovės valstybę (...)*“ bei nurodant, jog „(...) *bent jau visuomenėje matome, kad ta gerovės valstybės vizija yra suprantama tik jam pačiam, o ne žmonėms, kurie turėtų gauti iš to naudą (...)*“ galima matyti, jog ir viešojoje erdvėje suprantama, kad diskusijos apie raktinį žodį aktyviai vyksta, tačiau ne iki galo suvokiama, kas tai iš tikrųjų yra ir kokia yra šių diskusijų reikšmė.

Tačiau ir šios diskusijos buvo suvokiamos nevienareikšmiškai. Nors publikacijose buvo nurodoma pastebėjimų, jog „(...) *visi kalba apie gerovės valstybę (...)*“ arba stengiamasi „(...) *šią diskusiją vėl prikelti (...)*“, jog šios diskusijos vyksta visose visuomenės grandyse ir vyksta gana aktyviai, buvo randama ir minčių, jog „gerovės valstybės“ tikslas yra nukeliamas į antrą planą – „(...) *kurti gerovės valstybę yra devintame plane, lyginant su pandemijos iššūkiais (...)*“, t. y. šalyje atsirandant labiau aktualiems klausimams, „gerovės valstybė“ praranda visuomenės, politinį, kitų sričių dėmesį.

Buvo publikacijose perteikiamas ir lūkestis, jog raktinio žodžio sampratą galėtų paaiškinti visuomenėje autoritetingas žmogus, kaip pavyzdžiui, prezidentas – „(...) *prezidentas pats supras ir mums paaiškins, ką jis turi galvoje, kai sako gerovės valstybė (...)*“. Buvo pabrėžiama ir kalbėjimo apie raktinį žodį svarba – „(...) *Reikia kalbėti apie gerovės valstybę, kiek dar įmanoma judėti šia kryptimi šioje kadencijoje (...)*“, tačiau jau, pavyzdžiui, publikacijoje „I. Šimonytė: gerovės valstybė yra ne „užvadinimo“, o turinio klausimas“, kuri konstruojama ištraukiant raktinį žodį iš pašnekovo pasakytų žodžių, galima buvo matyti, jog joje yra iškeliami „gerovės valstybės“ turinio problematika akcentuojant, kad naudojant raktinį žodį svarbu ne tik jo naudojimas, bet ir jo konkretumas – ką jis apima, koks jo siekis, tikslai, uždaviniai. Taigi visuomenei buvo signalizuojama, jog diskusijos apie raktinį žodį yra svarbios, bet diskusijos turi būti konstruktyvios ir informatyvios.

Tekstuose buvo pristatoma ir „gerovės valstybės“ matavimo problematika – publikacijos „G. Nausėda: politiko duona nenusivyliau, gerovės valstybės rankomis nepamatuosi“ antraštės dalyje „gerovės valstybės rankomis nepamatuosi“ akcentuojama šios sampratos matavimo problematika, kad ją sudaro ne tik materialūs, apčiuopiami dalykai ar reiškiniai, bet ir reiškiniai, kurių neįmanoma arba labai sudėtinga pamatuoti. „Gerovės valstybės“ matavimo problema yra aptariama ir magistrinio darbo teorinėje dalyje – nėra bendro susitarimo pagal kokius veiksnius, kriterijus reikėtų identifikuoti gerovės valstybę ir kokių skaičių, kriterijų valstybei reikia norint pasiekti šį rodiklį, o tokio matavimo egzistavimas yra būtinas matuojant socialinės politikos sėkmę arba nesėkmę.

„Gerovės valstybės“ ir diskusijų apie sąvokos apibrėžimą, „gerovės valstybės“ kūrimą, raktinio žodžio vizijas kontekste nemažai publikacijose buvo skiriama dėmesio ir diskusijai, ar Lietuvoje yra gerovės valstybė. Publikacijose buvo matoma, jog vis dar ieškoma atsakymų „(...) *ar Lietuva artėja prie gerovės valstybės (...)*“, jog „(...) *nepripažįstame tarpinės vietos, iš kur mes išjudame į Gerovės valstybę (...)*, kad „(...) *man nepanašu, kad ten, kur mes gyvename, yra Gerovės valstybė (...)*“, „(...) *Gerovės valstybė atrodo kaip koks lozungas (...)*“, „(...) *tai ir lieka toks teorinis, nepasiekiamas darinys kaip Biliūno „Laimės žiburys (...)*“ bei raktinio žodžio kūrimas „(...) *vis labiau atidedamas (...)*“. Taigi buvo matomas publikacijose gana skeptiškas požiūris į gerovės valstybės situaciją Lietuvoje, jog tai yra idealas, sunkiai pasiekiamas noras. Tačiau buvo aptikta ir minčių, kad jau yra gyvenama „gerovės valstybėje“, jog „(...) *Žiūrėdami į pasaulio šalių sąrašą galime aiškiai sau pasakyti, kad daugumai jų mes esame gerovės valstybė, nes ten žmonės gali tik pasvajoti apie tai, ką mes turime (...)*, arba „(...) *esame pakeliui į Gerovės valstybę (...)*“. Pabrėžtina, jog publikacijose „gerovės valstybė“ Lietuvoje buvo apibrėžiama kaip esanti kūrimosi procese, jog vis dar „(...) *svarbu kurti gerovės valstybę (...)*“.

Publikacijos „Economistai nelinki to daryti išgyventi, bet įspėja – gali pasikartoti“ citatos „(...) *Ar susikurs pagaliau ta gerovės valstybė?*“ dalis – „susikurs pagaliau“ – perteikia netgi tam tikrą irzlumą, galbūt tikėtina, jog ir visuomenės irzlumą siekiant sužinoti, ar šalyje yra gerovės valstybė.

Publikacijose buvo skirta dėmesio ir klausimams „(...) ko labiausiai Lietuvai trūksta, kad ji taptų gerovės valstybe? (...)“ bei „(...) Mes turime atsakyti sau, kaip mes XXI amžiuje organizuosime Lietuvos gerovės valstybę, sprendžiant didžiausias rizikas su kuriomis susiduria žmonės (...)“. Taigi svarbus tampa klausimas ne tik, ar Lietuvoje yra gerovės valstybė, bet ir ko reikia siekiant ją sukurti, kaip ją organizuoti.

„Gerovės valstybės“ ir diskusijų apie sąvokos apibrėžimą, „gerovės valstybės“ kūrimą, raktinio žodžio vizijas kontekste dėmesio sulaukė ir diskusijos apie „gerovės valstybės“ viziją, dažniausiai minint tai sutarimo kontekste – „(...) tam, kad Lietuva pradėtų žygiuoti gerovės valstybės link, turime susitarti dėl tam tikrų apibrėžimų, surasti konkretų tikslą, kurio bus siekiama (...)“ arba „(...) partijos valstybėje privalo sutarti, jeigu nori gerovės valstybei būtinus sprendimus (...)“. Nors buvo matoma minčių, jog sutarimas dėl sąvokos vizijos yra ir ši vizija yra „(...) ganėtinai panaši (...)“, tačiau kitose publikacijose buvo nurodoma, jog „(...) išsiskirs vizijos, kaip tai pasiekti (...)“. Be to, buvo pabrėžiama, jog iš viso „(...) prieš kalbant apie gerovės valstybę, reikia turėti valstybės viziją (...)“, „(...) vizija visiškai reali (...)“, „(...) siektina vizija (...)“ arba „(...) dar iki galo nėra sukonkretinta ir išgryninta (...)“. Taigi ir aptarinėjant raktinio žodžio viziją publikacijose matomas nevienareikšmiškas požiūris tiek dėl sutarimo dėl vizijos, tiek dėl jos stadijos – ar ji reali, ar nereali, ar sukonkretinta, ar siektina.

5.2.1.1.6. Gerovės valstybės vaizdavimas per socialinės politikos sričių akcentavimą

„Gerovės valstybės“ sąvoka analizuojamuose tekstuose taip pat buvo vartojama ir formuojama per tam tikrų socialinės politikos sričių ar kitų sričių akcentavimą.

Publikacijose buvo matomas raktinio žodžio siejimas su šeimos, visuomeninių organizacijų stiprinimu ir sąlygų plėstis smulkiam ir vidutiniam sudarymu. Tai matoma publikacijoje „Vyskupas: teisingas perskirstymas per mokesčius – tik viena iš gerovės valstybės sąlygų“, kurios citatoje „(...) taip pat labai svarbu stiprinti šeimą, visuomenines organizacijas, sudaryti sąlygas plėstis smulkiam ir vidutiniam verslui, sako vyskupas Kęstutis Kėvalas (...)“ akcentuojama, jog siekiant „gerovės valstybės“, ją kuriant svarbūs ir šeima, ir visuomeninės organizacijos, svarbios sąlygos kurti verslą, galimybės jį plėsti. Pateiktame „gerovės valstybės“ siejime su šiais dalykais galima pastebėti autorių B. Hobson, J. Lewis, J. O’Connor ir kitų, kurie akcentuoja „gerovės valstybės“ suvokimą kaip pažiūrų rinkinį į šeimą, į lyčių santykius ir vaidmenis šeimoje, bei W. Korpi, kuriam vienas iš svarbiausių kintamųjų apibrėžiant gerovės valstybę yra gyvenimo sąlygos, „gerovės valstybės“ prieigas.

Tekstuose buvo galima atrasti ir argumentų, kodėl „gerovės valstybės“ kūrime yra svarbus šeimos, visuomeninių organizacijų stiprinimas ir sąlygų plėstis smulkiam ir vidutiniam sudarymas – „(...) Reikia duoti jaunam žmogui kurti smulkų ir vidutinį verslą (...)“, o tai „(...) padėtų sulaukyti iš

šalies emigruojantį jaunimą (...)“, tuo tarpu šeimos stiprinimas yra svarbus, nes „(...) iš kurios esą ir kyla gerovė (...)“ arba „(...) Lietuvos visuomenė prasideda nuo šeimos ir remiasi į ją. Būtent šeimoje kuriami ir palaikomi santykiai leidžia kiekvienam jaustis mažos bendruomenės dalimi, ugdyti pasitikėjimą savimi ir kitais, mokytis bendrauti ir bendradarbiauti (...)“. Taigi šiose citatose matoma, jog „gerovės valstybės“ užduotis yra ne tik suteikti, užtikrinti kažkokias paslaugas ar teises, bet ir skatinti pasilikti šalyje ir joje jaustis gerai. Citatos parodo sąvokos kompleksiskumą ir jos aprėptį visame visuomenės gyvenime. Tačiau šios tematikos kontekste šeimos politikos ir jaunimo padėties stiprinimas suvokiamas, jog „klaidinga pagalbą tiesiog nuleisti „iš viršaus“, t. y. tai neturėtų būti kažkokia išmokyti, tačiau labai įgalinimo politika. Pastarasis teiginys gali būti siejamas su H. L. Wilensky bei J. Aidukaitės, N. Bogdanovas ir A. Guogio „gerovės valstybės“ prieiga, kurioje sąvoka suprantama kaip suteikianti visiems piliečiams minimalų gyvenimo lygį kaip pilietinę teisę, bet ne kaip labdarą.

Paminėtina, jog nagrinėjant šeimos svarbą „gerovės valstybės“ kūrime galima daryti prielaidą, jog šia mintimi perteikiama krikščioniška, katalikiška mąstysena, kurioje šeima turi svarbų vaidmenį. Atkreiptinas dėmesys, jog katalikiško suvokimo perteikimas gali būti argumentuojamas tuo, jog Lietuvos statistikos duomenimis, 74 proc. Lietuvos gyventojų save priskiria Romos katalikų bendruomenei, taigi ši religija yra visuomenėje dominuojanti (15min.lt, 2021).

Nemažai dėmesio publikacijose buvo skiriama „gerovės valstybės“ švietimo sričiai. Ji buvo publikacijose pateikiama kaip reikšminga „gerovės valstybės“ dedamoji. Šią prielaidą patvirtina citata „ (...) Norėčiau, kad tai būtų partija, kuri atstovauja gerovės valstybės vizijai, su kuria galėčiau rasti bendrą kalbą kaip prezidentas ne tik siauroje ekonominėje socialinėje srityje, bet ir švietimo, kultūroje, aplinkosaugoje – visuose problemų laukuose, kurie yra nepaprastai svarbūs gerovės valstybės įgyvendinimui (...)“, kurioje matoma, jog nagrinėjant „gerovės valstybės“ sąvoką svarbi ne tik ekonominė ar socialinė sritys, bet ir kitos dedamosios, tarp kurių yra ir švietimas. Šioje citatoje pabrėžiama švietimo reikšmė norint įgyventi „gerovės valstybę“. Tuo pačiu nurodyta citata indikuoja, jog apie švietimą ir jo politiką norima kalbėti aukščiausių valstybės institucijų, šiuo atveju Prezidentūros ir Seimo rinkimus laiminčios politinės partijos, lygmeniu.

Publikacijų, kuriose minima švietimo svarba siekiant kurti „gerovės valstybę“, randama ir daugiau. Straipsnyje „G. Nausėda: po Seimo rinkimų įmanoma ir kairioji, ir dešinioji koalicija“ minima, kad yra svarbu, jog dauguma į Seimą kandidatuojančių partijų „(...) kalba apie prioritetą švietimui, kas yra itin svarbu siekiant gerovės valstybei (...)“ bei toje pačioje publikacijoje „gerovės valstybės“ vizija siejama su didesniu dėmesio švietimui skyrimu.

Publikacijose taip pat buvo aptikta mintis, jog švietimas yra netgi vienas iš pagrindinių „gerovės valstybės“ prioritetų. Tą galima matyti Lietuvos prezidento G. Nausėdos atsakyme į klausimą „(...) Gerovės valstybės schemoje, kurią, kaip sakėte, baigėte rengti – kas yra prioritetas Nr. 1, kas – Nr.

2“, kurioje švietimas yra įvardijamas kaip pirmasis prioritetas. Citatoje, jog be švietimo „(...) negalima įsivaizduoti net užuomazgų gerovės valstybės (...)“ matomas suvokimas, jog švietimo sritis yra „gerovės valstybės“ pagrindas.

Be to, apie švietimo srities svarbą kuriant „gerovės valstybę“ kalbama ne tik per politinę prizmę, bet ir per rinkos prizmę. Tą galima pamatyti publikacijoje „N. Mačiulis giria G. Nausėdą už švietimo reformos kritiką“, kurios citatoje minima, kad „(...) tik ant kokybiškos, tvarios švietimo sistemos mes galime sukurti ilgalaikę gerovės valstybę (...)“. Šioje citatoje dar kartą pakartojama jau anksčiau paminėta mintis apie „gerovės valstybės“ ir švietimo sąsają, apie stiprų švietimo ir „gerovės valstybės“ ryšį, kurį mato ir pati visuomenė – vienoje iš publikacijų žurnalistų kalbinama pensininkė sakė, jog „(...) švietimas turi būti prioritetas valstybėje, kadangi šviesus žmogus, kuris siekia mokslo, gali kurti ir gerovę valstybėje(...)“. Taigi publikacijose buvo matoma skirtingų visuomenės grupių pabrėžiama mintis apie švietimo svarbą.

Dėmesio tekstuose skirta ir kitai „gerovės valstybės“ sričiai – darbo rinkos, užimtumo politikai. Nagrinėtose publikacijose pastebėta, jog „gerovės valstybė“ buvo suvokiama per visuotino užimtumo prizmę – „(...) gerovės valstybė kuriama ne per socialines išmokas (...)“ ir „(...) visi, kas gali dirbti, turi dirbti, tai ir solidarumo demonstravimas ir raginimas visuomenei nepiktnaudžiauti socialinių programų galimybėmis, bet būti kuriančiais vertę visuomenės nariais (...)“. Atkreiptinas dėmesys į šių citatų kontekstą – tekste yra cituojamas tuometinis Lietuvos socialdemokratų partijos pirmininkas Gintautas Paluckas, o socialdemokratų partija visuotinį užimtumą iškelė Seimo rinkimų programoje.

„Gerovės valstybės“ ir darbo rinkos, užimtumo politikos sąsajos kontekste dažnai buvo minimas žodis „įgalinimas“ – „(...) Gerovės valstybė yra įgalinanti mažesnių pajamų žmones dirbti ir užsidirbti (...)“, „(...) daug svarbiau yra užtikrinti vienodas sąlygas ir skatinti dirbantį žmogų (...)“, „(...) kalbėdami apie gerovės valstybę nepamirškime visuotinio užimtumo (...) ir (...) Jeigu mes neturėsime pakankamai darbo jėgos, kuri kurtų nacionalinį produktą, mes nebūsime gerovės valstybė (...)“. Šios citatos atkartoja anksčiau išsakytą mintį, jog „gerovės valstybės“ kūrimo svarbi ne tik socialinė pagalba pinigine ar nepinigine forma, bet ir įgalinimas, galimybių suteikimas dirbti bei kurti pridėtinę vertę. Be to, įgalinimas buvo minimas ir regionų kontekste („(...) regionų stiprinimas yra viena iš gerovės valstybės „įgyvendinimo sąlygų“(...) taip „gerovės valstybės“ sąvokos neapribojant tik ties žmogumi, jos veikimą praplečiant ir geografiškai.

Kita vertus, nagrinėjamos publikacijose atsispindėdavo ir socialinės pagalbos tiek išmokomis, tiek paslaugomis svarba. Tekstuose buvo matomas suvokimas, jog „gerovės valstybės“ kontekste svarbu užtikrinti kokybiškas viešąsias ir socialinės apsaugos paslaugas („(...) Tiek, kiek konservatoriai sieks įgyvendinti gerovės valstybės viziją, t. y. kurti tvirtą valstybę, gebančią teikti kokybiškas ir prieinamas viešąsias paslaugas (...)“, „(...) konservatoriai sieks stiprių viešųjų paslaugų (...)“), svarbu solidariai prisidėti prie viešųjų paslaugų įgyvendinimo. Taip pat tekstuose

buvo akcentuojama pagalba skurdžiausiai gyvenančioms visuomenės grupėms („(...) reikia kreipti dėmesį į skurdžiausiai gyvenančias visuomenės grupes, tai yra mūsų senjorus, pensininkus, neįgaliuosius asmenis, žmones, kurie augina vaikus (...)“ , „(...) įvardijo tris visuomenes grupes, kurių padėties negerinant ir nesprenžiant, užsibrėžtas gerovės valstybės tikslas nebus pasiektas (...)“) taip visuomenei akcentuojant „gerovės valstybės“ veikimo orientyrą į tam tikras visuomenės grupes.

Tačiau tekstuose buvo minima, jog „gerovės valstybė“ padeda ne tik šeimoms, jaunimui ar vargiai gyvenantiems, bet ir vidurinei visuomenės klasei, kuri dažniausiai nesusiduria su skurdo arba nepritekliaus reiškiniais, („(...) šiuolaikinė ir moderni gerovės valstybė, ji yra skirta ne tik skurstantiems žmonėms. Ji padeda ir vidurinei klasei ir dėl to kaip išradimas yra pakankamai tvarus ir geras (...)“ , „(...) kuriant gerovės valstybę Ž. Mauricas ragino Lietuvoje stiprinti ir viduriniąją klasę (...)“ ir t. t.) bei padeda visiems žmonėms tam tikruose gyvenimo etapuose („(...) žmonės pereina įvairius gyvenimo etapus, nuo pirmo buteliuko iki paskutinio ir tam tikrose gyvenimo etapuose jie negali patys užsitikrinti pragyvenimo ir padengti savo vartojimo paslaugų kaštų ir apsirūpinti pajamomis (...)“). Taigi viena vertus, buvo minima, jog vienos visuomenės grupės reikalauja didesnio „gerovės valstybės“ dėmesio, kita vertus, buvo minima, jog sąvoka yra universali, jos aprėptis apima visus žmones.

Be to, buvo matoma ir minčių, jog „(...) kai mes kalbame apie gerovės valstybę, turime atskirti ją nuo globos valstybės (...)“ ir „(...) globos valstybė žmones daro vangius (...)“. Šiose citatose atsiskleidžia labiau liberalus „gerovės valstybės“ modelis, kuriame propaguojama, jog kiekvienas individas pats užtikrina savo gerovę, o valstybė garantuoja tik minimalią paramą ir stengiasi, kad per rinką pilietis užsitikrintų sau gerovę. Taigi čia matomas nevienareikšmiškas požiūris į „gerovės valstybės“ tikslą – ar ji turi visapusiškai padėti, ar visgi tokia pagalba galėtų būti žalinga.

Be to, buvo nurodoma, jog kita „gerovės valstybės“ dalis – socialinė politika, socialinės apsaugos sistema „(...) turėtų tapti saugikliu ir „tam tikromis gerovės valstybės „grindimis“ (...)“ bei „(...) pagrindinių gerovės ramsčių yra socialinio draudimo sistema (...)“ , o socialinės apsaugos sistemos institucinės formos sukuria žmonėms palengvėjimą „(...) kai seniems tėvams dabar padedama per institucines formas – „Sodras“ ir panašiai. Nereikia jauniems dirbantiems vaikų turintiems žmonėms remti savo senus tėvus (...)“ . Taigi šioje vietoje visuomenei buvo siekiama parodyti, jog socialinės politikos, socialinės apsaugos sistema yra tam tikras socialinio saugumo garantas taip pabrėžiant šių sričių institucinio apipavidalinimo, mechanizmo patrauklumą.

Tekstuose taip pat buvo nurodoma, jog „(...) Gerovės valstybėje dalyvauja tiek viešosios, tiek privačios institucijos (...)“ ir „(...) gerovės valstybė nereiškia, kad joje viską atlieka viešosios institucijos, nes daug ką daro ir privačios (...)“ , taigi visuomenei buvo pabrėžiama, jog „gerovės valstybės“ kūrimo svarbus ne tik viešųjų institucijų, bet ir privačių institucijų indėlis.

Publikacijose „gerovės valstybės“ sąvoka atsispindėjo ir skurdo bei socialinės atskirties tematikoje. Dažnai skurdas ir jo mažinimas buvo minimas kartu su Lietuvos prezidentu nurodant, jog tai yra jo „(...) pagrindinė gerovės valstybės vizija (...)“. Pažymėtina, jog skurdas tekstuose buvo pateikiamas kaip skirtingų partijų, skirtingų pažiūrų vienytojas pabrėžiant, jog „(...) praktiškai visos partijos atsiliepė į gerovės valstybės šaukinį, tikrai galbūt yra skirtingos tam tikros interpretacijos, bet turbūt sutiksite, kad šiandien nerasime Lietuvoje partijos, kuri pasisakytų už tai, kad skurdo Lietuvoje turi būti daugiau (...)“. Sutarimas dėl skurdo mažinimo buvo matomas ir kituose tekstuose.

Tuo tarpu socialinė atskirtis buvo nurodoma kaip stabdis „gerovės valstybės“ kūrime pabrėžiant, jog „(...) turime suprasti – gerovės valstybės nebus, jei kiekvienas rūpinsimės tik savimi, jei didės socialinė atskirtis (...)“. Be to, daugelį atvejų, kaip ir skurdo tematikos kontekste, socialinė atskirtis buvo siejama su Lietuvos prezidentu G. Nausėda nurodant, jog „(...) Rinkimų kampanijoje G.Nausėda dalyvavo su Gerovės valstybės programa, kur akcentavo socialinės atskirties mažinimą (...)“.

Paminėtina, jog tekstuose buvo nagrinėjama ir lygybės/nelygybės tematika. Pavyzdžiui, raktinis žodis buvo siejamas su pajamų nelygybe nurodant, jog „gerovės valstybės“ tikslas yra „(...) kad santykis tarp didžiausias ir mažiausias pajamas gaunančių gyventojų pajamų sumažėtų (...)“ bei minint, jog norėdami aptarinėti „gerovės valstybės“ situaciją bei jos kūrimą, „(...) pirmiausia reikėtų kalbėti apie vyraujančią pajamų nelygybę (...)“. Taip skaitytojams buvo akcentuojama, į ką reikėtų atkreipti dėmesį diskutuojant apie „gerovės valstybės“ kūrimą. Be to, „gerovės valstybė“ buvo suvokiama per lygių galimybių ir teisių užtikrinimą („(...) Mes dažnai lygiuojamės į gerovės valstybes Vakaruose, bet nesame linkę įteisinti tas laisves, kurias turi tų valstybių piliečiai jau nuo praėjusio amžiaus, kur įteisinta tos pačios lyties asmenų partnerystė ir pan (...)“).

5.2.1.1.7. Gerovės valstybė siejama su tam tikromis šalimis

Analizuojant publikacijas, kuriose minima „gerovės valstybės“ sąvoka, taip pat buvo vaizduojama raktinio žodžio sąsaja su tam tikromis šalimis. Tekstuose minint Skandinavijos, Šiaurės arba Vakarų šalis buvo akcentuojama bei formuojama, jog šios šalys yra laikomos „gerovės valstybėmis“ ir šių „(...) valstybių pavyzdžiu socialdemokratai siūlo kurti gerovės valstybę (...)“ arba, jog „(...) gerovės valstybė labiausiai išplėtotą Skandinavijos šalyse (...)“, „(...) švediška gerovės valstybė (...)“. Be to, raktinio žodžio kontekste buvo minima ir Vokietija („(...) Vokietijos gerovės valstybė (...)“, „(...) ėjimas Vokietijos link (...)“) bei nurodant, jog „(...) ši šalis patrauklia forma – nacionaliniu susitarimu – sprendžia interesų konfliktus (...)“.

Raktinis žodis tekstuose buvo siejamas ir su tolimesnėmis šalimis („(...) liberalios demokratijos Šiaurės Europoje, iš dalies Vakarų ir Pietų Europoje ar Kanadoje, Australijoje ir Naujoje Zelandijoje

– *kur kas sveikesnės visuomenės nei Lietuva. Jose puikiai išvystyta gerovės valstybė, o socialinis kapitalas kur kas gausnis nei mūsų šalyje (...)*“), taigi publikacijose nagrinėjant „gerovės valstybę“ geografiškai nebuvo apsiribojama tik ties Europa.

Tačiau paminėtų šalių bei raktinio žodžio sąsaja, galimybė pagal jų pavyzdį Lietuvoje kurti „gerovės valstybę“, buvo suvokiama nevienareikšmiškai. Citatoje „(...) *Mes dažnai lygiuojamės į gerovės valstybes Vakaruose, bet nesame linkę įteisinti tas laisves, kurias turi tų valstybių piliečiai jau nuo praėjusio amžiaus (...)*“ visuomenei vaizduojamas suvokimas, jog nors siekiama būti kaip šios šalys, jos yra įvardijamos kaip „gerovės valstybės“ idealas, Lietuvoje nenorima užtikrinti šiose valstybėse esančias teises ar laisves, kas irgi yra svarbu „gerovės valstybės“ kūrime.

Tuo tarpu citatoje „(...) *Prie skandinaviško gerovės modelio, anot prezidento, Lietuvos visuomenė prisitaikyti nesugebėtų – didinant mokesčius, šešėlis tik augtų (...)*“ matomas kritiškas požiūris į galimybes kurti „gerovės valstybę“ pagal Skandinavijos pavyzdį, o to priežastimi yra ekonominiai, socialiniai, kultūriniai skirtumai.

Nagrinėjant raktinio žodžio ir tam tikrų šalių sąsają buvo pastebėta ir mintis, jog „(...) *gerovės valstybės ten, kur ji įsitvirtino, tapo tų nacijų, tautų tapatybe (...)*“. Tai visuomenei signalizuoja, jog tam tikri „gerovės valstybės“ principai tampa tų šalių tapatybe, identitetu ir pagal tai galima atpažinti valstybės filosofiją, pasaulėžiūrą.

5.2.1.2. Gerovės valstybės iššūkiai

5.2.1.2.1. Finansiniai, ekonominiai iššūkiai

Nagrinėjant autorines publikacijas, kuriose buvo minimas raktinis žodis „gerovės valstybė“, ir atkreipiant dėmesį į tai, kokie „gerovės valstybės“ iššūkiai buvo iškeliami publikacijose, pastebėta, jog daugiausia dėmesio buvo skirta raktinio žodžio ekonominiams, finansiniams iššūkiams.

Didžiausiu iššūkiu ekonominėje, finansinėje sferoje buvo įvardijama mokesčių politika tiek dėl mokesčių teisingumo problematikos („(...) būtina siekti teisingesnės mokesčių sistemos užkertant kelia pajamų apmokestinimo netolygumams, chaotiškam mokesčių keitimui ir asmeninių poreikių tenkinimui per įmones (...)“), tiek dėl pajamų apmokestinimo netolygumų („(...) netolygumus matome, tai pirmiausia tai susiję su darbo jėgos apmokestinimu versus kitų pajamų rūšių apmokestinimu, tai taip pat susiję su tam tikru atotrūkiu pridėtinės vertės mokesčio (PVM) srityje (...)“ , „(...) kapitalo priedaui ir kitoms panašioms pajamoms taikomas mažesnis pajamų tarifas, negu standartinis tarifas darbo apmokestinime (...)“), tiek dėl mokesčių sistemos chaoso („(...) Mokesčių politika turi būti stabili ir nuspėjama, nes kasmet kaitaliodami mokesčius mes tiesiog padidinsime politinę riziką investuotojų akyse (...)“ , „(...) nebegali būti taip, kad nauji mokesčiai arba kiti reikšmingi mokesčiai pokyčiai įsigaliotų per kelias savaites nuo sprendimo priėmimo (...)“), tiek dėl mokesčių lengvatų problematikos („(...) turime atsisakyti tų lengvatų, kurios yra nepateisinamos, kurios buvo įgyvendinto tik todėl, kad stiprieji sugebėjo priėti prie įstatymų leidybos ir sau tas lengvatas įsigyvendino (...)“ , „(...) Prezidentas su premjeru sakė, kad yra pasiryžę kovoti su vadinamuoju „gyvulių ūkiu“ – šiuo terminu vadinami nepagrįstais laikomi mokesčių tarifų skirtumai ir abejotinos lengvatos (...)“), tiek dėl mokesčių reformų problematikos ir t. t. Visuomenei tekstuose buvo signalizuojama, jog „gerovės valstybė“ finansiniame, ekonominiame kontekste susiduria su netobula ir neteisinga mokesčių politika.

Iššūkiu finansinėje, ekonominėje srityje buvo įvardijamas ir „gerovės valstybės“ finansavimas pabrėžiant, jog „(...) turime valstybinį socialinį draudimą, teikiame socialinę paramą ir paslaugas, bet joms finansuoti esą trūksta lėšų (...)“ , jog finansavimas yra „(...) absoliučiai neadekvatus (...)“ ir Lietuva „(...) socialinei apsaugai išleidžia perpus mažiau lėšų nei Europos Sąjungos vidurkis (...)“ ir yra „mažiausiai socialiniais reikalais besirūpinanti valstybė Europoje (...)“ bei jos „(...) socialinė sritis buvo labai apleista (...)“ . „Gerovės valstybės“ finansavimo kontekste buvo minimos ir šios problematikos pasekmės nurodant, jog nepakankamas finansavimas yra „(...) lydimas paslaugų kokybės prastėjimo, prieinamumo mažėjimo, mažų pensijų ir išmokų (...)“ .

Tačiau publikacijose buvo randama ir minčių, jog finansavimas „gerovės valstybei“ yra per didelis arba neefektyvus arba netgi padidinus lėšas „gerovės valstybės“ finansavimo problemos nebus išspręstos. Šias prielaidas patvirtina citatos „(...) nereikia kiekvienu atveju prašyti vis naujų pinigų iš biudžeto, o pirma reikėtų gerokai pasižiūrėti savo darže, ar nėra išlaidaujama nepagrįstai ir ar didelė suma neišeina per kaminą (...)“ bei „(...) apmokestinus bankus, stambius prekybininkus, išplėtus nekilnojamojo turto bei įvedus taršių automobilių mokesčius, į biudžetą nebus surinkta tiek papildomų pajamų, kad jų užtektų finansuoti gerovės valstybės plėtrą (...)“.

Paminėtina, jog raktinio žodžio finansavimo kontekste buvo minimas ir nepakankamo valstybės biudžeto perskirstymo iššūkis – „(...) per biudžetą perskirstomą BVP dalį, kuri šiuo metu yra nepateisinamai maža Lietuvoje – jeigu kalbėtume apie mokestines pajamas, tai yra viso labo 30% (...)“, „(...) per mažai lėšų nuo BVP skiria sveikatos ir socialinei apsaugai (...)“ ir pagal biudžeto, BVP perskirstymo vidurkį ES šalyse „(...) esame priešpaskutiniai (...)“. Taigi publikacijose buvo pabrėžiama ne tik lėšų kiekio problematika, bet ir lėšų paskirstymo tam tikroms sritims pagal svarbą problematika.

Tarp iššūkių per finansinį, ekonominį aspektą buvo įvardijama ir išmokų politika, kuri buvo suvokiama ir pateikiama publikacijose nevienareikšmiškai. Viena vertus, buvo matoma, jog dėl nepakankamo „gerovės valstybės“ sričių finansavimo išmokos yra mažos bei „(...) išmokų politika tikrai ne visada padeda, nes žmonės tose paraštėse ir pasilieka (...)“, socialinių išmokų mažinimas „(...) krizės metu reikštų skurdą ir emigraciją (...)“, tačiau kita vertus, buvo išsakomas nuogąstavimas, jog „(...) vietoj išmokų didinimo reikėtų spręsti esmines problemas (...)“, „(...) jei mes nespręsimė tų pamatinių problemų, švietimo problemų, neįgalinsime žmonių užsidirbti, tai apie tą pašalpų didinimą bus nuolat kalbama ir kalbama (...)“, „(...) kaip dosniai pernai valstybė dalino pinigus (...)“ ir, kad reikėtų „(...) suvaldyti savo apetitus, nes pasigirsta tokių utopinių pažadų, kad mokytojų atlyginimai sieks 2 tūkst. eurų (...)“. Taigi publikacijose atsispindėjo skirtingas požiūris į išmokų politiką bei jos veikimo mastą, nebuvo matoma vieningo požiūrio, ar išmokų politika yra žalinga, ar per mažai efektyvi.

Tekstuose taip pat buvo aptariami senatvės pensijų srities iššūkiai, ypač senatvės pensijų išmokų dydis pabrėžiant „(...) apie būtinybę didinti pensijas (...)“ bei „(...) pensijų didinimas yra reikalingas (...)“, jog pensininkams reikalinga pagalba, kad jie „(...) gyvena arti skurdo ribos (...)“, „(...) Skirdami pensijoms 6 proc. BVP, o ne 10-11 proc. mes iškart dalį visuomenės pasmerkiame skurdui (...)“ ir tiesiog yra „(...) gėda dėl to, kiek pensijos gauna Lietuvos senjorai (...)“ ir t. t. Pastebėta, jog publikacijose aptariant senatvės pensijų mokestinius pakeitimus dažnai buvo pateikiami paaiškinimai, kaip atrodo senatvės pensijų arba šalpos pensijų apskaičiavimo schema. Pažymėtina, jog kritika pensijų didinimui buvo išsakoma dėl pensijų išmokų skirtumo sulyginimo,

jog „ (...) tų, kurie „Sodrai“ mokėjo ilgesnį laiką bendroji pensijos dalis nesiskirs nuo tų, kurie mokėjo tik 15 metų (...)“.

Iš senatvės pensijų srities kaip iššūkis buvo įvardijama ir pensijų fondų veikla bei jos nelankstumas nurodant, jog „(...) Šiandien reguliavimas yra ganėtinai kietas ir tokios valios anksčiau neišreiškę asmenys dabar privaloma tvarka yra ne tik įtraukiami, bet ir pasitraukti iš pensijų kaupimo negali (...)“ „(...) neleidžiame žmonės išeiti iš fondų be pateisinamų priežasčių (...)“ bei, jog į pensijų fondų programą įtraukiami ir užsieniečiai, kuriems „(...) jokios naudos iš to kaupimo (...)“.

Iššūkiu ekonominėje, finansinėje srityse taip pat buvo įvardijama pajamų nelygybė, pajamų diferenciacija tarp neturtingiausių ir turtingiausių. Šią prielaidą įrodo citatos „(...) nors statistika rodo, kad pernai Lietuvoje sparčiai augo vidutinis atlyginimas, reikia neapgaudinėti savęs, nes aukštyne esą šovė turtingiausių šalies gyventojų pajamos, o skurdžiausiai gyvenančiųjų atlyginimai stovėjo vietoje arba mažėjo (...)“, „(...) atotrūkis tarp turtingųjų ir vargšų siekia aukščiausių lygį per pastaruosius 30 metų (...)“, „(...) pirmajame tarp Europos Sąjungos valstybių pagal diferenciaciją tarp neturtingiausių ir turtingiausių (...)“.

Paminėtina, jog tarp kitų iššūkių, susijusių su ekonomine, finansine, mokesetine prizme, buvo įvardijami korupcijos apraiškos, šešėlis, ekonomikos lėtėjimas („(...) laiko pasiruošti lėtesniam ekonomikos augimui tikrai yra, tačiau tiek planuodami, tiek dalindami pažadus turime būti konservatyvesni (...)“), atsakomybės už mokesčių nemokėjimą ar piktnaudžiavimą trūkumas, pragyvenimo lygio kontrastai, netolydus vartojimas, pajamų nestabilumas, neapmokestinamųjų pajamų dydžio lėtinimo problematika bei SODROS lubų mažinimo problematika („(...) tai reiškia, kad turtingiausiems iš to nubyrės labiausiai (...)“).

5.2.1.2.2. Nesutarimai dėl „gerovės valstybės“ sampratos, kriterijų, vizijos

Publikacijose taip pat dėmesio buvo skirta ir nesutarimų dėl „gerovės valstybės“ sampratos, vertinimo kriterijų, vizijos problematikai. Nesutarimų dėl raktinio žodžio sampratos kontekste buvo išsakoma problematika, jog sąvoka „(...) dar iki galo nėra sukonkretinta ir išgryninta (...)“, jog „(...) apibrėžimu, kas ir kokia yra gerovės valstybė, daug (...)“, „(...) sąvokos vartojimas dar nėra žinojimas, ką ji iš tiesų reiškia (...)“, „(...) niekas nežino, kas ta gerovės valstybė (...)“, „(...) Lietuvoje dar nėra vieningo sutarimo, kaip gerovės valstybė turėtų atrodyti (...)“, „(...) kalbėti apie gerovės valstybę neįmanoma, kol neturime jos vizijos (...)“ ir t. t. Taigi šiose citatose matoma, jog sąvokai trūksta konkretumo, grynumo, tikslios reikšmės, ji yra labai plati, sutarimo dėl sąvokos nėra, o ją vartojant viešojoje erdvėje ne visada reiškia, jog išsamiai apie ją žinoma.

Be to, tekstuose taip pat buvo nurodama problematika, jog sąvoka yra suprantama ir vartojama tik tam tikrų institucijų, kaip pavyzdžiui, Prezidentūros, nurodant, jog „(...) bet jau kol kas bent jau

visuomenėje matome, kad ta gerovės valstybės vizija yra suprantama tik jam pačiam, o ne žmonėms, kurie turėtų gauti iš to naudą (...)“ arba *„(...)Nepaisant to, kad prezidentas yra įsitikinęs žinąs, kas ta gerovės valstybė, mums, visuomenei, tai vis dar išlieka pakankamai neapibrėžtų žodžių junginys (...)*“.

Taigi matoma, jog „gerovės valstybės“ sąvokos vartojimas autoritetinių žmonių ne visada reiškia, jog kiti aiškiai supranta, kas tai yra. Tačiau kitose publikacijose buvo matoma, jog prezidento „gerovės valstybės“ suvokimas yra aptakus nurodant, jog *„(...) Prezidentas yra kritikuojamas, kad nėra suteikęs konkretesnio turinio Gerovės valstybės idėjai, bet ir šįkart kalbėjo labai aptakiai (...)*“.

Taigi matomi kelių lygių nesutarimų dėl raktinio žodžio sampratos lygiai – dėl jo grynumo ir tikslumo bei dėl supratimo, kas tai yra „gerovės valstybė“, trūkumo.

Tekstuose taip pat buvo matoma, jog dėl suvokimo, kas tai yra „gerovės valstybė“, trūkumo žmonės nesupranta raktinio žodžio veikimo mechanizmų. Šią prielaidą įrodo citatos, jog kuriant gerovės valstybę *„(...) Lietuvos visuomenei ypač trūksta socialinio pasitikėjimo (...)*“ bei neįmanoma pasiekti raktinio žodžio tikslų *„(...) kol mes nepasiekėme, kad mūsų žmonės akivaizdžiai suvoktų priklausomybę tarp savo mokamų įmokų ir to, ką jie gauna mainais iš valstybės (...)*“.

Šios citatos akcentuoja, jog visuomenei aiškiai nėra artikuliuojama apie „gerovės valstybės“ mechanizmą, dėl įvairių priežasčių žmonėms trūksta žinių. Čia tikėtina gali atsispindėti žiniasklaidos priemonių nesėkmė šviesti visuomenę apie socialinę politiką, jos reikšmę bei naudą, kas lemia, jog nesuprasdami „gerovės valstybės“ veikimo ir jos realių, matomų rezultatų, žmonės nemato realios jos naudos.

Nesutarimų dėl „gerovės valstybės“ sampratos, vertinimo kriterijų, vizijos problematikos kontekste taip pat buvo nagrinėjama, jog išsiskiria vizijos, kaip pasiekti „gerovės valstybę“, jog vieniems ar kitiems raktinio žodžio aspektams yra skiriama daugiau dėmesio negu kitiems (*„(...) akcentuojama, kaip mažinti pajamų nelygybę šalies viduje, tačiau per mažai akcentuojamas klausimas, kaip mažinti pajamų nelygybę lyginant Lietuvą su kitomis ES šalimis (...)*“).

5.2.1.2.3. Socialinės politikos iššūkiai

Analizuojamose publikacijose buvo nagrinėjami ir „gerovės valstybės“ srities – socialinės politikos ir jos dalių – iššūkiai. Daugiausia dėmesio buvo skirta švietimo, darbo rinkos, užimtumo, šeimos politikos, skurdo bei atskirties sričių iššūkiams.

Nagrinėjant švietimo srities problematiką buvo nurodomi tokie iššūkiai kaip dėmesio švietimui skyrimo trūkumo problematika (*„(...) švietimo sistema iš tų „pigios darbo jėgos marškinėlių neišaugo“, o jos teikiamos paslaugos, kokybė atsilieka nuo Lietuvos ekonominių rodiklių (...)*“)

švietimo sąlygų problematika, mokytojų, mokslininkų, švietimo darbuotojų atlyginimų problematika (*„(...) dviejų valandų įspėjamąjį streiką dėl nepakankamo finansavimo rengia dalis mokytojų, aukštųjų mokyklų dėstytojų (...)*“), mokytojo prestižo ir mokytojų ruošimo problematika, mokyklų

tinklo optimizavimo problematika („(...) šiuo metu daug mokyklų neturi vadovų, daug kur prasti mokymosi rezultatai, ugdymo įstaigos nepakankamai gerai įrengtos (...)“, „(...) „mokykla arti namų – gerai, bet ne visada ją galima išlaikyti“. Pasak jo, dalis regiono mokyklų tinko veikia neefektyviai (...)“), socialinės atskirties švietime problematika, švietimo finansavimo problematika, lygių galimybių vaikams ugdymo sistemoje, nepaisant finansinės padėties, problematika („(...) Akivaizdu, kad žmogus, gyvenantis toliau nuo didžiųjų miestų, ypač nuo geros mokyklos, galimybių savo gyvenime turės kur kas mažiau (...)“), švietimo kokybės, pažangos problematika, aukštojo mokslo prieinamumo problematika, mokinių savijautos mokyklose problematika („(...) Ar mes galime išugdyti visavertę, savimi pasitikinčią asmenybę, jei iš jos mokykloje yra tyčiojamasi?“, – retoriškai klausė A.Armonaitė (...)“). Taigi matoma, jog iššūkiai švietimo srityje buvo nurodomi per skirtingas prizmes – per finansinę, darbo sąlygų, švietimo darbuotojų arba mokinių prizmę.

Atkreiptinas dėmesys, jog tekstuose tarp iššūkių švietimo srityje buvo įvardijama ir 2020 metais prasidėjusi koronaviruso pandemija nurodant, jog dėl nuotolinio mokymosi padidėjo atskirtis tarp mokinių, bei nurodant pandemijos įtaką mokymosi procesui – „(...)Ar vėl su nuotoliniu bus taip, kaip praėjusį kartą, ar vėl pasirodys, kad esame nepasiruošę, nes neturime nei priemonių, nei programų, o vaikai bus priversti su tėvais ruošti pamokas nuo ryto iki vakaro, o tėvai turės persikvalifikuoti į mokytojus, virėjus ir visų kitų galų specialistus? (...)“.

Be to, buvo įvardijamas ir bendras požiūris į švietimo srities iššūkius nurodant, jog ši sritis yra „(...) viena labiausiai problematiškų sričių (...)“, „(...) tai yra sritis, kurioje reikėtų „pasitempti“ (...)“ arba jog „(...) švietimas pas mus nėra prioritetas (...)“, o „(...) jeigu nepradedame gerinti padėties švietime, tai nelabai galiu matyti net užuominų į gerovės valstybę (...)“.

Daugiau dėmesio publikacijose buvo skirta ir kitai „gerovės valstybės“ sričiai – darbo rinkai ir užimtumui – ir šios srities iššūkiams. Vienas iš nurodomų iššūkių nagrinėtuose tekstuose buvo nedarbo problematika. Publikacijoje „N. Mačiulis: džiugina prezidento požiūris į NPD didinimą, tvarią ekonomiką“ ši problematika atsispindi per pandemijos prizmę nurodant, jog „(...) visų krizių laikotarpiais, tuomet, kai padidėja nedarbo lygis, pirmiausia pajamas praranda ir mažiausią derybinę galią turi žemiausios kvalifikacijos, silpniausią išsilavinimą turintys gyventojai (...)“, bei nurodant, jog „(...) Lietuvoje dabar yra ne nedarbo problema, o darbuotojų trūkumo problema (...)“. Nors paminėtoje citatoje nurodoma, jog nedarbas nėra pagrindinė problema, jau kitoje publikacijoje „Seimas antrą kartą apsvarstė 2021 metų biudžetą“ galima matyti, jog visgi „(...) pagrindiniai iššūkiai be koronos yra ekonomika ir bedarbystė, nes dabar 15,5proc. ji siekia. Lietuva senai tokį beturėjo“. Be to, dar kitoje publikacijoje „N. Mačiulis giria G. Nausėdą už švietimo reformos kritiką“ išvis randama citatą, jog „(...) nedarbo lygis nebedidėja, o mažėja (...)“. Šių citatų pavyzdžiai parodo dvilypį požiūrį į nedarbą – verslo rinka mato kitus, didesnius iššūkius, o valstybės valdžia nedarbą mato kaip pagrindinį iššūkį. Tai parodo skirtingų sferų požiūrį į šį reiškinį ir

nevienareikšmišką požiūrį į šią problematiką. Paminėtina, jog nedarbo kontekste buvo minimas ir jaunimo, vyresnio amžiaus žmonių nedarbas ir ilgalaikis struktūrinis nedarbas („(...) *nedarbo lygis dar labiau išaugo, ypač vyresnio amžiaus žmonių, o tai kelia didelį nerimą. Nemažesnę nerimą kelia jaunimo nedarbo lygio augimas (...)*“ ir t. t.).

Darbo jėgos trūkumo iššūkį randama publikacijoje „Socialiniai darbuotojai prie Vyriausybės protestuoja dėl nesaugių darbo sąlygų“, kur yra akcentuojamas naujų jaunų darbuotojų trūkumas. Darbo jėgos trūkumo problema yra labai akcentuojama jau minėtoje publikacijoje „N. Mačiulis: džiugina prezidento požiūris į NPD didinimą, tvarią ekonomiką“, kurioje ši problematika labiau išplečiama nurodant, jog darbo jėgos trūkumas yra „*vienas iš pagrindinių plėtrą įmonių slopinančių veiksnių*“ ir šią problemą sprendžiant reikės nepopuliaraus sprendimo būdo kaip „*liberalesnė imigracija, bandyti pasikviesti daugiau specialistų iš kitų pasaulio šalių*“.

Tačiau tekstuose kaip iššūkis buvo įvardijamas ne tik bendras darbo jėgos, bet ir kvalifikuotos darbo jėgos trūkumas, sudėtingumas rasti darbuotojus – „(...) *žmonės susigyveno su pandemija, gauna išmokas, jų poreikiai labai sumenko – išlaidos apsiriboja maistu, mokesčiai už šildymą, elektrą (...)*“.

Be nedarbo ir darbo jėgos iššūkių buvo paminėti ir kiti darbo jėgos iššūkiai kaip socialinės paramos žala („(...) *didinama socialinė parama neprisidės prie žmonių nenoro pradėti dirbti (...)*“), koronaviruso pandemija ir dėl jos sumažėję atlyginimai, nesaugumas darbo santykiuose („(...) *jei padarysi žmones nesaugiais darbe, tada mažiau jiems išleisi, bus mažesni darbo kaštai. „Bet iš esmės tai tiesiog visuomenės veda iš proto. Žmonės vis tiek mėgsta stabilumą. Stabili darbo vieta yra didelis gėris (...)*“), bedarbių grąžinimas į rinką („(...) *reikia daryti čia ir dabar, kad nedarbo lygis netaptų struktūriniu ilgalaikiu nedarbu kaip buvo Suomijoje (...)*“), darbo rinkos disbalansas („(...) *darbuotojai esą nėra pakankamai drąsūs keisti savo specialybę, mokytis naujų amatų (...)*“, „(...) *esant dideliame nedarbe yra daug laisvų darbo vietų (...)*“), atsitiktinis darbas („(...) *Neoliberalai, nesugebėdami spręsti nedarbo problemų, suverčia kaltę dirbantiesiems, sakydami, kad darbo rinka nelanksti, kad žmonės nenori dirbti ir panašiai (...)*“), neįgaliųjų ar kitų socialinių grupių, kurios lieka paraštėse, negalėjimas grįžti į darbo rinką, kvalifikacijos sistema, algų sistema, darbo krūvis, nesaugios darbo sąlygos, psichologinis smurtas bei grasinimai, nelegalus darbas, šešėlis darbo rinkoje. Taigi ir čia matoma, jog darbo rinka, užimtumas ir jos iššūkiai suvokiami per skirtingas prizmes ir iššūkiai pasireiškia skirtingose darbo rinkos, užimtumo srityse.

Publikacijose taip pat buvo nagrinėjami ir šeimos politikos iššūkiai. Pirmiausiai, publikacijose buvo nurodomas dėmesio trūkumo šiai sričiai iššūkis. Tai matoma publikacijos „Opozicija naujos Vyriausybės programoje pasigenda ambicijų ir šeimos vertybių“ antraštėje, kurioje yra jau minima apie politinėje dienotvarkėje trūkstamą dėmesį šeimos sričiai, bei citatoje „(...) *Mus neramina, kad Vyriausybės programoje tolstama nuo tradicinių šeimos, bendruomenių vertybių, tautinės tapatybės*

puoselėjimo, ypač pasigendame dėmesio šeimai (...)“. Galima matyti, jog šioje citatoje šeima ir jos politikos užtikrinimas buvo suvokiama kaip šalies identiteto dalis.

Dar vienas nurodytas iššūkis šeimos srityje, kuris buvo aptarinėjamas politinėje dienotvarkėje, kuris buvo aprašomas visoje publikacijoje ir šiai problematikai buvo skiriama visa publikacija, yra susijęs su reguliavimu, t. y. laisvadienių vaikus auginantiems tėvams reguliavimo iššūkis. Tą galima stebėti publikacijoje „Darbuotojai nori laisvadienio mažametį auginantiems tėvams, darbdaviai – prieš“. Šioje publikacijoje matomos kelios šios šeimos politikos srities problematikos. Pirmiausiai, šeimų, tėvų lygiateisiškumas – tekste aptariama, jog šiuo metu papildomą poilsio dieną gali pasinaudoti tėvai, auginantys mažiausiai du vaikus iki 12 metų, kai vieną vaiką auginantys darbuotojai ta galimybe pasinaudoti negali. Kita perteikiama problematika – verslo atstovai tokio reguliavimo nenori, nes „(...)darbuotojai mamadienius ir tėvadienius išnaudoja ne buvimui su vaikais, bet atostogų pratęsimui. Be to, jos teigimu, viena papildoma diena nieko nepakeis, o nuostoliai bus dideli (...)“. Tai parodo nesutarimą, trintį tarp darbdavių ir darbuotojų dėl siūlomo šeimos politikos reguliavimo pakeitimo.

Tarp kitų šeimos politikos iššūkių taip pat buvo įvardijami smurtas artimoje aplinkoje („(...) šeimos aplinkoje vyksta nusikaltimai, smurtas, tai yra tikras iššūkis. Kodėl šeimoje tai vyksta (...)“), didelės išlaidos vaikų auginimui ir lavinimui („(...) Šiais laikais sprendimas turėti vaikų tampa labai brangus. Į tuos vaikus reikia labai daug investuoti, jie ilgai mokosi, už mokslą reikia mokėti. Natūraliai žmonės pradeda mąstyti, ar tų vaikų turėti, gal turėti mažiau (...), sunki finansinė padėtis šeimose, kurios augina vaikus su negalia bei yra daugiavaikės ir nepasiturinčios, skyrybos, našlystė, nevaisingumas, vienišų tėvų įgalinimo dirbti arba visavertiškai dalyvauti ekonominėje, kultūrinėje ir politinėje veikloje problematika bei tekstuose nurodant, jog labiausiai nukenčia moterys, auginančios vaikus, nes „(...) Dėl to, kad augina vaikus, kad jos socialinis statusas visuomenėje žemesnis (...)“). Taigi matoma, jog šeimos politikos iššūkiai tekstuose irgi buvo suvokiami ir pateikiami daugialypiai.

Be to, tekstuose taip pat buvo vaizduojami sveikatos apsaugos iššūkiai. Pavyzdžiui, publikacijoje „Seimas dar kartą apsvarstė 2021 metų valstybės biudžetą“ minima nenumatytų lėšų medicinos darbuotojų atlyginimų kėlimui bei sveikatos apsaugos sistemos finansavimo problematika, tuo tarpu kitoje publikacijoje „Verslo ir profsąjungų atstovų komentarai apie Seimo rinkimus: svarbiausios citatos“ pabrėžiama sveikatos apsaugos reformos problematika, o publikacijoje „G. Landsbergis: papildomas milijardas – pirmas žingsnis į gerovės valstybę“ buvo nurodoma prieinamos, kokybiškos, pasiekiamos visiems sveikatos apsaugos ir šiai sričiai finansavimo problematika.

Publikacijoje „V. Šapoka: dalindami pažadus 2020-iesiems turime būti konservatyvesni“ sveikatos sritis yra įvardijama kaip neefektyviausia pabrėžiant, jog būtina spartinti reformas, jeigu siekiama spartinti žmonių pajamas. Iššūkiu publikacijoje „Rinkimai 2020: socialdemokratai teigia

siūlantys geriausiai subalansuotą programą“ buvo įvardijamas ir pats sveikatos suvokimas nurodant, jog „(...) reikia keisti sveikatos priežiūros sampratą ir ją suprasti ne vien kaip jos taisyklų priežiūros įstaigose, o pačios sveikatos tausojimą (...)“.

Dėmesio skirta ir pačios socialinės apsaugos sistemos netobulumams. Pavyzdžiui, visa publikacija „Studentei valstybės parama dėl COVID-19 atsirūgo: viena ranka davė, kita atėmė gerokai daugiau“ yra skirta socialinės apsaugos mechanizmo netobulumams aptarti. Iššūkiu buvo įvardijama ir konkurencija tarp viešųjų ir privačių paslaugų teikėjų nurodant, jog „(...) antros pakopos pensijų fondai, kurie daug investuoja į viešuosius ryšius, bando save pateikti kaip alternatyvą, kuri neva išspręstų demografinius, socialinius iššūkius. Tada skleidžia dėl „Sodros“ gąsdinančią retoriką nupirktais „influenceriais“ (...)“, taip pat buvo iškeliami socialinės paramos srities iššūkiai nurodant, jog „(...) paramos sistema daugeliu atvejų neužtikrina net minimalių žmogaus vartojimo poreikių, nėra išnaudojamos galimybės žmonėms įgalinti, o dėl informacijos sudėtingumo ir painumo dažnam sunku pasinaudoti visomis valstybės teikiamomis garantijomis (...)“. Taigi šiose citatose galima įžvelgti kelis socialinės apsaugos sistemos iššūkius – jos mechanizmų tikslumas, neatsižvelgiant į tam tikras aplinkybes, konkurencija tarp viešųjų ir privačių teikėjų, kuri sudaro prielaidas klaidinti žmones, bei paramos sistemos painumas.

Tekstuose buvo vaizduojama ir skurdo bei atskirties problematika. Nagrinėjant skurdo problematiką tekstuose ji buvo nurodoma kaip ne tik Lietuvos, bet ir viso pasaulio, globalus iššūkis. Be to, skurdo kontekste iššūkiu buvo nurodomas ir finansavimo, papildomų lėšų į biudžetą paieškų, siekiant mažinti skurdą, klausimas („(...) Lietuvoje žemiau skurdo rizikos ribos iš viso yra beveik 23 proc. gyventojų, ir tai – vienas prasčiausių rodiklių visoje ES, socialinė pinigine parama skiriama tik mažai jų daliai (...)“, „(...) socialinės išmokos Lietuvoje apskritai yra labai mažos, o tik jas gaunančių asmenų pajamos ne tik neperkopia, bet ir nepriartėja prie skurdo rizikos riba laikomo dydžio (...)“), jog žmonėms dėl mažų pajamų yra sudėtinga apmokėti tam tikras sąskaitas („(...) šiuo metu net ketvirtadaliui šalies gyventojų kyla sunkumų susimokėti šildymo sąskaitas (...)“). Taigi matomas suvokimas, jog finansavimas skurdo problemai spręsti yra per mažas bei jau skiriamų sumų neužtenka patenkinti pagrindinius poreikius. Paminėtina, jog publikacijose buvo randama ir minčių, jog paramą gaunantys žmonės už ją turi atidirbti, o be atlygio dirbant nesikaupia socialinio draudimo stažas.

Taip pat publikacijose buvo matoma, jog „(...) Lietuvoje socialiniai laiptai, socialinis liftas neveikia – tai reiškia, kad žmonės neturi galimybės iš skurdo palypėti į vidurinę klasę (...)“, taigi visuomenei nurodoma, jog žmonės iš skurdo gali neišeiti ir visą gyvenimą, kad paramos sistema nepadeda žmonėms išeiti iš skurdo gniaužtų. Skaitytojams buvo vaizduojama ne tik tai, jog žmonėms sunku išeiti iš skurdo, bet ir, jog „(...) skurstančiųjų tragedija Lietuvoje yra tai, jog, tiesą pasakius, niekam jie nerūpi (...)“, taigi čia matomas suvokimas, jog viena vertus, skurdas nurodomas kaip reikšminga visuomenės problema, kita vertus, suprantama, jog šie žmonės yra visuomenėje

nerikalingi. Be to, skurdo tematika buvo akcentuojama ir per senjorų, pensininkų prizmę nurodant, jog ši visuomenės grupė dažniau susiduria su skurdu negu kitos („(...) Lietuva pagal pensininkų skurdo rodiklius yra atsidūrusi Europos dugne (...)“, „(...) daugiau nei 600 tūkst. šalies gyventojų turi mažesnes nei 345 eurų per mėnesį pajamas (...)“). Pabrėžtina, jog tekstuose „gerovės valstybės“ kūrimo prielaidos buvo siejamos su santykinio skurdo mažėjimu, nurodant, jog skurdo mažinimas yra vienas iš pagrindinių raktinio žodžio tikslų.

Tuo tarpu nagrinėjant socialinės atskirties iššūkį buvo pabrėžiama, jog atskirtis pasireiškia tiek regione („(...) kalbėdami apie dviejų greičių Europą, nepastebėjome, jog sukūrėme dviejų greičių Lietuvą? (...)“, „(...) siekiant mažinti atskirtį taip pat svarbu užtikrinti veiksmingą regionų politiką, kad žmonėms sumažėtų spaudimas laimės ieškoti sostinėje ar užsienyje (...)“), tiek švietime („(...) Turime ne tik socialinę atskirtį pagal pajamas ir turtą, bet ta pati socialinė atskirtis yra švietimo srityje (...)“) ir „(...) socialinės atskirties rodikliai Lietuvoje yra vieni iš blogiausių visoje Europos Sąjungoje (...)“.

Tekstuose buvo atspindėta ir lygybės, nelygybės, teisingumo problematika, buvo pateikiami su šia problematika susiję iššūkiai. Autoriniuose straipsniuose buvo nurodoma, jog Lietuvoje yra „(...) labai daug nelygybės (...)“, „(...) teisingumo jausmą šalyje žeidžia didelė nelygybė (...)“ nurodant „(...) atotrūkį tarp elito ir paprastų žmonių (...)“. Socialinio neteisingumo ir teisingumo problematika pasireiškė ir minint, jog tam tikros visuomenės grupės gauna specialias papildomas išmokas, o tai „(...) ne teisingumo požūris. Tai – priešingybė socialiniam teisingumui (...)“. Socialinio teisingumo klausimas publikacijose buvo iškeliamas ir nagrinėjant tam tikrus mokestinius pakeitimus, kas matoma citatoje „(...) „Kiek yra žmonių, kurie sovietmečiu gavo butus tose miesto vietose, kur dabar nekilnojamojo turto kainos yra labai didelės? tie žmonės dažnai būdami inteligentai gyvena iš mažučiu pensijų, vos suduria galą su galu. Jeigu jų neturtingas vaikas paveldės tą butą, iš kur jis mokės tą mokestį? (...)“.

Tuo tarpu lygybės, nelygybės problematika publikacijose buvo nušviečiama per LGBT bendruomenės protestų bei jų problemų nagrinėjimų prizmę nurodant, jog „(...) Žmonės, siekiantys lygiateisiškumo, „persekioja“ tuos, kurie jokia kaina nenori to lygiateisiškumo suteikti, nors pagal Konstituciją visi žmonės yra lygūs įstatymui ir institucijoms (...)“ bei „(...) esame labai lygūs, kai reikia mokėti mokesčius, dirbti, elgtis pagal taisykles, laikytis įstatymų. Kai kalbama apie pareigas, esame labai lygūs, o kai apie teises, prasideda skirstymas į rūšis ir porūšius (...)“. Visuomenei buvo akcentuojama, jog šios bendruomenės atstovai mato dvigubus standartus jų teisių traktavime.

Tarp kitų socialinės politikos iššūkių publikacijose buvo vaizduojami darbingo amžiaus ilginimas, būsto įperkamumas, neįgaliųjų integracija, meno kūrėjų neaiškaus socialinės apsaugos mechanizmo problematika, žmonių, slaugančius artimuosius, įgalinimo problematika, lyčių atotrūkis.

Taigi galima matyti, jog publikacijose vienoms socialinės politikos sritims buvo skiriama daugiau dėmesio, kitoms mažiau, tačiau ir atskirų sričių iššūkiai buvo aptariami ir vaizduojami daugialypiai bei nevienareikšmiškai, kas įrodo „gerovės valstybės“ kompleksiskumą.

5.2.1.2.4. Iššūkiai susiję su tam tikromis visuomenės grupėmis

„Gerovės valstybės“ iššūkiai buvo vaizduojami ir per konkrečių visuomenės grupių prizmę. Tekstuose buvo įvardijamos tokios visuomenės dalys, kurios susiduria su iššūkiais, kaip slaugantieji neįgaliuosius ir sergančiuosius („(...) Žmonės, kurie, tarkime, slaugo savo artimus neįgaliuosius ir yra „iškritę“ iš darbo rinkos, negauna pajamų, turi labai dideles išlaidas, papuola į savitus spąstus. Jie praranda stažą, pensiją (...)“), neįgalieji („(...) Lietuvoje, palyginti su kitomis Europos valstybėmis, yra mažas procentas dirbančių neįgaliųjų. Galbūt vertėtų investuoti į tai, kad žmonės galėtų atsirasti darbo rinkoje, užsidirbti, jaustis visaverčiais visuomenės nariais, užuot vien galvojus, kaip čia padidinti išmokas?(...)“), dirbančios moterys, našliai, vieniši žmonės („(...) vieniši asmenys patiria didesnę atskirties riziką, o šiuo metu mokamos našlių pensijos mokamos tik tiems asmenims, kurie neteko sutuoktinio (...)“), vieniši pensininkai, vaikai, vienišos motinos, šeimos, auginančios vaikus, LGBT bendruomenė, kitos socialinės grupės, kurios „(...) dažnai lieka paraštėse (...)“. Matoma, jog visuomenės grupių iššūkiai daugelį atvejų buvo susiję su jų įgalinimu, galimybe veikti darbo rinkoje, dalyvauti ekonominiame visuomenės gyvenime.

Be to, iššūkiais buvo nurodomi ir demografiniai pokyčiai visuomenėje – gyventojų senėjimas („(...) visuomenei senstant, lemia poreikį galvoti apie didesnes lėšas sveikatos ir socialinei apsaugai. Spaudimas juntamas iš visų pusių (...)“), gimstamumo mažėjimas („(...) mes turime labai mažai jaunimo. Pagyvenę žmonės jau išeina į pensiją, turi ateiti jaunimas, kurio yra mažai (...)“ bei „per ilgas“ gyvenimas. Iššūkiu, susijusiu su visuomene, buvo nurodoma ir emigracija, protų nutekėjimas – „(...) Mes prarandame savo vertingiausių išteklių, tai yra daug daugiau nei mokesčių mokėtojų pinigai, tai yra žmogus (...)“, „(...) papildoma grėsmė ir galvosūkis Lietuvai – ką daryti, kad tie žmonės liktų čia (...)“, „(...) jaunuoliai, neradę vietos savo šalyje, taip pat yra vargšas (...)“.

Atkreiptinas dėmesys, jog į demografinius pokyčius publikacijose žiūrima labiau per socialinės politikos finansavimo prizmę, t. y. gyventojų senėjimo ir gimstamumo mažėjimo kontekste akcentuojama, jog mažėjant dirbančiųjų žmonių gretoms ir augant pensinio amžiaus visuomenės daliai iškyla klausimas, kas išlaikys nedirbančią visuomenės dalį.

5.2.2. Sąvokos vartojimas publikacijų temos kontekste

Nagrinėjant žiniasklaidos priemonių publikacijas taip pat buvo atkreiptas dėmesys į sąvokos vartojimą publikacijų temos kontekste, t.y. ar „gerovės valstybės“ sąvoka yra pagrindinė teksto tema.

Analizės metu pastebėta, jog daugelį atvejų raktinis žodis nebūdavo pagrindine teksto tema, bet kažkuri viena iš sričių būdavo pagrindinis teksto fokusas. Tai galima matyti publikacijose „Apie G. Nausėdos užmojų didinti pensijas išgirdę senjorai pirštu dūrė į liūdną faktą“, „Revoliucija pensijų sistemoje: tokie pokyčiai gali rimtai suerzinti žmones“ arba „G. Nausėda įsitikinęs, kad testavimas ir vakcinavimas mokyklose turėtų tapti pasitikėjimo kultūra“. Nors šiose publikacijose raktinis žodis nėra pagrindinė teksto tema, bet publikacijų minimos „gerovės valstybės“ sritys – pensijos, švietimas, sveikatos apsauga – yra nagrinėjamos tekstuose, tai praktiškai „gerovės valstybė“ netiesiogiai tampa pagrindine publikacijų tema.

Paminėtina, jog „gerovės valstybės“ sąvoka tekstuose galėjo būti paminėta tik vieną kartą, bet kadangi aptariama viena iš raktinio žodžio dalių, sąvokos reikšmė tekste padidėja. Pavyzdžiui, publikacijose „J. Šiugždinienė tikisi, jog susitarimą dėl švietimo pasirašys visos parlamentinės partijos“ bei „G. Nausėda: ūkio augimo lėtėjimas – ne priežastis atsisakyti socialinės politikos tikslų“ „gerovės valstybės“ sąvoka minima tik vieną kartą, bet kadangi pagrindinėmis tekstų temomis yra švietimo ir socialinės politikos finansavimo aktualijos, o tai yra „gerovės valstybės“ sudėtinės dalys, tai galima daryti prielaidą, jog raktinis žodis yra pagrindinis šių publikacijų fokusas.

Tačiau tekstuose buvo matoma ir tai, jog būtent raktinis žodis, o ne kažkuri jo dalis, „gerovės valstybės“ nagrinėjimas buvo pagrindine publikacijų tema. Pavyzdžiui, publikacijose „Gerovės valstybės paieškos – kaip Gintaro kambario: nesutaria, kaip G. Nausėdai sekasi siekti šio tikslo“, „Kalba, bet nežino apie ką: ekspertai paaiškino, kas iš tiesų yra gerovės valstybė“ arba „Vyskupas K. Kėvalas: gerovės valstybės nesukursime be trijų dalykų“ pagrindinis dėmesys buvo skiriamas „gerovės valstybės“ tematikai aptariant arba sąvokos suvokimo problematiką, arba ieškant atsakymų, ar Lietuvoje „gerovės valstybės“ vizija išsipildo, arba aptariant „gerovės valstybės“ veiksnius. Be to, raktinis žodis buvo aptinkamas kaip pagrindinis politinių aktualijų fokusas, o tai matoma publikacijose „G. Nausėda išdėstė, kokius uždavinius kels būsiamiems ministrams: egzaminų apie gerovės valstybę nebus“, „I. Šimonytė įvertino G. Nausėdos gerovės valstybės viziją: didelių prieštarų nėra“ ir „G. Nausėda: prezidentūros ir Vyriausybės gerovės valstybės vizija panaši, skiriasi taktikos“.

Atkreiptinas dėmesys į dvi publikacijas – „Lietuvoje – kaip Vokietijoje: kodėl G. Nausėda išskyrė konservatyvią gerovės valstybę ir kokia ji?“ ir „Gerovės Lietuva: „Svarbu, kad nevirstų Molotovo kokteiliu“. Šios publikacijos išsiskiria tuo, jog jose raktinis žodis nėra naudojamas siejant

su tam tikrais politiniais ar kitais įvykiais, bet yra skirtas „gerovės valstybės“ sąvokos, jos sandaros, problematikos aptarimui.

Nagrinėtose publikacijose buvo matoma ir tam tikra koreliacija – jeigu antraštėje vartojama sąvoka „gerovės valstybė“, tai ir turinio pagrindinė mintis siejama su raktiniu žodžiu. Tačiau kai kuriais atvejais ši prielaida ir nepasitvirtino, kaip pavyzdžiui, publikacijos „Gerovės Lietuva: „Svarbu, kad nevirstų Molotovo kokteiliu“ atveju, kurioje sąvoka „gerovės valstybė“ nėra antraštėje vartojama, o naudojama „gerovė“, bet perskaičius tekstą matoma, jog visas tekstas skirtas „gerovės valstybės“ teorijai. Čia galima matyti, jog žurnalistas ne iki galo supranta skirtumo tarp „gerovės“ ir „gerovės valstybės“, todėl visuomenė iš antraštės negali suprasti, jog publikacijos tema yra „gerovės valstybės“ nagrinėjimas.

Tyrinėjant tekstus taip pat atkreiptas dėmesys į kelias publikacijas – „Nausėda apie tai, kodėl Masiulis negalėjo dirbi: jam kaip Christiano Ronaldo visada kirsdavo per kojas“ arba „Prezidentas Nausėda: turiu atsakymą į klausimą dėl valdančios daugumos būsimame Seime“ – dėl to, jog nors visame tekste raktinio žodžio nagrinėjimas nėra pagrindinė teksto tema, „gerovės valstybės“ sąvoka tuose tekstuose iškelia būtent žurnalistas, o ne pašnekovas.

Atkreiptinas dėmesys ir į publikaciją „Landsbergis apie gerovės valstybę: gerovė žmogui turėtų būti ne per jo kišenę“. Nors teksto antraštėje ir įžanginiame sakinyje sąvoka yra iškeliamas tarsi sudarant prielaidą, jog ši tematika tekste bus pagrindinė, iš tiesų pagrindinis dėmesys skiriamas politinėms aktualijoms. Galima daryti prielaidą, jog žurnalistas pasirinko parašyti tokią antraštę, nes „gerovės valstybė“ viešojoje erdvėje yra dažnai naudojama, sugeba pritraukti skaitytojus.

Buvo aptikti ir tekstai, kuriuose raktiniam žodžiui buvo skiriama viena rubrika arba kelios pastraipos, arba atskiras skyrius, kaip pavyzdžiui, publikacijose „I. Šimonytė pasakė, kas šiandien jai primena 2008-uosius: pinigų antram karantinui nėra numatyta“ arba „G. Nausėda pažėrė kritikos SAM: neatmeta kelti ministro atsakomybės klausimą“.

Kartais „gerovės valstybės“ sąvoka buvo minima publikacijose, kuriose nei ji buvo pagrindine arba viena iš svarbiausių temų, nei pagrindine tema buvo jos kažkuri dedamoji dalis, nei išvis tematika buvo susijusi su raktiniu žodžiu. Tai matoma publikacijoje „Druskininkuose protestavusių „Belorus“ darbuotojų siūloma pagalba netenkina: gali kreiptis į Baltarusiją“, kurioje raktinis žodis buvo minimas raportuojant iš įvykio ir nurodant pakabintų plakatų turinį, o „gerovės valstybė“ buvo minima viename iš plakatų. Taip pat tai matoma publikacijoje „Seimas iš naujo svarstys vetuotas pataisas dėl valstybės turto naudojimo“ – nors citatoje ir atsiranda raktinis žodis, bet pačios publikacijos esmė yra apie politinį įvykį, susijusį su galimybėmis politinėms partijoms ir Prekybos, pramonės ir amatų rūmams panaudos pagrindu valdyti ir naudoti valstybės bei savivaldybių nekilnojamuoju turtu, kas, šiuo atveju, nėra susiję su „gerovės valstybės“ samprata ir jos veikimo sfera.

5.2.3. Sąvokos vartojimas publikacijų pašnekovų kontekste

Analizuojant žiniasklaidos priemonių publikacijas taip pat buvo atkreiptas dėmesys į tai, kokių sričių pašnekovai raktinį žodį nagrinėja arba pamini, kokios pašnekovų grupės pasisakydavo apie „gerovės valstybę“ arba buvo cituojami raktinį žodį vartojančiuose tekstuose. Nagrinėjimo metu pastebėta, jog daugelį atvejų apie „gerovės valstybę“ pasisakydavo politinės srities atstovai. Publikacijose, kuriose buvo vartojamas raktinis žodis, buvo matomas tokių politinio gyvenimo atstovų kaip Lietuvos prezidento Gitano Nausėdos, prezidento patarėjų, Vyriausybės, Seimo narių, politinių partijų ir jų vadovų, premjerų, Seimo pirmininkų, savivaldybių merų bei atstovų, įvairių sričių ministrų, švietimo, vidaus reikalų ministrų, kitų institucijų – Lietuvos banko, Valstybinės mokesčių inspekcijos atstovų pasisakymai.

Dažnai publikacijose apie „gerovės valstybę“ komentaro ir ekonomistai – publikacijose buvo galima matyti banko „Swedbank“ ekonomisto N. Mačiulio, banko „Luminor“ ekonomisto Ž. Maurico, I. Genytė-Pikčienės, R. Kuodžio, J. Rojakos pasisakymus.

Pastebėta, jog publikacijose buvo cituojami ir ekspertai, kurie nagrinėja „gerovės valstybės“ sritis, kaip pavyzdžiui, R. Lazutka, J. Navickė A. Guogis, J. Aidukaitė, arba buvo cituojami organizacijų, kurių veikla apima tam tikras raktinio žodžio sritis, atstovai, kaip pavyzdžiui, Nacionalinio skurdo mažinimo organizacijų tinklo projektų koordinatorė R. Baltutė arba Lietuvos investicinių ir pensijų fondų asociacijos (LIPFA) direktorius T. Gudaitis.

Tarp cituojamų pašnekovų taip pat nemažą grupę sudarė ir verslo atstovai, kaip pavyzdžiui, Lietuvos verslo konfederacijos Mokesčių komisijos vadovas M. Dubnikovas, įmonės „Metalistas Group“ valdybos pirmininkas, vadovaujantis Panevėžio krašto pramonininkų asociacijai, M. Gudas, Regionų verslo plėtros asociacijos prezidentas V. Šalaševičius, verslą atstovaujančios struktūros kaip Lietuvos pramonininkų konfederacija, profesinių sąjungų atstovai arba tam tikros profesijos atstovai, kaip pavyzdžiui, socialiniai darbuotojai.

Keliose publikacijose raktinio žodžio vartojimas buvo aptiktas ir per visuomenės narių prizmę – per pensininkų arba per būsto netekusio asmens ir priversto gyventi nakvynės namuose asmens prizmę. Pavyzdžiui, raktinio žodžio vartojimas per visuomenės narių prizmę matomas straipsniuose „Kauniečiai apie Nausėdą išklojo visą tiesą: pasižiūrėkite, kaip įsižeidė Tapinas, kaip konservatoriai puola“, „Dainai Bosas užvirė kraujas: dukros sąskaita per klaidą ištuštinta iki minuso, istorijos tęsinys paskatino kreiptis į teismą“ arba „Studentei valstybės parama dėl COVID-19 atsirūgo: viena ranka davė, kita atėmė gerokai daugiau“.

Sampratą minėjo ir įvairių organizacijų, pavyzdžiui, „Caritas“, Lietuvos liberalaus jaunimo, atstovai, taip pat politologai, apžvalgininkai, dvasininkijos atstovai – vyskupas K. Kėvalas,

arkivyskupas G. Grušas, visuomenininkai – V. Radzevičius, L. Slušnys, D. Filmanavičiūtė, įmonių „Danske Bank“ ir „Revolut“ atstovai, žiniasklaidos atstovai, sociologas, psichologas, IT atstovai ir t. t.

Pašnekovų – tiek politinio gyvenimo atstovų, tiek apžvalgininkų, tiek ekonomistų, tiek dvasininkų, tiek socialinės politikos ekspertų, tiek visuomenės atstovų – parinkimas dar kartą įrodo sampratos daugialypumą, kad „gerovės valstybė“ apima daugelį sričių ir gali prasidėti nuo finansinių aspektų, nuo subsidijų, išmokų, o baigtis teisiniu reguliavimu, politika. Nurodyta pašnekovų paletė parodo, jog raktinis žodis yra svarbus ir aptarinėjamas tiek politiniu, tiek finansiniu, tiek verslo, tiek visuomenės lygmeniu.

5.2.4. Raktinio žodžio apibrėžimų ir režimų atspindėjimas publikacijose

Žiniasklaidos priemonių turinio analizės metu publikacijos taip pat buvo nagrinėjamos pagal kriterijų, kokių autorių „gerovės valstybės“ sampratos bei režimai atsispindėjo žiniasklaidos priemonių tekstuose.

Nagrinėjimo metu tekstuose atsispindėjo kelių autorių „gerovės valstybės“ apibrėžimai. Buvo matomas N. Smelserio sąvokos apibrėžimas, kuriame gerovės valstybė reiškia valstybės atsakomybę savo piliečiams garantuoti materialinę gerovę įvairiomis paslaugomis, o šios priegios vartojimą liudija citatos „(...) žmonėms turėtų užtikrinti bent minimalias teises į orų gyvenimą. Anot mokslininkės, šios teisės nėra tik pajamos, tai turėtų būti derinama su paslaugomis (...)“ bei „(...) Kad didžiausias valstybės įsipareigojimas, kurį valstybė prisiėmusi sau, – ne tik perdalinti pinigus, kuriuos paima ir atiduoda kitiems, bet ir paslaugas, kurias ji įsipareigojusi teikti (...)“.

Publikacijose taip pat buvo matomas ir J. Aidukaitės, N. Bogdanovos ir A. Guogio „gerovės valstybės“ apibrėžimas („(...) Tai yra tam tikras įsipareigojimas garantuoti kiekvienam orų gyvenimą, jis suteikiamas ne kaip labdara, o kaip socialinė teisė – per socialinę apsaugą, per socialines paslaugas, darbo rinkos ir būsto politiką, švietimą ir sveikatos apsaugą (...), „(...) Gerovės valstybę galima būtų suprasti kaip tam tikrą valstybės įsipareigojimą garantuoti orų gyvenimą kiekvienam piliečiui. Ta garantija suteikiama ne per labdarą, ne atsitiktinai, ar gesinant gaisrus, ar kaip išmaldą, bet kaip socialinę teisę: per socialinę apsaugą, socialines paslaugas, darbo rinkos, būsto politiką, švietimą ir sveikatos apsaugą (...)“), N. Barr'o „gerovės valstybės“ apibrėžimas („(...) Sieksime užtikrinti piniginės socialinės paramos nepasiturintiems gyventojams prieinamumą, o į paramos teikimą įtraukti bendruomenes (...)“, „(...) Gerovės valstybė visų pirma yra socialinio teisingumo valstybė, kur mokestinė sistema yra maksimaliai progresyvi ir įgalinanti mažesnių pajamų žmones dirbti ir užsidirbti, o didesnių pajamų žmones solidariai prisidėti prie viešųjų paslaugų įgyvendinimo ir tvaraus finansavimo (...)“, „(...) reikia kreipti dėmesį į skurdžiausiai gyvenančias

visuomenės grupes, tai yra mūsų senjorus, pensininkus, neįgaliuosius asmenis, žmones, kurie augina vaikus (...)“).

Publikacijose paminėtas buvo ir vieno iš pagrindinių „gerovės valstybės“ tyrinėtojų – G. Esping-Anderseno – pasiūlytas raktinio žodžio apibrėžimas, jis atsispindėjo citatose „(...) socialinės apsaugos sistema tokiems žmonėms turėtų užtikrinti bent minimalias teises į orų gyvenimą (...)“, „(...) kiek atsakomybės už piliečių gerovę prisiims valstybė, kuris prioritetas – konservatyvusis ar liberalusis – galiausiai bus pasirinktas (...)“, „(...) Bendriausia prasme tai valstybė, kuri įpareigota imtis atsakomybės už piliečių gerovę(...)“. Primenama, jog mokslininkas „gerovės valstybę“ apibrėžia kaip valstybės įsipareigojimą savo piliečiams išsaugoti minimalų gerovės lygį ir šis suvokimas matomas paminėtose citatose. G. Esping-Anderseno reikšmė pabrėžiama ir nurodant, jog jis įvedė dekomodifikacijos rodiklį „(...) reiškiantį nepriklausomybę nuo rinkos: pagal tai, kiek socialinių paslaugų yra suteikiama valstybės institucijų ir kiek – privačių (...)“.

Dažnai buvo minimas ir A. Lindeck pasiūlytas „gerovės valstybės“ sąvokos apibrėžimas, o šią prielaidą argumentuoja citatos „(...) detalizavo savo gerovės valstybės viziją įvairiose srityse, pradedant socialinės atskirties mažinimu ir baigiant gynybos finansavimo didinimu (...)“, „(...) gerovės valstybės samprata tampa labai plačia, apimanti švietimo, aplinkosaugos, krašto apsaugos reikalus (...)“ ir t. t. Šios citatos patvirtina, jog „gerovės valstybė“ yra daugialypė ir apima daugelį sričių.

Be paminėtų autorių taip pat publikacijose buvo matomi R. Titmuss'o, kuris buvo vaizduojamas kaip pirmasis, kuris įvedė gerovės valstybės modelius, J. Palmé („(...) platesnis gerovės valstybės suvokimas apima daugybę institutų, pradedant socialiniu draudimu ir baigiant žmogaus teisėmis (...)“), W. Korpi („(...) reikia gerinti gyvenimą, kad žmonės gražiai bendrautų, dirbtų, užsidirbtų, gautų valstybės teikiamas paslaugas (...)“), B. Hobson'o, J. Lewis'o, J. O'Connor'o ir kitų, ir H. L. Wilensky pasiūlyti „gerovės valstybės“ apibrėžimai. Paminėtina, jog H. L. Wilensky sampratos apibrėžimas buvo vartojamas nurodant, jog „(...) kai mes kalbame apie gerovės valstybę, turime ją atskirti nuo globos valstybės (...)“ bei „(...) ne valstybės tiesioginis uždavinys padėti vargšams (...)“, tuo tarpu, kadangi B. Hobson'as, J. Lewis,'as J. O'Connor'as ir kiti gerovės valstybę apibrėžia kaip pažiūrų rinkinį į šeimą, į lyčių santykius ir vaidmenis šeimoje, tai raktinio žodžio siejimas su šeima ir jos stiprinimu atspindi šių autorių pasiūlytą „gerovės valstybės“ apibrėžimą.

Atkreiptinas dėmesys, jog autorių pateikti raktinio žodžio apibrėžimai buvo matomi tose publikacijose, kuriose raktinis žodis ir jo nagrinėjimas buvo pagrindine straipsnio tema.

Pereinant prie „gerovės valstybių“ režimų ir jų vaizdavimo žiniasklaidos priemonėse, pastebėti keli mokslininkų pasiūlyti režimai. Tekstuose buvo matomi ir minimi R. Titmuss'o režimai – institucinis-perskirstomasis („(...) modelis yra universalus ir labiausiai socialiai angažuotas, remiasi socialinėmis teisėmis (...)“), likutinis („(...) kaip gerovės valstybės sąlygą pabrėžė subsidiarumo

principą, kai aukštesnės galios institucijos nesikiša į žemesnių veiklą, jei pastarosios pajėgios susitvarkyti pačios (...)“, „(...) Aukštesnės institucijos turėtų įsikišti tik tada ir tik tokiu būdu, kad padėtų institutui pačiam tvarkytis savo galios ribose (...)“ bei pramonės pasiekimų („(...) tik turint ekonomiką, kurios pagrindas – pramonė, galima surinkti įmokas į valstybinio socialinio draudimo sistemą ir paskui jas paleisti išmokomis. Jis labai priklauso nuo darbo rinkos – nuo tavo dalyvavimo darbo rinkoje, nuo tavo buvusio darbo užmokesčio, nuo įmokų įmokėjimo laiko, buvusio stažo, buvusių įmokų (...)“).

Buvo nurodomi ir G. Esping-Anderseno režimai – tiek socialdemokratinis („(...) modelis yra universalus ir labiausiai socialiai angažuotas, remiasi socialinėmis teisėmis (...)“, „(...) labiausiai išplėtotomis socialinėmis teisėmis, jų įgyvendinimu pasižymi socialdemokratinis modelis (...)“ , „(...) Svarbu stiprinti bedarbių socialinę apsaugą per socialinį draudimą ir paramos sistemą (...)“, „(...) prioritetu turėtų tapti uždavinys – bedarbius sugrąžinti į darbo rinką (...)“), tiek konservatyvusis-korporatyvinis („(...) modelis siejamas su valstybine socialinio draudimo sistema ir darbo rinkos teise (...)“), tiek liberalusis („(...) labiau dėda akcentą į rinką. Gerovės valstybė prisiima reguliuojantį vaidmenį ir išitraukia tik tuo atveju, jei patiriamas skurdas – tik tiems, kam labiausiai reikia (...)“ , „(...) esi atsakingas pats už save, eik ir užsiimk savo sveikatos draudimu, ieškok sprendimų pensijai (...)“). Citatoje „(...) liberalus modelis yra rinkos modelis su aliuzija į laisvą rinką. Konservatyvusis-korporatyvinis yra darbo rinkos modelis – šiuo atveju reikšminga priklausomybė nuo einamųjų įmokų ir išmokų. Socialdemokratinis modelis yra socialinių teisių modelis, kuriame didžiausią atsakomybę prisiima valstybė (...)“ iš viso matomas G. Esping-Anderseno pasiūlytų „gerovės valstybės“ visų režimų ir jų skirtumų apibūdinimas.

Taip pat publikacijose paminėti du M. Ferrer'o pasiūlyti „gerovės valstybės“ režimai – anglosaksiškas („(...) linkėčiau žengti anglosaksišku keliu (...)“, „(...) turėtume „meduolių“ pagalba pritraukti investicijas, kad jos kurtų darbo vietas, finansuotų gyventojų švietimą (...)“, „(...) pirmiausia bandytume dar padidinti pyragą, ir tik tada pereitume prie didesnio perskirstymo, o ne atvirkščiai (...)“) bei pietietiškas („(...) BVP perskirstymas – didelis, bet tai nepadedą nei sumažinti pajamų nelygybės, nei pritraukti investicijų (...)“).

Režimai tekstuose taip pat buvo pateikiami ir per tam tikrų šalių prizmę. Pavyzdžiui, buvo minimas Rytų Europos modelis, Pietų Europos–Viduržemio jūros modelis („(...) panašus į konservatyvųjį-korporatyvinį, bet turi daug klientelizmo aspektų (...)“), Šveicarijos modelis („(...) per biudžetą Šveicarija perskirsto mažiau nei Lietuva(...)“), Skandinavijos modelis („(...) perskirsto daugiau, tačiau ten visai kitokia situacija su šešėliu (...)“), Australijos modelis („(...) irgi perskirsto per biudžetą nedaug (...)“), pokomunistinių šalių modelis bei vokiškas-austriškas-belgiškas modelis. Paminėtina, jog šie modeliai daugiausia buvo minimi siekiant apibrėžti Lietuvos „gerovės valstybės“ modelį.

Be to, tarp paminėtų modelių buvo nurodomas ir korporatyvinis-klientalistinis modelis, kuriam yra priskiriama Lietuva, kadangi „(...) *Mūsų socialinės apsaugos srityje yra akcentas į socialinį draudimą(...)*“, „(...) *ties pensijų, tiek mokesčių sistemoje mes turime privilegijų (...)*“ bei „(...) *Apie mokestines privilegijas irgi labai daug kalbama, ir čia Kuodžio išpopuliarintas „gyvulių ūkis“ (...)*“.

Tekstuose taip pat visuomenei buvo vaizduojami ir kriterijai, pagal kuriuos viena ar kita šalis priskiriama konkrečiam „gerovės valstybės“ režimui. Buvo nurodoma, jog „gerovės valstybės“ vertinimo kriterijus „(...) *galima vertinti dviem aspektais – pagal dizainą ir pagal adekvatumą (...)*“ ir šie kriterijai yra tokie kaip „(...) *ekonominė raida, istorinė, geografinė padėtis, šalies dydis, kultūrinės nuostatos, religija, politinis fonas (...)*“.

5.2.5. Žiniasklaidos vaidmuo publikacijose vaizduojant gerovės valstybę

Žiniasklaidos priemonių turinio analizės metu buvo apžvelgta, kokį vaidmenį turėjo ir apsiėmė nagrinėjamos žiniasklaidos priemonės vaizduojant savo publikacijose „gerovės valstybę“.

Nagrinėjimo metu pastebėta, jog daugelį atvejų žurnalistai buvo politinių naujienų pranešėjai informuojant apie tam tikrą įvykį, anonsuojant įvykį arba raportuojant iš įvykio, raktinis žodis buvo vartojamas šių įvykių nušvietimo kontekste. Pavyzdžiui, publikacijoje „Pasakė, be ko Nausėdos gerovės valstybės vizija sudužtų į šipulius“ yra parašyta žurnalistui dalyvaujant konferencijoje „Gerovės valstybės link – ar geru keliu einame?“, o publikacija „Economistai pateikė savo receptus gerovės valstybės link“ yra parašyta iš renginio – Lietuvos politikos forumo. Tuose renginiuose, kurias nušvietė žurnalistai, raktinis žodis ir buvo minimas bei nagrinėjamas.

Analizės metu identifikuota, jog žurnalistai taip pat atlikdavo vadovavimo ir vertėjavimo pareigas padedant suvokti įvykius, siekė šviesti visuomenę, paaiškinti apie raktinio žodžio esmę arba parodyti tam tikrų pakeitimų ar veiksmų pasekmes. Publikacijose „Lietuvoje – kaip Vokietijoje: kodėl G. Nausėda išskyrė konservatyvią gerovės valstybę ir kokia ji?“, „Gerovės Lietuva: „Svarbu, kad nevirstų Molotovo kokteiliu“ arba „Revoliucija pensijų sistemoje: tokie pokyčiai gali rimtai suerzinti žmones“ buvo matomos atliekamos vadovavimo ir vertėjavimo pareigos padedant suvokti įvykius, kadangi šių publikacijų atveju žurnalistai siekė šviesti visuomenę, paaiškinti apie raktinio žodžio esmę, parodyti tam tikrų pakeitimų ar veiksmų pasekmes bei parodyti skirtingą suvokimą į „gerovės valstybės“ sampratą. Publikacijos „Revoliucija pensijų sistemoje: tokie pokyčiai gali rimtai suerzinti žmones“ atveju žiniasklaidos priemonei dar yra tinkamas žinių interpretuotojos vaidmuo, kadangi, kaip minėta, pateikia, kokios gali būti kažkokių sprendimų pasekmės.

Žiniasklaidos priemonių žurnalistai tekstuose taip buvo atlikę piliečių nuomonės formavimo vaidmenį. Pavyzdžiui, publikacija „Mačiulis: prezidento siūlymai nėra gerovės valstybė, tai liūdesio valstybė“ pateikia politinių veikėjų, ekonomistų nuomonę apie G. Nausėdos idėją dėl mamadienių ir

tėvadienių, o publikacijoje „Rita Miliūtė: nelabai galiu matyti net užuominų į gerovės valstybę“ žurnalistai pateikia įvairių pašnekovų nuomonę apie idėjas pristabdyti neapmokestinamojo pajamų dydžio didinimą, naikinti lengvatas žemdirbiams. Tokiu būdu žurnalistai pateikė visuomenei skirtingų sričių ekspertų nuomonę taip siekiant formuoti visapusišką visuomenės nuomonę. Be to, visuomenės nuomonę buvo siekiama formuoti per įvairias prizmes, per politinių, rinkos ar kitų sričių veikėjų poziciją. Pavyzdžiui, apie G. Nausėdos metinius pranešimus komentavo tiek politiniai veikėjai, tiek ekonomistai, tiek verslo atstovai arba publikacijoje „Apie G. Nausėdos užmojų didinti pensijas išgirdę senjorai pirštu dūrė į liūdną faktą“ buvo vaizduojama tikslinių grupių, iniciatorių, kitų suinteresuotų grupių pozicija dėl G. Nausėdos siekio didinti senatvės pensijas. Atkreiptinas dėmesys į publikaciją „Kauniečiai apie Nausėdą išklejo visą tiesą: pasižiūrėkite, kaip įsižeidė Tapinas, kaip konservatoriai puola“, kurioje piliečių nuomonė formuoja per kitų piliečių nuomonės pateikimą.

Tačiau analizuojamose publikacijose buvo sudėtinga arba iš viso neįmanoma apibrėžti, kokį vaidmenį žiniasklaidos priemonės atlikdavo minint raktinį žodį. Sudėtingumas ypač atsispindėjo tose publikacijose, kuriose „gerovės valstybės“ tematika nebuvo pagrindine arba buvo viena iš daugelio tekste aptariamų temų, o tai matoma publikacijose „Povilas Mačiulis apie žiežirbas tarp Prezidentūros ir Seimo: „Tai ne varžybos“, „Ekonomistai nelinki to darkart išgyventi, bet įspėja – gali pasikartoti“, „Merai apnuogino regionų problemas: krizės neturėtų būti priežastis nieko nedaryti“ ir panašiai.

Keliose publikacijose – „Landsbergis apie gerovės valstybę: gerovė žmogui turėtų būti ne per jo kišenę“ arba „Žygimantas Mauricas: diržus gali tekti veržtis kitų metų antrąjį pusmetį“ – buvo pastebėta, jog raktinį žodį, jo problematiką išskeldavo žurnalistai, taip tapdami filtru, kuris atrenka, kas yra arba gali būti svarbu. Taip pat pavienėse publikacijose buvo matomas valdžios veiksmų dienotvarkės formavimas. Pavyzdžiui, straipsnyje „Darbuotojų nerandantys regionų verslininkai stebisi Vyriausybės prioritetais ir kalba apie išmokas: padangėje kaupiasi nerimo debesys“ nagrinėjama darbo jėgos trūkumo problematika taip atkreipiant valdžios atstovų dėmesį, kas galėtų atsirasti jų dienotvarkėje. Valdžios veiksmų dienotvarkės formavimas matomas ir publikacijoje „Oficialios partnerystės laukiančios vilnietės lygybės nori ne tik mokant mokesčius“, kurioje per piliečių prizmę pateikiama vienos lyties porų santykių įteisinimo problematika.

Pabrėžtina, jog ne visos žiniasklaidos priemonės atlikdavo visus įvardintus vaidmenis. Pavyzdžiui, naujienų agentūra „BNS“, skirtingai nei kitos analizuojamos žiniasklaidos priemonės, „gerovės valstybės“ sąvokos vartojimo kontekste neapsiėmė vadovavimo ir vertėjavimo pareigas padedant suvokti įvykius ir nesiekė šviesti visuomenę, paaiškinti apie raktinio žodžio esmę arba parodyti tam tikrų pakeitimų ar veiksmų pasekmes. „BNS“ žurnalistai siekė arba informuoti apie įvykį, arba perteikti poziciją apie įvykį taip formuojant visuomenės požiūrį.

Tuo tarpu nagrinėjamose „Lrytas.lt“ publikacijose pastebėta, jog žurnalistai siekė suintriguoti skaitytojus tam tikru antraščių pasirinkimu. Pavyzdžiui, publikacijos antraštėje „Vyskupas K.

Kėvalas: gerovės valstybės nesukursime be trijų dalykų“ pabrėžiama samprata, jog norint sukurti gerovės valstybę reikalingi trys dalykai, tačiau kokie tai yra dalykai, antraštėje neįvardijama. Galima daryti prielaidą, jog tokiu būdu konstruojant antraštę žurnalistas siekė suintriguoti skaitytoją, kad jis, norėdamas sužinoti, kokie dalykai svarbūs norint kurti gerovės valstybę, turėtų paspausti ant teksto ir jį perskaityti. Panašiu principu sukonstruotą antraštę galima pastebėti ir publikacijoje „V. Blinkevičiūtė – apie tai, ar Lietuva artėja prie gerovės valstybės ir kur dėl karantino suklypo valdantieji“. Tokiu būdu sukonstruota antrašte vėl siekiama suintriguoti skaitytoją, kadangi sužinoti atsakymą į klausimą, „ar Lietuva artėja prie gerovės valstybės“, galima tik paspaudus ant antraštės ir perskaičius tekstą. Pastebėtina, jog antraštė formuluojama klausimo forma „ar artėja prie gerovės valstybės“ taip tikėtina skatinant diskusiją ir siekiant patiems skaitytojams iškelti šį klausimą, patiems ieškoti į jį atsakymą.

5.3. Tyrimo apibendrinimas

Išnagrinėjus naujienų portalų „Delfi.lt“, „15min.lt“, „Lrytas.lt“ bei naujienų agentūros „BNS“ publikacijas, kuriose vartojamas raktinis žodis „gerovės valstybė“, pastebėta, jog šiai temai dėmesio skyrė visos žiniasklaidos priemonės. Daugiausia publikacijų, išleistų per 2019-2021 metus, buvo aptikta „BNS“, mažiausiai – „Lrytas.lt“.

Analizei tinkamų publikacijų atrankos metu nustebino, jog sąvoka „gerovės valstybė“ iki 2019 metų pradžios, o tiksliau iki G. Nausėdos paskelbimo dalyvauti Lietuvos Prezidento rinkimuose, išvis publikacijose nefigūruodavo, nebuvo vartojama. Pavienių publikacijų, kuriose minimas raktinis žodis ir kurios buvo išleistos iki 2019 metų, atrankos metu buvo pastebėta, tačiau masiškas sąvokos „gerovės valstybė“ vartojimas buvo matomas nuo 2019 metų pradžios.

Publikacijų turinio nagrinėjimo metu pastebėta, jog daugelį atvejų raktinis žodis buvo siejamas su Lietuvos prezidentu G. Nausėda nurodant, jog prezidentas su „gerovės valstybės“ šūkiu pradėjo savo prezidento rinkimų kampaniją bei šūkis toliau išlieka kaip pagrindinis G. Nausėdos diskursas prezidentinėje veikloje. Be to, tekstuose buvo matoma ir naratyvas, jog būtent prezidentas pirmasis iškėlė į viešumą „gerovės valstybės“ sąvoką, tą indikuojant ir visuomenei. Bendrai publikacijose skaitytojams buvo sukuriama prielaida, jog prezidentas ir „gerovės valstybė“ yra neatsiejamos dalys, kad raktinis žodis yra prezidento įvaizdžio dalimi. Tačiau ši sąsaja buvo suvokiama nevienareikšmiškai, kadangi buvo matoma ir kritikos apraiškų, jog prezidento galios kurti „gerovės valstybę“ yra apribotos. Viena vertus, publikacijose visuomenei buvo vaizduojama, jog raktinis žodis daugelį atvejų buvo vartojamas šalia prezidento institucijos, jog tai yra viena nuo kitos neatsiejamos dalys, tačiau kita vertus, buvo vaizduojamas ir siekis atsitraukti nuo šio ryšio arba parodyti, jog ši sąsaja nėra labai reikšminga. Tačiau jau pats atsirandančios Prezidento institucijos ir „gerovės valstybės“ sąsajos paminėjimas publikacijose įrodo, jog šios institucijos reikšmė „gerovės valstybės“ kontekste yra svarbi ir turinti didelę galią.

Sąvokos vartojimas buvo matomas ir politinio gyvenimo kontekste. Pavyzdžiui, raktinis žodis tapdavo svarbiu kriterijumi palaikyti vieną ar kitą politinę jėgą, svarbiu kriterijumi išrenkant Vyriausybės narius, tvirtinant Vyriausybės programą. Be to, „gerovės valstybė“ publikacijose buvo pristatoma ir kaip masalas pritraukti rinkėjus. Publikacijose taip pat buvo akcentuojama ir sutarimo dėl „gerovės valstybės“ idėjos politiniame lygmenyje svarba, nors buvo atrandama ir minčių, jog politinė reikšmė „gerovės valstybės“ kūrime nėra lemtinga. Taigi visuomenei buvo vaizduojama, jog „gerovės valstybės“ reikšmė politikoje yra didelė, kad jis netgi politinį gyvenimą gali pakreipti į vieną ar kitą pusę, o tai tuo pačiu gali daryti įtaką visuomenės gyvenimui ir jos prioritetams.

Nemažai dėmesio publikacijose buvo skiriama ir raktinio žodžio sąsajai su ekonomika, finansais, mokesčiais, tačiau šių sričių sąsajos buvo vaizduojamos nevienareikšmiškai. Nors vienose publikacijose buvo akcentuojama, jog finansinės sferos yra reikšmingos „gerovės valstybės“ kūrime, kitose jau buvo matomas požiūris, jog finansiniai reikalai „gerovės valstybėje“ nėra svarbiausi. Visuomenė iš publikacijų taip pat negalėjo padaryti vieningos išvados apie mokestinių pakeitimų, reformų vaidmenį „gerovės valstybės“ kūrime, kadangi tekstuose dėl šių temų buvo pateikiamos skirtingos nuomonės. Bendro sutarimo publikacijose nerasta ir persikirstymo „gerovės valstybei“ per biudžetą tematikoje.

Žurnalistų autoriniuose straipsniuose „gerovės valstybė“ taip pat buvo vaizduojama per vertybių, jausmų, teisių prizmę, kurioje buvo matoma, jog iš išvardintų vertybių nurodomas daugialypis „gerovės valstybės“ suvokimas, kad sąvoka atliepia skirtingus lūkesčius – vieniems „gerovės valstybės“ tampa saugumo garantu, o kitiems – altruizmo išraiška.

Taip pat nagrinėtose publikacijose dėmesio skirta ir diskusijomis apie sąvokos apibrėžimą, „gerovės valstybės“ kūrimą, raktinio žodžio vizijas. Šios kodavimo kategorijos rezultatai parodė, jog sąvoka buvo vaizduojama tekstuose labai daugialypiai, per skirtingą – filosofinę, finansinę, teisinę – prizmę, kas irgi sąlygojo, jog sutarimo dėl sąvokos iki šiol nėra tiek tarp pačių įvairių sričių ekspertų, tiek tarp pačios visuomenės. Šio nesutarimo atspindėjimas publikacijose tikėtina parodo ir realią situaciją visuomenėje dėl „gerovės valstybės“ sąvokos ir jos supratimo, kad ji yra suvokiama labai skirtingai.

„Gerovės valstybės“ sąvoka analizuojamuose tekstuose taip pat buvo vartojama per tam tikrų socialinės politikos sričių ar kitų sričių akcentavimą, ypač šeimos, darbo rinkos ir užimtumo, švietimo politikos, socialinės paramos sričių akcentavimą. Paminėtina, jog raktinis žodis taip pat buvo siejamas su tam tikromis konkrečiomis šalimis, dažniausiai su Skandinavijos šalimis, akcentuojant, jog jos yra laikomos gerovės valstybėmis, bei nurodant, jog Lietuva „gerovės valstybės“ kūrime turėtų siekti šių šalių pavyzdžiu.

Turinio analizės metu pastebėta, jog buvo iškeliami „gerovės valstybės“ finansiniai, ekonominiai iššūkiai, socialinės politikos – skurdo ir atskirties, švietimo, socialinės apsaugos, darbo rinkos ir kitų jos sričių – iššūkiai, nesutarimų dėl gerovės valstybės“ sąvokos sampratos, kriterijų, vizijos iššūkiai bei tam tikrų visuomenės grupių iššūkiai. Iš visų išvardintų iššūkių didžiausiais ir daugiausiai nagrinėjimais buvo finansiniai, ekonominiai bei socialinės politikos iššūkiai. Taigi visuomenei buvo signalizuojama, jog daugiausia iššūkių kyla dėl „gerovės valstybės“ finansinių, ekonominių aspektų bei jie atsiranda sąvokos kuruojamose atskirose srityse.

Daugelį atvejų publikacijose pagrindine tema būdavo arba raktinio žodžio sričių nagrinėjimas, t. y. „gerovės valstybės“ samprata nebūdavo pagrindine teksto tema, bet kažkuri viena iš sričių būdavo pagrindinis teksto fokusas, arba „gerovės valstybė“ buvo viena iš aptariamų temų.

Paminėtinas vienos iš „Delfi.lt“ publikacijų pavyzdys, kai nors antraštėje ir įžanginiame sakinyje sąvoka buvo iškeliamas tarsi sudarant prielaidą, jog ši tematika tekste bus pagrindinė, iš tiesų pagrindinis dėmesys buvo skiriamas politinėms aktualijoms. Pabrėžtina, jog „Delfi.lt“, „15min.lt“, „Lrytas.lt“ buvo aptikta publikacijų, kuriose pagrindinis dėmesys buvo skirtas raktinio žodžio sampratos nagrinėjimui, jos problematikai.

„Gerovės valstybę“ publikacijose minėjo arba nagrinėjo įvairių sričių pašnekovai – Lietuvos prezidentas G. Nausėda ir jo komanda, ekonomistai, Seimo, Vyriausybės, politinių partijų nariai, verslo atstovai, socialinės politikos ekspertai, organizacijų atstovai, visuomenės nariai, valstybinių institucijų, žiniasklaidos atstovai, politologai, apžvalgininkai, dvasininkijos atstovai, sociologai, psichologai, IT atstovai, visuomenininkai. Tai įrodo, jog „gerovės valstybę“ yra reikšminga daugelyje sričių, kad ji paliečia visas visuomenės sritis.

Publikacijų tyrimo analizės metu nepavyko atskleisti ir tekstuose identifikuoti mokslininkų pasiūlytas „gerovės valstybės“ sampratas ir pasiūlytus režimus. Tą galėjo lemti tiek pasiūlytų sampratų bei režimų ribotumas, tiek publikacijose pateikiamų „gerovės valstybės“ formuluočių daugialypumas, tiek nepakankamas tyrimo autorės suvokimas apie autorių sampratas ir režimus bei gebėjimas juos atskirti. Tekstuose, kuriuose pavyko identifikuoti autorių pasiūlytas „gerovės valstybės“ sampratas bei režimus, buvo matomi A. Lindeck, G. Esping-Anderseno, N. Barro, R. Titmusso, N. Smelserio, J. Aidukaitės, N. Bogdanovos ir A. Guogio, J. Palme, B. Hobsono, J. Lewiso, J. O'Connor oir kitų, H. L. Wilensky, M. Ferreros, T. H. Marshallo pasiūlyti „gerovės valstybės“ apibrėžimai ir režimai.

Nagrinėjant žiniasklaidos vaidmenį vaizduojant „gerovės valstybę“ savo publikacijose buvo matomas tiek politinių naujienų pranešėjų vaidmuo, tiek vadovavimo ir vertėjavimo pareigų atlikimas padedant suvokti įvykius, tiek piliečių nuomonės formavimo vaidmuo. Taip pat kai kuriais atvejais nebuvo įmanoma apibrėžti žiniasklaidos vaidmenį, ypač tose publikacijose, kur raktinis žodis nebuvo pagrindine teksto tema. Be to, naujienų agentūra „BNS“, skirtingai nei kitos analizuojamos žiniasklaidos priemonės, „gerovės valstybės“ sąvokos vartojimo kontekste neapsiėmė vadovavimo ir vertėjavimo pareigas padedant suvokti įvykius ir nesiekė šviesti visuomenę, paaiškinti apie raktinio žodžio esmę arba parodyti tam tikrų pakeitimų ar veiksmų pasekmes. Paminėtina, jog „Lrytas.lt“ atveju dažnai antraštės buvo konstruojamos siekiant suintriguoti skaitytoją.

Nors buvo matoma užuomazgų, jog žiniasklaida apsiėmė visuomenės švietimo apie „gerovės valstybę“ vaidmenį, tų pabandymų buvo tik pavienių. Tikėtina, jog žiniasklaida nesirinkdavo labiau plėsti visuomenės suvokimą apie raktinį žodį dėl per mažo supratimo apie „gerovės valstybę“, dėl baimės, kad nepavyktų skaitytojams įdomiai pateikti raktinio žodžio mokslinę perspektyvą, arba dėl raktinio žodžio istorinės, filosofinės, teorinės dalies temos nepopuliarumo. Tyrime pamatytos tendencijos, tikėtina, gali tapti katalizatoriumi žiniasklaidai pabandyti paieškoti būdų, kaip mokslinę

informaciją apie „gerovės valstybę“ pateikti ir raktinio žodžio kontekste plėsti visuomenės švietimo vaidmenį.

Be to, kadangi šiuo tyrimu buvo atliekama žiniasklaidos priemonių publikacijų analizė, tyrimas gali dar labiau plečiamas nagrinėjant kitų žiniasklaidos priemonių – televizijų, radijų – turinį. Tyrimas gali būti plečiamas ir kitokiu būdu – remiantis identifikuotomis „gerovės valstybės“ sąsajomis galima atlikti visuomenės apklausą, interviu apie tai, kaip jie suvokia ir supranta raktinį žodį. Šių tyrimų rezultatai gali padėti suvokti, ar žiniasklaidoje vaizduojamas „gerovės valstybės“ suvokimas yra tapatus visuomenės narių raktinio žodžio suvokimui, tuo pačiu tai gali padėti suprasti žiniasklaidos reikšmę ir įtakos lygį formuojant „gerovės valstybės“ suvokimą.

6. IŠVADOS

1. Visuotinai priimto gerovės valstybės apibrėžimo nėra, mokslininkai susiduria su iššūkiais siekiant apibrėžti šią sąvoką bei ją klasifikuoti, todėl siūlo skirtingas, pagal įvairius požymius klasifikuojamas gerovės valstybės prieigas ir klasifikavimo modelius. Požymiai gali būti tiek geografiniai, tiek finansiniai, tiek vertybiniai.
2. Gerovės valstybė, kaip ir bet kuri kita sritis, susiduria su iššūkiais, kurie pasireiškia skirtingose lygmenyse. Globalizacija, demografiniai pokyčiai, šeimos koncepcijos pokyčiai, užimtumo struktūros pokyčiai, skurdas ir socialinė atskirtis, migracijos politika bei sutarimo dėl visuotinai priimto gerovės valstybės apibrėžimo trūkumas verčia kelti klausimus dėl „gerovės valstybės“ vystymosi ateities.
3. Žiniasklaida visuomenėje ir politikoje gali pasirinkti bei atlikti jai tinkamą vaidmenį iš labai didelės vaidmenų paletės. Ji gali būti tiek politinių naujienų pranešėja, tiek piliečių nuomonės formuotoja, tiek žinių interpretuotoja, tiek valdžios veiksmų dienotvarkės formuotoja, tiek politinės kompetencijos ugdytoja. Priklausomai nuo pasirinkto vaidmens, įtaka visuomenei ir politikai gali būti tiek teigiama, tiek neigiama. Žiniasklaidos vaidmens kontekste reikšminga tampa rėminimo teorija, kurios prielaida yra nurodyti, kaip apie tam tikrą reiškinį galvoti. Publikacijose iškeliami konkretūs aspektai, akcentai gali nukreipti visuomenės nuomonę apie tam tikrą problematiką į vieną ar kitą pusę, pakeisti visuomenės suvokimą apie tam tikrą reiškinį.
4. Atlikto keturių žiniasklaidos priemonių „Delfi.lt“, „15min.lt“, „Lrytas.lt“ bei „BNS“ publikacijų turinio empirinio tyrimo rezultatai parodė, jog „gerovės valstybė“ yra rėminama per tam tikrus raktinius žodžius, yra suvokiama daugialypiai, siejant ją su Prezidento institucija, su politiniu gyvenimu, su finansais, vaizduojant ją per vertybinę, apibrėžimo esmės, socialinės politikos sričių ir tam tikrų šalių prizmę.
5. Sąvokos daugialypumas tiek jos rėminime per tam tikrus žodžius, tiek per įvairius iššūkius, sudaro skaitytojui įsivaizdavimą, raktinio žodžio suvokimą kaip darantį įtaką įvairiems gyvenimo aspektams. Taip pat skaitytojams vaizduojama, jog „gerovės valstybė“ yra aptariama bei paliečiama įvairiose lygmenyse – nuo Prezidentūros institucijos iki visuomenės narių, individų.
6. Dėl „gerovės valstybės“ kompleksinio suvokimo bei siejimo su įvairiomis sritimis sudėtinga identifikuoti žiniasklaidos pateikiamo raktinio žodžio suvokimo teorinį pagrindą, kas dar labiau patvirtina „gerovės valstybės“ apibrėžimo ir klasifikavimo sudėtingumą.
7. „Gerovės valstybės“ kontekste žiniasklaidos pasirinkimas atlikti politinių naujienų pranešėjų,

vadovavimo ir vertėjavimo pareigų atlikimo padedant suvokti įvykius, piliečių nuomonės formavimo vaidmenis parodo žiniasklaidos poziciją, jog svarbiau yra atliepti visuomenės informavimo negu visuomenės švietimo apie raktinį žodį poreikį.

7. BIBLIOGRAFIJA

7.1. Mokslinės literatūros šaltiniai

1. Aidukaitė, J., Bogdanova, N., Guogis, A. (2012). Gerovės valstybės kūrimas Lietuvoje: mitas ar realybė?. https://lsta.lt/download/Geroves_valstybes_kurimas_visas.pdf
2. Alexander, Jeffrey C., Jacobs, Ronald N. (1998). Mass communication, ritual and civil society. Iš: *Media, ritual, and identity*. New York: Routledge, p. 30 (p. 23–41).
3. Arts, W., Gelissen, J. (2002). Three worlds of welfare capitalism or more? A state-of-the-art report. Iš: *Journal of European social policy*. https://www.researchgate.net/publication/258136528_Three_world_of_welfare_capitalism_or_more_A_State-of-the-Art-Report
4. Aspalter, C. (2006). The East Asian welfare model. Iš: *International Journal of Social Welfare*. Doi: <https://doi.org/10.1111/j.1468-2397.2006.00413.x>
5. Baresch Brian, Hsu Shih-Hsien, Reese D. Stephen. (2011). Framing: new challenges for researching the structure of meaning in news. <https://journalism.utexas.edu/sites/default/files/sites/journalism.utexas.edu/files/attachments/reese/baresch-hsu-reese-chapter.pdf>
6. Barr, N. (1992). Economic Theory and the Welfare State: A Survey and Interpretation. Iš: *Journal of economic literature*. https://www.researchgate.net/publication/4722471_Economic_Theory_and_the_Welfare_State_A_Survey_and_Interpretation
7. Berg-Schlosser, D. and DeMeur, G. (1994). Conditions of Democracy in Interwar Europe: A Boolean Test of Major Hypotheses. Iš: *Comparative Politics*. https://www.suz.uzh.ch/dam/jcr:00000000-5103-bee3-ffff-ffffcd940a5a/05.26.berg-schlosser_de-meur.pdf
8. Bonoli, G. (1997). Classifying Welfare states: a two-dimension approach. <https://www.cambridge.org/core/journals/journal-of-social-policy/article/abs/classifying-welfare-states-a-twodimension-approach/C5CD6E7FD394286E42F63EACCCEA3A11>
9. Broom L.(1992). Sociologija: Esminiai tekstai ir pavyzdžiai. Kaunas: UAB Litera.
10. Cameron, D. R. (1984). Social Democracy, Corporatism, Labour Quiescence and the Representation of Economic Interest in Advanced Capitalism. Iš: *Order and Conflict in*

- Contemporary Capitalism: Studies in the Political Economy of Western European Nations*. Conference Papers. Oxford: Clarendon, 143–178.
11. Castles, F.G. and Mitchell, D. (1993). Worlds of Welfare and Families of Nations. Iš: *Families of Nations: Patterns of Public Policy in Western Democracies*. Aldershot: Dartmouth Publishing Company.
 12. Cerami, A., Vanhuysse, P., (2009). Post-Communist Welfare Pathways. Theorizing Social Policy Transformations in Central and Eastern Europe. Basingstoke: Palgrave Macmillan.
 13. Chong Dennis, Druckman N. James. (2007). Framing theory. <https://www.annualreviews.org/doi/pdf/10.1146/annurev.polisci.10.072805.103054>
 14. Cohen, A.; Razin, A.; Sadka, E. (2009). The Skill Composition of Migration and the Generosity of the Welfare State. <https://cep.lse.ac.uk/seminarpapers/06-05-09-AR.pdf>
 15. D.Bernotas, A.Guogis. (2003). Socialinės politikos modeliai: dekomodifikacijos ir savarankiškai dirbančiųjų problemos. <https://www.lituanistika.lt/content/56268>
 16. Dennis E.E., Merrill C. J. (1997). Pokalbiai apie žurnalistiką. Vilnius: Vilniaus universiteto leidykla.
 17. Dudaitė, J., Kairienė, B. (2017). Žiniasklaidos formuojamas požiūris į vaiko teisių įgyvendinimą. Iš: *Specialusis ugdymas*. <https://etalpykla.lituanistikadb.lt/object/LT-LDB-0001:J.04~2017~1542814441552/J.04~2017~1542814441552.pdf>
 18. Enli, G., Syvertsen, T., Mjøs, O.J. (2018). The welfare state and the media system. Iš: *Scandinavian Journal of History*, 43(5), pp.601–623. <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/03468755.2018.1474023>
 19. Entman, R. M.(1993). Framing: Towards a Clarification of a Fractured Paradigm. Iš: *Journal of Communication*, vol. 43 (p. 51-58).
 20. Esping-Andersen, G. (1990). The Three Worlds of Welfare Capitalism. Cambridge: Polity Press. <https://www.uio.no/for-ansatte/enhetssider/jus/smr/arrangementer/2015/esping-anderson---the-three-worlds-of-welfare-capitalism.pdf>
 21. Ferrera, M. (1996). The southern model of welfare in social Europe. Iš: *Journal of European Social Policy*, pp. 17-37. doi: [10.1177/095892879600600102](https://doi.org/10.1177/095892879600600102).
 22. Flodin, B. (1993). Public Authorities' Crisis Communication. Stockholm: National Board of Psychological Defence, No.163:2.
 23. Furst M.(1998). Psichologija. Vilnius: Lumen.
 24. GemiusAudience (2021, spalio 7). *Rugsėjo mėnesio apžvalga*. Prieiga per internetą: <https://www.gemius.lt/interneto-ziniasklaidos-naujienos/gemiusaudience-rugsejo-menesio-apzvalga-6411.html>

25. Golinowska, S. (2005). Przyszłość państwa opiekuńczego i systemu zabezpieczenia społecznego. Iš: *Polityka społeczna*. http://rszarf.ips.uw.edu.pl/kierunki/ps_11-12_2005_s_golinowska.pdf
26. Gudaitis R. (2004). Pagarba žmogaus teisėms – svarbi demokratinės žiniasklaidos sąlyga .Iš: *Žiniasklaida ir asmenybės raida: nepilnamečių apsauga ir žmogaus orumas*. https://www.lrs.lt/apps3/1/2407_5V2II8IJ97.PDF
27. Guogis, A. (2000) Socialinės politikos modeliai. – Vilnius: Eugrimas. https://www.researchgate.net/profile/Arvydas-Guogis/publication/263586801_Socialines_politikos_modeliai_-_I_dalis_Part_1/links/0f31753b5242970c7d000000/Socialines-politikos-modeliai-I-dalis-Part-1.pdf
28. Guogis, A. (2004). Globalizacijos ir gerovės valstybių santykio problema. <https://etalpykla.lituanistikadb.lt/object/LT-LDB-0001:J.04~2004~1367179462225/J.04~2004~1367179462225.pdf>
29. Guogis, A. (2014). Kai kurie socialiniai-politiniai gerovės valstybių kūrimo Europoje ir Lietuvoje aspektai. <https://etalpykla.lituanistikadb.lt/object/LT-LDB-0001:J.04~2014~1470809849524/J.04~2014~1470809849524.pdf>
30. Guogis, A. (2019). *G. Nausėda – pirmasis prezidentas, gerovės valstybės kūrimą pavadinęs svarbiausiu uždaviniu*. Prieiga per internetą: <https://www.mruni.eu/news/arvydas-guogis-g-nauseda-pirmasis-prezidentas-geroves-valstybes-kurima-pavadines-svarbiausiu-uzdaviniu/>
31. Guogis, A., Rakšnys, A.V. (2021). Prezidento vaidmuo gerovės valstybės kūrimo procesuose: Lietuvos Respublikos prezidento G. Nausėdos atvejis. Iš: *Tiltai*. https://repository.mruni.eu/bitstream/handle/007/17612/tbb-86-1-06_guogis.pdf?sequence=1
32. Guogis, A., Svirbutaitė-Krutkienė, G. (2020). Gerovės valstybės sampratos ir matavimų problemos. *Socialinis darbas. Patirtis ir metodai*. https://www.vdu.lt/cris/bitstream/20.500.12259/111325/1/ISSN2029-5820_2020_N_25_1.PG_9-26.pdf
33. Guogis, A., Svirbutaitė-Krutkienė, G. (2020). Gerovės valstybės sampratos ir matavimų problemos. Iš: *Socialinis darbas. Patirtis ir metodai*. https://www.vdu.lt/cris/bitstream/20.500.12259/111325/1/ISSN2029-5820_2020_N_25_1.PG_9-26.pdf
34. Hicks, A., Misra, J. and Nah, Ng. T. (1995). The Programmatic Emergence of the Social Security State. Iš: *American Sociological Review*, 60 (3), 329–349. <https://doi.org/10.2307/2096417>

35. Huber, E. and Stephens, J. D. (1996). Reconsidering the Welfare State. Iš: *Paper Presented at the Conference on "The New Europe"*. Cambridge, MA, September 20–21, 1996.
36. Yang, J. (2020). *The Small Welfare State: Rethinking Welfare in the US, Japan and South Korea*. Cheltenham: Edward Elgar.
37. Isakjee, A. (2017). Welfare State Regimes: a Literature Review. <https://www.birmingham.ac.uk/Documents/college-social-sciences/social-policy/iris/2017/IRiS-WP-18-2017UPWEB18.pdf>.
38. Jarlbro, G. (1993). *Crisis Information from the Point of View of the Citizen*. Stockholm: National Board of Psychological Defence, No. 163:3.
39. Jensen, C., Wenzelburger, G. (2021). Welfare state reforms and mass media attention: Evidence from three European democracies. Iš: *European Journal of Political Research*, 60(4), pp.914–933. <https://ejpr.onlinelibrary.wiley.com/doi/abs/10.1111/1475-6765.12435>
40. Kitchel, H. (1995). *European Social Democracy between Political Economy and Electoral Competition*. Iš: *Continuity and Change in Contemporary Capitalism*. Cambridge: Cambridge University Press, 1–37 .
41. Korpi, W. (1983). *The Democratic Class Struggle*. London: Routledge.
42. Kozłowska, A. (2006). Oddziaływanie mass mediów. <https://depot.ceon.pl/bitstream/handle/123456789/1817/Anna%20Kozłowska%2C%20Oddziaływanie%20mass%20mediów%2C%20OW%20SGH%2C%20Warszawa%202006.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
43. Krupavičius, A. (2000). Demokratinė politika ir informacijos visuomenės iššūkiai. Iš: *Informacijos mokslai*. <https://www.lituanistika.lt/content/12203>
44. Krupavičius, A., Šarkutė, L. (2004). Žiniasklaida ir politika. Iš: *Lietuvos politinė sistema: sąranga ir raida*. Kaunas: Poligrafija ir informatika.
45. Lehmbruch, G. (1984). Concentration and the Structure of Corporatist Networks. Iš: *Order and Conflict in Contemporary Capitalism*. Oxford: Clarendon Press, 60–80.
46. Lindbeck A. (2006). The Welfare State – Background, Achievements, Problems. <http://www.ifn.se/Wfiles/wp/wp662.pdf>
47. Marshall, T. H. (1960). *Sociology – The Road Ahead*. Iš: *Class, Citizenship, and Social Development, 2nd ed.*, Garden City, NY: Anchor Books.
48. McCombs M., Shaw D. (1972). The agenda-setting function of the mass media. Iš: *Public Opinion Quarterly Vol. 36*. <https://fbaum.unc.edu/teaching/articles/POQ-1972-McCOMBS-176-87.pdf>
49. McCombs M., Shaw D. (1993). The evolution of agenda-setting research: Twenty-five years in the marketplace of ideas. Iš: *Journal of Communication vol. 43*.

- https://www.researchgate.net/publication/228007598_The_Evolution_of_Agenda-Setting_Research_Twenty-Five_Years_in_the_Marketplace_of_Ideas
50. McCombs, M. (2002). News influence on our Pictures of the world. Iš: *Media effects*. New York: Routledge.
 51. McQuail, D. (2010). McQuail's mass communication theory: 6th edition. London, Thousand Oaks, New Delhi, Singapore: SAGE Publications.
 52. Midgley, James. (2000). The Definition of Social Policy. Iš: *The Handbook of Social Policy*. Thousand Oaks: Sage.
 53. Miller, Stewart. (1999). The Development of Social Policy. Iš: *Social Policy*. Oxford: Oxford University Press.
 54. Monkevičius A. (2004) Žiniasklaidos poveikis asmenybės raidai. Iš: *Žiniasklaida ir asmenybės raida: nepilnamečių apsauga ir žmogaus orumas*.
https://www.lrs.lt/apps3/1/2407_5V2II8IJ97.PDF
 55. Nevinskaitė, L. (2011). *Šiuolaikinės medijos ir masinės komunikacijos teorijos*.
http://www.esparama.lt/es_parama_pletra/failai/ESFproduktai/2011_Nevinskaite_siuolaikin_es_medijos.pdf
 56. Olansukanmi, A. (2017). Understading framing theory.
https://www.academia.edu/33242218/FRAMING_THEORY
 57. Palme, J. (1990). „Pension Rights in Welfare Capitalism“. Iš: Doctoral Dissertation Series No. 14. Stockholm: Stockholm University, Swedish Institute for Social Research.
 58. Pitrenaitė, B. (2008). Ekstremalių situacijų komunikacija: teoriniai aspektai ir praktika Lietuvoje. Iš: *Viešojo politika ir administravimas*.
<https://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:z5BjYR-Ae0YJ:https://www.vpa.ktu.lt/index.php/PPA/article/view/27007/14010+&cd=1&hl=lt&ct=clnk&gl=lt>
 59. Plėšnys, A. (2014). Gerovės valstybės modeliai šiuolaikinėje kultūrinėje tradicijoje.
<https://etalpykla.lituanistikadb.lt/object/LT-LDB-0001:J.04~2014~1583242601591/J.04~2014~1583242601591.pdf>
 60. Quadagno, J. (1987). Theories of the Welfare State. *Annual Review of Sociology*. Prieiga per internetą: <https://khd.vse.cz/wp-content/uploads/page/412/Theories-of-the-Welfare-State-J.-Quadagno.pdf>
 61. Razin, A.; Wahba, J. (2011). Welfare Magnet Hypothesis, Fiscal Burden and Immigration Skill Selectivity. https://www.norface-migration.org/publ_uploads/NDP_36_12.pdf

62. Renckstorf, K. (1996). Media use as social action: a theoretical perspective. Iš: *Media use as social action. A European approach to audience studies*. London: John Libbey, p. 22–24 (p. 18–31) (197 p.).
63. Rodger, J. J. (2000). *From a Welfare State to a Welfare Society: The Changing Context of Social Policy in a Postmodern Era*. London: Macmillan.
64. Roebroek, J.M. (1992). *The Imprisoned State*. Tilburg: Tilburg University.
65. Sins, H.-W. (1994). A theory of the welfare state. https://www.nber.org/system/files/working_papers/w4856/w4856.pdf
66. Skocpol T. (1992). *Protecting Soldiers and Mothers. The Political Origins of Social Policy in the United States*. Cambridge/London: the Belknap Press of Harvard University Press.
67. Smalskys V. (2005). „Gerovės valstybės“ ir socialinės viešosios politikos krypties teoriniai aspektai. Iš: *Viešoji politika ir administravimas*. ISSN 1648-2603, pp.86-94.
68. Smalskys, V. (2005). „Gerovės valstybės“ ir socialinės viešosios politikos krypties teoriniai aspektai. <https://repository.mruni.eu/bitstream/handle/007/13687/2428-5180-1-SM.pdf?isAllowed=y&sequence=1>
69. Smelser, N.L. (1994). *Sociology*. Cambridge, Mass.: Blackwell
70. Spicker P. (2018). The welfare state. Iš: *Theory and practice*. <http://www.spicker.uk/social-policy/wstate.htm>
71. Stankūnienė, V., Jasilionienė, A., Jančaitytė, R. (2006). *Šeima, vaikai, šeimos politika. Modernėjimo prieštaros*. Vilnius: Socialinių tyrimų institutas, Demografinių tyrimų centras.
72. Szarfenberg, R. (2016). Państwo opiekuńcze (welfare state). Iš: *W kręgu pojęć*. https://www.researchgate.net/profile/Ryszard-Szarfenberg/publication/333169851_Panstwo_opiekuncze_welfare_state/links/6027d42aa6fdcc37a822de5d/Panstwo-opiekuncze-welfare-state.pdf
73. Šileika, A., Paškevičiūtė, J. (2013). Lietuvos tapimo gerovės valstybe prieštaros. <https://etalpykla.lituanistikadb.lt/object/LT-LDB-0001:J.04~2013~1372367063976/J.04~2013~1372367063976.pdf>.
74. Titmuss, R. M. (1974). *Social Policy: An Introduction*. Pantheon Press, New York.
75. Uznieņė R. (2004). Audiovizualinė žiniasklaida (televizija) ir vaikas. Iš: *Žiniasklaida ir asmenybės raida: nepilnamečių apsauga ir žmogaus orumas*. https://www.lrs.lt/apps3/1/2407_5V2II8IJ97.PDF
76. Valickas G. (1997). *Psichologinės asocialaus elgesio ištakos*. Vilnius: Lietuvos teisės akademija.
77. Van Lacker, W., Van den Heede, A. (2019). Economic equality and the welfare state. <https://soc.kuleuven.be/ceso/spsw/workingpaperseries/2019/ceso-spsw-2019-02>

78. Vencevičius, P. (2020). Naujienų portalų informavimo apie prezidento rinkimus temų darbotvarkės ir rėminimo analizė (G. Nausėdos, I. Šimonytės ir S. Skvernelio atvejis). Magistro baigiamasis darbas.
https://www.vdu.lt/cris/bitstream/20.500.12259/102428/5/paulius_vencevicius_md.pdf
79. Višnevskaja, K. (2011). Žiniasklaidos įtaka paauglio vertybinių orientacijų formavimui(si). Magistro baigiamasis darbas.
https://www.vdu.lt/cris/bitstream/20.500.12259/118562/1/kristina_visnevskaja_md.pdf
80. Wanta, W.; Ghanem, S. (2007). Effects of Agenda Setting. Iš: *Mass Media Effects Research: Advances Through Meta-Analysis*. Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum Associates, p. 37–52.
81. Wilensky, H. (2002). The Welfare State Convergence and Divergence. Iš: *Rich Democracies Political Economy, Public policy and Performance*. Berkeley, Los Angeles, London: University of California Press.
82. Wilensky, H. L. (1975). *The Welfare State and Equality: Structural and Ideological Roots of Public Expenditure*. Berkeley: University of California Press

7.2. Žiniasklaidos priemonių publikacijų sąrašas

„Delfi.lt“

1. Bakūnaitė, G. (2019, gruodžio 11). *Lietuva gerovės valstybę kuria iš likučių: kol vieni murkdosi skurde, kiti lepinasi privilegijomis.* DELFI. Prieiga per internetą: <https://www.delfi.lt/news/daily/lithuania/lietuva-geroves-valstybe-kuria-is-likuciu-kol-vieni-murkdosi-skurde-kiti-lepinasi-privilegijomis.d?id=83008603>
2. Barkauskaitė, R., Vilcanaitė, V. (2021, birželio 2). *Dainai Bosas užvirė kraujas: dukros sąskaita per klaidą ištuštinta iki minuso, istorijos tęsinys paskatino kreiptis į teismą.* DELFI. Prieiga per internetą: <https://www.delfi.lt/veidai/zmones/dainai-bosas-uzvire-kraujas-dukros-saskaita-per-klaida-istustinta-iki-minuso-istorijos-tesinys-paskatino-kreiptis-i-teisma.d?id=87361961>
3. Bružinskaitė, A. (2020, spalio 22). *Profesorius Pūras apie didžiulę mūsų visuomenės bėdą: nemoralizuoju, bet kaip pilietis turėtum pasijudinti.* DELFI. Prieiga per internetą: <https://www.delfi.lt/projektai/bal-so-teise/profesorius-puras-apie-didziule-musu-visuomenes-beda-nemoralizuoju-bet-kaip-pilietis-turetum-pasijudinti.d?id=85545861>
4. Jakilaitis, E. (2019, rugsėjo 2). *Landsbergis apie gerovės valstybę: gerovė žmogui turėtų būti ne per jo kišenę.* DELFI. Prieiga per internetą: <https://www.delfi.lt/news/daily/lithuania/landsbergis-apie-geroves-valstybe-gerove-zmogui-turetu-buti-ne-per-jo-kisene.d?id=82140583>
5. Jakilaitis, E. (2019, rugsėjo 3). *Nausėda apie tai, kodėl Masiulis negalėjo dirbti: jam kaip Cristiano Ronaldo visada kirsdavo per kojas.* DELFI. Prieiga per internetą: <https://www.delfi.lt/news/daily/lithuania/nauseda-apie-tai-kodel-masiulis-negalejo-dirbti-jam-kaip-cristiano-ronaldo-visada-kirsdavo-per-kojas.d?id=82149011>
6. Karaliūnaitė, U. (2020, spalio 15). *Valdžia užsimojo kurti valstybinį ryšio operatorių: kokią žinutę išgirs užsienio investuotojai.* DELFI. Prieiga per internetą: <https://www.delfi.lt/verslo-poziuris/naujienos/valdzia-uzsimojo-kurti-valstybini-rysio-operatoriu-kokia-zinute-iscirs-uzsienio-investuotojai.d?id=85500113>
7. Ketlerienė, A. (2019, sausio 8). *Pinigai – ne pirmoje vietoje: pasakė, ko iš tiesų trūksta Lietuvai.* DELFI. Prieiga per internetą: <https://www.delfi.lt/news/daily/lithuania/pinigai-ne-pirmoje-vietoje-pasake-ko-is-tiesu-truksta-lietuvai.d?id=80039407>
8. Laučius, V. (2019, lapkričio 14). *Prezidentas Nausėda: turiu atsakymą į klausimą dėl valdančiosios daugumos būsimame Seime.* DELFI. Prieiga per internetą: <https://www.delfi.lt/news/daily/lithuania/prezidentas-nauseda-turiu-atsakyma-ia-klausima-del-valdanciosios-daugumos-busimame-seime.d?id=80039407>

<https://www.delfi.lt/news/daily/lithuania/prezidentas-nauseda-turiu-atsakyma-i-klausima-del-valdanciosios-daugumos-busimame-seime.d?id=82788831>

9. Laučius, V. (2020, spalio 22). *Ingrida Šimonytė: nekelsime revoliucijos*. DELFI. Prieiga per internetą: <https://www.delfi.lt/news/daily/lithuania/ingrida-simonyte-nekelsime-revoliucijos.d?id=85539023>
10. Laučius, V. (2020, spalio 23). *Žygimantas Mauricas: diržus gali tekti veržtis kitų metų antrąjį pusmetį*. DELFI. Prieiga per internetą: <https://www.delfi.lt/verslas/verslas/zygimantas-mauricas-dirzus-gali-tekti-verztis-kitu-metu-antraji-pusmeti.d?id=85554945>
11. Mazėtis, A., Vasiliauskaitė, A. (2019, rugsėjo 5). *Mačiulis: prezidento siūlymai nėra gerovės valstybė, tai – liūdesio valstybė*. DELFI. Prieiga per internetą: <https://www.delfi.lt/verslas/verslas/maciulis-prezidento-siulymai-nera-geroves-valstybe-tai-liudesio-valstybe.d?id=82156407>
12. Mazėtis, A., Vasiliauskaitė, A. (2019, rugsėjo 9). *Rita Miliūtė: nelabai galiu matyti net užuominų į gerovės valstybę*. DELFI. Prieiga per internetą: <https://www.delfi.lt/news/daily/lithuania/rita-miliute-nelabai-galiu-matyti-net-uzuominu-i-geroves-valstybe.d?id=82198969>
13. Naprys, E. (2020, gruodžio 6). *Pensijų apmokestinimo darbotvarkėje nėra – ekspertai įvertino tokios idėjos prasmę*. DELFI. Prieiga per internetą: <https://www.delfi.lt/verslas/verslas/pensiju-apmokestinimo-darbotvarkeje-nera-ekspertai-ivertino-tokios-idejos-prasme.d?id=85905637>
14. Naprys, E. (2021, birželio 28). *Darbuotojų nerandantys regionų verslininkai stebisi Vyriausybės prioritetais ir kalba apie išmokas: padangėje kaupiasi nerimo debesys*. DELFI. Prieiga per internetą: <https://www.delfi.lt/verslas/verslas/darbuotoju-nerandantys-regionu-verslininkai-stebisi-vyriausybes-prioritetais-ir-kalba-apie-ismokas-padangeje-kaupiasi-nerimo-debesys.d?id=87554867>
15. Plikūnė, D., Vasiliauskaitė, A. (2019, spalio 24). *Iš politikų – kritika į Prezidentūros pusę: to nebuvo per visus 10 Grybauskaitės prezidentavimo metų*. DELFI. Prieiga per internetą: <https://www.delfi.lt/news/daily/lithuania/is-politiku-kritika-i-prezidenturos-puse-to-nebuvo-per-visus-10-grybauskaites-prezidentavimo-metu.d?id=82602461>
16. Pocytė, K., Plikūnė, D., Pukenė, R., Bakūnaitė, G. (2019, liepos 12). *Nausėdos kalba: ar jau atėjome į savo Pažadėtąjį Gerovės Lietuvą – visiems*. DELFI. Prieiga per internetą: <https://www.delfi.lt/news/daily/lithuania/nausedos-kalba-ar-jau-atejome-i-savo-pazadetaja-geroves-lietuva-visiems.d?id=81710677>
17. Povilaitis, N. (2021, liepos 14). *Kauniečiai apie Nausėdą išklojo visą tiesą: pasižiūrėkite, kaip įsižeidė Tapinas, kaip konservatoriai puola*. DELFI. Prieiga per internetą:

<https://www.delfi.lt/news/daily/lithuania/kaunieciai-apie-nauseda-isklojo-visa-tiesa-pasiziurekite-kaip-iseide-tapinas-kaip-konservatoriai-puola.d?id=87697547>

18. Rakauskė, R. (2019, liepos 12). *Ekonomistai pateikė savo receptus gerovės valstybės link*. DELFI. Prieiga per internetą: <https://www.delfi.lt/verslas/verslas/ekonomistai-pateike-savo-receptus-geroves-valstybes-link.d?id=81710527>
19. Rakauskė, R. (2019, gruodžio 9). *Ekonomistas sureagavo į valdžios veiksmus: neatsimenu, kada valstybė buvo tokiam chaosui*. DELFI. Prieiga per internetą: <https://www.delfi.lt/verslas/mano-urai/ekonomistas-sureagavo-i-valdzios-veiksmus-neatsimenu-kada-valstybe-buvo-tokiam-chaose.d?id=82994973>
20. Rakauskė, R. (2019, liepos 12). *Kuodis apie gerovės valstybę: pas mus ji tarsi tuščias puodas, kuris tik garsiai skamba*. DELFI. Prieiga per internetą: <https://www.delfi.lt/verslas/verslas/kuodis-apie-geroves-valstybe-pas-mus-ji-tarsi-tuscias-puodas-kuris-tik-garsiai-skamba.d?id=81703727>
21. Rakauskė, R. (2020, sausio 9). *Lietuviškus atlyginimus palygino su vokiškais: per 25 metus skirtumas tirpo, tačiau vyti vis sunkiau*. DELFI. Prieiga per internetą: <https://www.delfi.lt/verslas/mano-urai/lietuviskus-atlyginimus-palygino-su-vokiskais-per-25-metus-skirtumas-tirpo-taciau-vytis-vis-sunkiau.d?id=86176529>
22. Sadauskas-Kvietkevičius, R. (2021, sausio 12). *Druskininkuose protestavusių „Belorus“ darbuotojų siūloma pagalba netenkina: gali kreiptis į Baltarusiją*. DELFI. Prieiga per internetą: <https://www.delfi.lt/verslas/verslas/druskininkuose-protestavusiu-belorus-darbuotoju-siuloma-pagalba-netenkina-gali-kreiptis-i-baltarusija.d?id=86209975>
23. Savickas, E. (2019, birželio 27). *Schema: ko reikia gerovės valstybei pagal ekonomistą Raimondą Kuodį*. DELFI. Prieiga per internetą: <https://www.delfi.lt/verslas/verslas/schema-ko-reikia-geroves-valstybei-pagal-ekonomista-raimonda-kuodi.d?id=81526553>
24. Savickas, E. (2021, balandžio 22). *Lietuvos IT milžinės buriasi į asociaciją: nori iš užsienio milijonų parvežti dar daugiau*. DELFI. Prieiga per internetą: <https://www.delfi.lt/verslas/verslas/lietuvos-it-milzines-buriasi-i-asociacija-nori-is-uzsienio-milijonu-parvezti-dar-daugiau.d?id=86996483>
25. Savickas, E. (2021, birželio 5). *Nausėda ragina keisti įpročius, nešvaistyti maisto, vaikus mokyti ekologijos*. DELFI. Prieiga per internetą: <https://www.delfi.lt/verslas/verslas/nauseda-ragina-keisti-iprocious-nesvaistyti-maisto-vaikus-mokyti-ekologijos.d?id=87380955>
26. Savickas, E. (2021, balandžio 6). *Tolstanti gerovės valstybė: nesutaria, kaip mažinti per pandemiją išaugusią pajamų nelygybę*. DELFI. Prieiga per internetą: <https://www.delfi.lt/verslas/verslas/tolstanti-geroves-valstybe-nesutaria-kaip-mazinti-per-pandemija-isaugusia-pajamu-nelygybe.d?id=86836821>

27. Savickas, E. (2021, rugsėjo 24). *VMI nusitaikė į šešėlyje tūnantį milijardą eurų: dalies mūsų klientų mokestinė drausmė dar nėra pavyzdinė*. DELFI. Prieiga per internetą: <https://www.delfi.lt/verslas/verslas/vmi-nusitaikė-i-seselyje-tunanti-milijarda-euru-dalies-musu-klientu-mokestine-drausme-dar-nera-pavyzdine.d?id=88263129>
28. Timofejeva, L. (2021, liepos 18). *Kubilius: Nausėdos reikšmė valstybės gyvenime nėra tokia, kokia būdavo kitų prezidentų*. DELFI. Prieiga per internetą: <https://www.delfi.lt/news/daily/lithuania/kubilius-nausedos-reiksme-valstybes-gyvenime-nera-tokia-kokia-budavo-kitu-prezidentu.d?id=87707453>
29. Užsienytė, J. (2020, rugsėjo 24). *Studentei valstybės parama dėl COVID-19 atsirūgo: viena ranka davė, kita atėmė gerokai daugiau*. DELFI. Prieiga per internetą: <https://www.delfi.lt/news/daily/lithuania/studentei-valstybes-parama-del-covid-19-atsirugo-viena-ranka-dave-kita-ateme-gerokai-daugiau.d?id=85320313>
30. Voveriūnaitė, S. (2019, spalio 2). *Belieka laukti: Nausėdos gerovės valstybė – Skvernelio Vyriausybės rankose*. DELFI. Prieiga per internetą: <https://www.delfi.lt/news/daily/lithuania/belieka-laukti-nausedos-geroves-valstybe-skvernelio-vyriausybes-rankose.d?id=82407435>
31. Voveriūnaitė, S. (2019, rugsėjo 30). *Pasakė, be ko Nausėdos gerovės valstybės vizija sudužtų į šipulius*. DELFI. Prieiga per internetą: <https://www.delfi.lt/news/daily/lithuania/pasake-be-ko-nausedos-geroves-valstybes-vizija-suduztu-i-sipulius.d?id=82385129>
32. Voveriūnaitė, S. (2020, gruodžio 7). *Nausėda patvirtino Šimonytės ministrų sąrašą*. DELFI. Prieiga per internetą: <https://www.delfi.lt/news/daily/lithuania/nauseda-patvirtino-simonytes-ministru-sarasa.d?id=85930541>
33. Voveriūnaitė, S. (2020, liepos 24). *Paluckas: visi, kas gali dirbti, turi dirbti*. DELFI. Prieiga per internetą: <https://www.delfi.lt/news/daily/lithuania/paluckas-visi-kas-gali-dirbti-turi-dirbti.d?id=84843429>
34. Voveriūnaitė, S., Karklytė, D. (2021, liepos 14). *Nausėda užsipuolė SAM ir dėl planų, ir dėl šaldytuvuose dūlančių vakcinų*. DELFI. Prieiga per internetą: <https://www.delfi.lt/news/daily/lithuania/nauseda-uzsipuole-sam-ir-del-planu-ir-del-saldytuvuose-dulanciu-vakcinu.d?id=87696443>
35. Žebrauskienė, A. (2021, gegužės 3). *Įspėjama dėl nedarbo Lietuvoje: darbdavių teigimu, nedirbama net už didelius atlyginimus*. DELFI. Prieiga per internetą: <https://www.delfi.lt/verslas/verslas/ispejama-del-nedarbo-lietuvoje-darbdaviu-teigimu-nedirbama-net-uz-didelius-atlyginimus.d?id=87055855>

„Lrytas.lt“

1. Ausėnaitė, D. (2020, sausio 6). *Ekonomistai nelinki to darkart išgyventi, bet įspėja – gali pasikartoti.* www.lrytas.lt. Prieiga per internetą: <https://www.lrytas.lt/verslas/mano-pinigai/2020/01/06/news/ekonomistai-nelinki-to-darkart-isgyventi-bet-ispeja-gali-pasikartoti-13152431>
2. Černiauskaitė, A. (2019, rugsėjo 30). *Vyskupas K. Kėvalas: gerovės valstybės nesukursime be trijų dalykų.* www.lrytas.lt. Prieiga per internetą: <https://www.lrytas.lt/lietuvsdiena/aktualijos/2019/09/30/news/vyskupas-k-kevalas-geroves-valstybes-nesukursime-be-triju-dalyku-12007063>
3. Černiauskaitė, A. (2021, birželio 8). *G. Nausėdos kreipimesi į Seimą – tik viena pavardė: dėmesys šeimai, žmonių skirstymui į „savus“ ir „kaimietukus“.* www.lrytas.lt. Prieiga per internetą: <https://www.lrytas.lt/lietuvsdiena/aktualijos/2021/06/08/news/seime-antrasis-g-nausedos-metinis-pranesimas-kritika-politiku-rietenoms-ir-demesys-seimai-19660514>
4. Inytė, V. (2021, vasario 18). *Kaunietė nė nežinojo, kad mieste yra nakvynės namai – dabar dviejų dukrų mama stogą rado tik ten.* www.lrytas.lt. Prieiga per internetą: <https://www.lrytas.lt/bustas/nekilnojamosis-turtas/2021/02/18/news/kauniete-ne-nezinojo-kad-mieste-yra-nakvynes-namai-dabar-dvieju-dukru-mama-stoga-rado-tik-ten-18266601>
5. Karmazaitė, R. (2020, lapkričio 14). *Nueinantį generalinį prokurorą E. Pašilį ir toliau globoja nematoma įtakinga ranka.* www.lrytas.lt. Prieiga per internetą: <https://www.lrytas.lt/lietuvsdiena/aktualijos/2020/11/14/news/nueinanti-generalini-prokurora-e-pasili-ir-toliau-globoja-nematoma-itakinga-ranka-17112627>
6. Katinaitė, E. (2021, balandžio 1). *Aiškėja, kodėl policija vengė kalbėti apie nežymėtą automobilį: tai įsiutins ne vieną vairuotoją.* www.lrytas.lt. Prieiga per internetą: <https://www.lrytas.lt/auto/radaras/2021/04/01/news/aiskeja-kodel-policija-venge-kalbeti-apie-nezymeta-automobili-tai-isiutins-ne-viena-vairuotoja-18841499>
7. Liubertaitė, A. (2021, rugpjūčio 25). *G. Nausėda įsitikinęs, kad testavimas ir vakcinavimas mokyklose turėtų tapti pasitikėjimo kultūra.* www.lrytas.lt. Prieiga per internetą: <https://www.lrytas.lt/lietuvsdiena/svietimas/2021/08/25/news/g-nauseda-apie-artejancius-mokslo-metus-nebegali-buti-jokiu-kliuciu-20528565>
8. Lrytas.lt (2020, sausio 11). *Kalba, bet nežino apie ką: ekspertai paaiškino, kas iš tiesų yra gerovės valstybė.* www.lrytas.lt. Prieiga per internetą: <https://www.lrytas.lt/lietuvsdiena/aktualijos/2020/01/11/news/kalba-bet-nezino-apie-ka-ekspertai-paaiskino-kas-is-tiesu-yra-geroves-valstybe-12895916>

9. Lrytas.lt (2021, liepos 14). *Po G. Nausėdos kalbos – ekspertų žvilgsnis: pažadai buvo per skambūs, o ginčai su valdančiais primena žaidimus smėlio dėžėje.* www.lrytas.lt. Prieiga per internetą: <https://www.lrytas.lt/lietuvsdiena/aktualijos/2021/07/14/news/po-g-nausedos-kalbos-ekspertu-zvilgsnis-pazadai-buvo-per-skambus-o-gincai-su-valdanciaisiais-primena-zaidimus-smelio-de-20089913>
10. Lrytas.lt (2021, liepos 24). *Revoliucija pensijų sistemoje: tokie pokyčiai gali rimtai suerzinti žmones.* www.lrytas.lt. Prieiga per internetą: <https://www.lrytas.lt/verslas/mano-pinigai/2021/07/24/news/revoliucija-pensiju-sistemoje-tokie-pokyciai-gali-rimtai-suerzinti-zmones-20174624>
11. Naureckaitė, I. (2021, birželio 8). *Kas iš tiesų yra tarp G. Nausėdos pranešimo eilučių? Ekspertai išskyrė, apie ką kalbėta net per aštiai.* www.lrytas.lt. Prieiga per internetą: <https://www.lrytas.lt/lietuvsdiena/aktualijos/2021/06/08/news/kas-is-tiesu-yra-tarp-g-nausedos-pranesimo-eiluciu-ekspertai-isskyre-apie-ka-kalbata-net-per-astriai-19661767>
12. Naureckaitė, I. (2021, rugsėjo 7). *Merai apnuogino regionų problemas: krizės neturėtų būti priežastis nieko nedaryti.* www.lrytas.lt. Prieiga per internetą: <https://www.lrytas.lt/lietuvsdiena/aktualijos/2021/09/07/news/merai-apnuogino-regionu-problemas-krizes-neturetu-buti-priezastis-nieko-nedaryti-20669658>
13. Naureckaitė, I. (2021, rugsėjo 1). *Po ilgų diskusijų partijos susitarė dėl švietimo: sieks didesnių atlyginimų mokytojams, lygių galimybių.* www.lrytas.lt. Prieiga per internetą: <https://www.lrytas.lt/lietuvsdiena/svietimas/2021/09/01/news/partiju-lyderiai-pasirase-susitarima-del-svietimo-politikos-kas-sutarta--20606411>
14. Naureckaitė, I. and Liuberaitė, A. (2021, liepos 12). *Dveji metai su prezidentu G. Nausėda. Kokias klaidas jau pastebėjo Lietuva ir kur jam sekėsi.* www.lrytas.lt. Prieiga per internetą: <https://www.lrytas.lt/lietuvsdiena/aktualijos/2021/07/12/news/dveji-metai-su-prezidentu-g-nauseda-kokias-klaidas-jau-pastebejo-lietuva-ir-kur-jam-sekesi-20061552>
15. Radžiūnas, V. (2021, balandžio 28). *V. Blinkevičiūtė – apie tai, ar Lietuva artėja prie gerovės valstybės ir kur dėl karantino suklypo valdantieji.* www.lrytas.lt. Prieiga per internetą: <https://www.lrytas.lt/verslas/rinkos-pulsas/2021/04/28/news/v-blinkeviciute-apie-tai-ar-lietuva-arteja-prie-geroves-valstybes-ir-kur-del-karantino-suklypo-valdantieji-19167752>
16. Ragauskienė, K. (2019, liepos 6). *Apie G. Nausėdos užmojų didinti pensijas išgirdę senjorai pirštu dūrė į liūdną faktą.* www.lrytas.lt. Prieiga per internetą: <https://www.lrytas.lt/verslas/mano-pinigai/2019/11/06/news/pensininkai-apie-prezidento-uzmoji-padidinti-pensijas-aliejaus-buteliui-gal-ir-uzteks--12458756>
17. Vainalavičiūtė, I. (2021, kovo 2). *„Politiškai vėstantis“ E. Misiūnas įvardijo, koks Prezidentūros elgesys paskatino kreiptis į teismą.* www.lrytas.lt. Prieiga per internetą:

<https://www.lrytas.lt/lietuvsdiena/aktualijos/2021/03/02/news/-politiskai-vestantis-emisiunas-ivardijo-koks-prezidenturos-elgesys-paskatino-kreiptis-i-teisma-18488714>

18. Valantinavičiūtė, G. (2021, spalio 16). *Gerovės valstybės paieškos – kaip Gintaro kambario: nesutaria, kaip G. Nausėdai sekasi siekti šio tikslo.* www.lrytas.lt. Prieiga per internetą: <https://www.lrytas.lt/verslas/rinkos-pulsas/2021/10/16/news/geroves-valstybes-paieskos-kaip-gintaro-kambario-nesutaria-kaip-g-nausedai-sekasi-siekti-sio-tikslo-20919140>
19. Vyšniauskaitė, B. (2020, gegužės 8). *Povilas Mačiulis apie žiežirbas tarp Prezidentūros ir Seimo: „Tai ne varžybos“.* www.lrytas.lt. Prieiga per internetą: <https://www.lrytas.lt/lietuvsdiena/aktualijos/2020/05/08/news/povilas-maciulis-apie-ziezirbas-tarp-prezidenturos-ir-seimo-tai-ne-varzybos--14818043>

„15min.lt“

1. 15min.lt. (2020, liepos 18). *Gitanas Nausėda: neįmanoma priversti mylėti tėvynę – jokia propaganda tokių vaisių neduoda.* Prieiga per internetą: <https://www.15min.lt/naujiena/aktualu/lietuva/gitanas-nauseda-neimanoma-priversti-myleti-tevyne-jokia-propaganda-tokiu-vaisiu-neduoda-56-1349124>
2. Bankauskaitė, B. (2021, gegužės 10). *Socialdemokratai su V.Blinkevičiūte priešaky: ar pavyks atsikovoti prarastą vietą po saule?* 15min.lt. Prieiga per internetą: <https://www.15min.lt/naujiena/aktualu/lietuva/socialdemokratai-su-v-blinkeviciute-priesaky-ar-pavyks-atsikovoti-prarasta-vieta-po-saule-56-1500456>
3. Bertašiūtė-Čiužienė, M. (2020, gruodžio 4). *Diskusija apie kultūrą ir gerovę: menininko statusas, sektoriaus įtaka šalies BVP ir žaidimų industrijos potencialas (I dalis).* 15min.lt. Prieiga per internetą: <https://www.15min.lt/kultura/naujiena/naujienos/diskusija-apie-kultura-ir-gerove-menininko-statusas-sektoriaus-itaka-salies-bvp-ir-zaidimu-industrijos-potencialas-i-dalis-1104-1418306>
4. Grabys, T. (2021, liepos 12). *Dveji G.Nausėdos metai: komunikacinis brokas ir ginčai su Vyriausybe.* 15min.lt. Prieiga per internetą: <https://www.15min.lt/naujiena/aktualu/lietuva/dveji-g-nausedos-metai-komunikacinis-brokas-ir-gincai-su-vyriausybe-56-1534010>
5. Grabys, T. (2021, liepos 14). *Politologas: galų gale sužinojome, kas yra G.Nausėda.* 15min.lt. Prieiga per internetą: <https://www.15min.lt/naujiena/aktualu/lietuva/politologas-galu-gale-suzinojome-kas-yra-g-nauseda-56-1535210>

6. Jakučionis, S. (2021, balandžio 29). *Nuo paveldėjimo mokesčių iki kompensacijos už šildymą: Seime – pluoštas opozicijos siūlymų, svarbių jūsų pinigams*. 15min.lt/verslas. Prieiga per internetą: <https://www.15min.lt/verslas/naujiena/finansai/seime-pluostas-opozicijos-siulymu-svarbiu-jusu-piniginems-662-1495094>
7. Jokūbaitis, M. (2019, spalio 17). *Gerovė Turniškėse: prezidento rezidencijos remontui – 359 tūkst. eurų*. 15min.lt/verslas. Prieiga per internetą: <https://www.15min.lt/verslas/naujiena/kvadratinis-metras/nekilnojamas-turtas/gerove-turniskese-prezidento-rezidencijos-remontui-359-tukst-euru-973-1218370>
8. Jurčenkaitė, I. (2019, rugsėjo 18). *G.Nausėda: prezidentūros ir Vyriausybės gerovės valstybės vizija panaši, skiriasi taktikos*. 15min.lt. Prieiga per internetą: <https://www.15min.lt/naujiena/aktualu/lietuva/g-nauseda-prezidenturos-ir-vyriausybes-geroves-valstybes-vizija-panasi-skiriasi-taktikos-56-1204066>
9. Jurčenkaitė, I. (2019, gruodžio 6). *Gerovės Lietuva: „Svarbu, kad nevirstų Molotovo kokteiliu“*. 15min.lt. Prieiga per internetą: <https://www.15min.lt/naujiena/aktualu/lietuva/geroves-lietuva-svarbu-kad-nevirstu-molotovo-kokteiliu-56-1243094>
10. Jurčenkaitė, I. (2019, spalio 3). *Konservatoriai nebenori dirbti opozicijoje: rinkimų programoje naudos gerovės valstybės jauką*. 15min.lt. Prieiga per internetą: <https://www.15min.lt/naujiena/aktualu/lietuva/konservatoriai-nebenori-dirbti-opozicijoje-rinkimu-programoje-naudos-geroves-valstybes-jauka-56-1154866>
11. Jurčenkaitė, I. (2019, spalio 7). *Lietuvoje – kaip Vokietijoje: kodėl G.Nausėda išskyrė konservatyvią gerovės valstybę ir kokia ji?* 15min.lt. Prieiga per internetą: <https://www.15min.lt/naujiena/aktualu/lietuva/lietuvoje-kaip-vokietijoje-kodel-g-nauseda-isskyre-konservatyvia-geroves-valstybe-ir-kokia-ji-56-1211600>
12. Karsokaitė, V. (2021, spalio 3). *„Revolut“ įsikėlė į naują biurą: masažinis krėslas ir darbiniai stalai suėjimo takeliais*. 15min.lt/verslas. Prieiga per internetą: <https://www.15min.lt/verslas/naujiena/kvadratinis-metras/nekilnojamas-turtas/revolut-isikele-i-nauja-biura-darbiniai-stalai-su-ejimo-takeliais-ir-masaziniai-kreslai-973-1572426>
13. Krikštopaitytė, E. (2019, rugpjūčio 24). *Politologė įvertino valdančiųjų darbą: norime pašalpy ar pažangos valstybės?* 15min.lt. Prieiga per internetą: <https://www.15min.lt/naujiena/aktualu/lietuva/politologe-ivertino-valdanciuju-darba-norime-pasalpu-ar-pazangos-valstybes-56-1192432>
14. Lieponė, J. (2020, lapkričio 12). *Vyriausias Seimo narys A.Vinkus: „Pats turėjęs skurdžią vaikystę, nenoriu, kad žmonės būtų priversti rinktis tarp maisto ir vaisto“*. 15min.lt. Prieiga per internetą: <https://www.15min.lt/gyvenimas/naujiena/pokalbiai/vyriausias-seimo-narys-a>

[vinkus-pats-turejes-skurdzia-vaikyste-nenoriu-kad-zmones-butu-priversti-rinktis-tarp-maisto-ir-vaisto-1040-1405248](#)

15. Naprys, E. (2019, spalio 13). *3725 darbuotojai ir 2500 eurų alga: kaip per 5 metus „Danske Bank“ tapo vienu didžiausių darbdavių Lietuvoje.* 15min.lt/verslas. Prieiga per internetą: <https://www.15min.lt/verslas/naujiena/bendroves/3725-darbuotojai-2500-euru-algos-per-5-metus-danske-bank-tapo-vienu-didziausiu-darbdaviu-663-1215018>
16. Naprys, E. (2019, spalio 2). *Prezidentūra „Gerovės valstybės“ kamuolį permeta Vyriausybei: lauks biudžeto.* 15min.lt/verslas. Prieiga per internetą: <https://www.15min.lt/verslas/naujiena/finansai/prezidentura-geroves-valstybes-kamuoli-permeta-vyriausybei-lauks-biudzeto-662-1210828>
17. Tracevičiūtė, R. (2019, liepos 12). *G.Nausėdos pažadas: viską vertinsiu pagal tai, kiek institucijos ir pareigūnai tarnauja žmonių gerovei.* 15min.lt. Prieiga per internetą: <https://www.15min.lt/naujiena/aktualu/lietuva/prezidento-inauguracija-i-seima-renkasi-sveciai-tarp-ju-bus-g-nausedos-dukros-tetis-sesuo-ir-uosviene-56-1173182>
18. Tracevičiūtė, R. (2020, spalio 28). *I.Šimonytė įvertino G.Nausėdos gerovės valstybės viziją: didelių prieštarų nėra.* 15min.lt. Prieiga per internetą: <https://www.15min.lt/naujiena/aktualu/lietuva/i-simonyte-ivertino-g-nausedos-geroves-valstybes-vizija-dideliu-priestaru-nera-56-1399388>
19. Tracevičiūtė, R. (2021, liepos 14). *G.Nausėda pažėrė kritikos SAM: neatmeta kelti ministro atsakomybės klausimą.* 15min.lt. Prieiga per internetą: <https://www.15min.lt/naujiena/aktualu/lietuva/dvejus-metus-prezidentaujantis-g-nauseda-apzvelge-darbus-pazere-kritikos-sam-56-1534880>
20. Tracevičiūtė, R., Jurčenkaitė, I. (2020, gruodžio 11). *Lietuva turi naują Vyriausybę: į darbus kibs iškart.* 15min.lt. Prieiga per internetą: <https://www.15min.lt/naujiena/aktualu/lietuva/seime-tvirtinama-ingridos-simonytes-vyriausybe-56-1422744>
21. Tubys, L. (2021, gegužės 21). *G.Nausėdos siūlomas NPD padidinimas: ar valstybė turi tam pinigų?* 15min.lt. Prieiga per internetą: <https://www.15min.lt/naujiena/aktualu/lietuva/ekspertai-del-npd-alga-augtu-120-eur-truksta-g-nausedos-ideju-islaidoms-padengti-56-1506862>
22. Vireliūnaitė, L. (2021, birželio 6). *Antrasis Gitano Nausėdos metinis pranešimas: ar sulauksime konkretybių?* 15min.lt. Prieiga per internetą: <https://www.15min.lt/naujiena/aktualu/lietuva/antrasis-gitanos-nausedos-metinis-pranesimas-ar-sulauksime-konkretybiu-56-1515178>

23. Vireliūnaitė, L. (2021, vasario 24). *Pluša dizaineriai: prezidentūrai prirėikė vizualaus Gerovės valstybės vizijos atvaizdavimo*. 15min.lt. Prieiga per internetą: <https://www.15min.lt/naujiena/aktualu/lietuva/plusa-dizaineriai-prezidenturai-prirėike-vizualaus-geroves-valstybes-vizijos-atvaizdavimo-56-1460254>
24. Vireliūnaitė, L. , Tracevičiūtė, R. (2021, liepos 12). *Gitanui Nausėdai – buvusių bendražygių įvertinimas*. 15min.lt. Prieiga per internetą: <https://www.15min.lt/naujiena/aktualu/lietuva/gitanui-nausedai-buvusiu-bendrazygiu-ivertinimas-56-1532688>
25. Želnieinė, L. (2019, spalio 15). *G.Nausėda per 100 dienų mano padaręs vieną klaidą ir tą pačią ne pats*. 15min.lt. Prieiga per internetą: <https://www.15min.lt/naujiena/aktualu/lietuva/g-nauseda-aptaria-95-dienas-prezidento-poste-stebekite-tiesiogiai-56-1216866>
26. Želnieinė, L. (2019, spalio 26). *N.Puteikio vadovaujama Centro partija keičia pavadinimą: pridurs žodžius „gerovės Lietuva“*. 15min.lt. Prieiga per internetą: <https://www.15min.lt/naujiena/aktualu/lietuva/n-puteikio-vadovaujama-centro-partija-keicia-pavadinima-pridurs-zodzius-geroves-lietuva-56-1222986>
27. Želnieinė, L. (2020, liepos 9). *G.Nausėda: politiko duona nenusivyliau, gerovės valstybės rankomis nepamatuosiu*. 15min.lt. Prieiga per internetą: <https://www.15min.lt/naujiena/aktualu/lietuva/g-nauseda-aptaria-pirmuosius-prezidentavimo-metus-56-1344626>
28. Želnieinė, L. (2020, spalio 27). *I.Šimonytė pasakė, kas šiandien jai primena 2008-uosius: pinigų antram karantinui nėra numatyta*. 15min.lt. Prieiga per internetą: <https://www.15min.lt/naujiena/aktualu/lietuva/i-simonyte-pasake-kas-siandien-jai-primena-2008-uosius-pinigu-antram-karantinui-nera-numatyta-56-1398782>
29. Želnieinė, L. (2021, spalio 28). *G.Nausėda išdėstė, kokius uždavinius kels būsimiems ministrams: egzaminų apie gerovės valstybę nebus*. 15min.lt. Prieiga per internetą: <https://www.15min.lt/naujiena/aktualu/lietuva/g-nauseda-atnaujino-siekiamos-geroves-valstybes-kriterijus-56-1398956>
30. Želnieinė, L., Jurčėnkaitė, I. (2019, rugsėjo 6). *Politikos lauką kaitina rezervuoti Gerovės valstybės ir „Vieningos Lietuvos“ partijų pavadinimai*. 15min.lt. Prieiga per internetą: <https://www.15min.lt/naujiena/aktualu/lietuva/politikos-lauka-kaitina-rezervuoti-geroves-valstybes-ir-vieningos-lietuvos-partiju-pavadinimai-56-1198270>
31. Zicari, E. (2021, spalio 19). *Oficialios partnerystės laukiančios vilnietės lygybės nori ne tik mokant mokesčius*. 15min.lt. Prieiga per internetą:

<https://www.15min.lt/naujiena/aktualu/oficialios-partnerystes-laukiancios-vilnietes-lygybes-nori-ne-tik-mokant-mokescius-55-1583866>

32. Zicari, E. (2021, spalio 23). *Prie Prezidentūros – paramos LGBT+ žmonėms ir jų artimiesiems akcija*. 15min.lt. Prieiga per internetą: <https://www.15min.lt/naujiena/aktualu/lietuva/prie-prezidenturos-paramos-lgbt-zmonems-ir-ju-artimiesiems-akcija-56-1586126>

„BNS“

1. Andrukaitytė, M. (2019, gegužės 22). *Socialdemokratų darbo partija prezidento rinkimuose remia Nausėdą*. DELFI. Prieiga per internetą: <https://www.delfi.lt/news/daily/lithuania/socialdemokratu-darbo-partija-prezidento-rinkimuose-remia-nauseda.d?id=81249115>
2. Andrukaitytė, M. (2019, rugsėjo 30). *Vyskupas: teisingas perskirstymas per mokesčius – tik viena iš gerovės valstybės sąlygų*. 15min.lt. Prieiga per internetą: https://www.15min.lt/naujiena/aktualu/lietuva/vyskupas-teisingas-perskirstymas-per-mokescius-tik-viena-is-geroves-valstybes-salygu-56-1209758?fbclid=IwAR0g2XNMoxnzPQgI84EdCtajB7kQSpZkF_9Rj6Hz0QaFTJlvHvG6kxJvma
3. Andrukaitytė, M. (2020, rugsėjo 11). *R.Karbauskis: premjerą parinks žmonės balsuodami, prezidentas turės gerbti jų valią*. 15min.lt. Prieiga per internetą: <https://www.15min.lt/naujiena/aktualu/lietuva/r-karbauskis-premjera-parinks-zmones-balsuodami-prezidentas-tures-gerbti-ju-valia-56-1375194>
4. Andrukaitytė, M. (2020, birželio 18). *Seimo pirmininkas: gerovės valstybės akcentas parodo išlaikytą prezidento kryptį*. 15min.lt. Prieiga per internetą: https://www.15min.lt/naujiena/aktualu/lietuva/seimo-pirmininkas-geroves-valstybes-akcentas-parodo-islaikyta-prezidento-krypti-56-1335056?fbclid=IwAR1bQr7mYaBUzIJvr-u3bWxjsE4WfDiaiF1u_CS-6hOyBCZ5rIqIaILM2Es
5. Balčiūnaitė, S. (2019, gruodžio 9). *R.Lazutka: gerovės valstybės plėtros finansavimo šaltiniai yra menkučiai*. 15min.lt/verslas. Prieiga per internetą: https://www.15min.lt/verslas/naujiena/finansai/r-lazutka-geroves-valstybes-pletros-finansavimo-saltiniai-yra-menkuciai-662-1244304?fbclid=IwAR10IfIFdC707vPJ6swXwBa17yjCJl_qfdQTsArYXiflVs1M6-0LzK_GU-Y

6. Balčiūnaitė, S. and Skėrytė, J. (2019, liepos 12). *Ko visuomenininkai tikisi iš G.Nausėdos?*. 15min.lt. Prieiga per internetą: <https://www.15min.lt/naujiena/aktualu/lietuva/ko-visuomenininkai-tikisi-is-g-nausedos-56-1173448>
7. Beniušis, V. (2019, rugsėjo 9). *G.Nausėda tikisi socialiai orientuoto biudžeto, džiaugiasi pasikeitusia partijų retorika*. 15min.lt. Prieiga per internetą: <https://www.15min.lt/naujiena/aktualu/lietuva/g-nauseda-tikisi-socialiai-orientuoto-biudžeto-džiaugiasi-pasikeitusia-partiju-retorika-56-1199584>
8. Beniušis, V. (2019, rugsėjo 9). *G.Nausėda: nerimauju dėl visuomenės susipriešinimo*. 15min.lt. Prieiga per internetą: <https://www.15min.lt/naujiena/aktualu/lietuva/g-nauseda-nerimauju-del-visuomenes-susipriesinimo-56-1199602>
9. Beniušis, V. (2019, rugsėjo 25). *Prezidentas skaitys kalbą Jungtinių Tautų Generalinės Asamblėjos sesijoje*. 15min.lt. Prieiga per internetą: <https://www.15min.lt/naujiena/aktualu/lietuva/prezidentas-skaitys-kalba-jungtiniu-tautu-generalines-asamblejos-sesijoje-56-1207368>
10. Beniušis, V. (2019, rugsėjo 18). *Skvernelis sako, kad rado kompromisus su prezidentu dėl jo mokesčių pasiūlymų*. DELFI. Prieiga per internetą: <https://www.delfi.lt/verslas/verslas/skvernelis-sako-kad-rado-kompromisus-su-prezidentu-del-jo-mokesciu-pasiulymu.d?id=82283927>
11. Beniušis, V. (2020, birželio 18). *G. Nausėda: Lietuvos tikslas – teisinga, žalia, inovatyvi gerovės valstybė*. www.bns.lt. Prieiga per internetą: <https://www.bns.lt/topic/1911/news/61529013/print/true/>
12. Beniušis, V. (2020, birželio 18). *Politologai prezidento metiniame pranešime pasigedo konkretumo ir aiškių tikslų*. 15min.lt. Prieiga per internetą: <https://www.15min.lt/naujiena/aktualu/lietuva/k-girnius-prezidento-metiniame-pranesime-pasigedo-konkretumo-demesio-politinei-kulturai-56-1334982>
13. BNS (2019, liepos 12). *D. Grybauskaitė perdavė Prezidento rūmus G. Nausėdai*. Kauno diena. Prieiga per internetą: <https://kauno.diena.lt/naujienos/lietuva/politika/d-grybauskaite-perdave-prezidento-rumus-g-nausedai-921948>
14. BNS (2019, lapkričio 19). *Darbuotojai nori laisvadienio mažametį auginantiems tėvams, darbdaviai – prieš*. www.lrytas.lt. Prieiga per internetą: <https://www.lrytas.lt/verslas/rinkos-pulsas/2019/11/19/news/darbuotojai-nori-laisvadienio-mazameti-auginantiems-tevams-darbdaviai-pries-12623257>
15. BNS (2019, birželio 29). *G. Landsbergis: papildomas milijardas – pirmas žingsnis į gerovės valstybę*. KL.lt. Prieiga per internetą:

- <https://klaipeda.diena.lt/naujienos/lietuva/politika/konservatoriai-aptars-praejusiu-rinkimu-rezultatus-pasirengima-busimiems-920044>
16. BNS (2019, rugsėjo 26). *G. Nausėda JT Generalinėje Asamblėjoje atkreipė dėmesį į besitęsiančią Rusijos agresiją.* www.vz.lt. Prieiga per internetą: https://www.vz.lt/verslo-aplinka/2019/09/26/g-nauseda-jt-generalineje-asamblejoje-atkreipe-demesi-i-besitiesiancia-rusijos-agresija&template=api_article
 17. BNS (2019, liepos 4). *G. Nausėda per inauguraciją skatins žmones būti aktyvesniais.* jp.lt. Prieiga per internetą: <https://jp.lt/g-nauseda-per-inauguracija-skatins-zmones-buti-aktyvesniais/>
 18. BNS (2019, spalio 15). *G. Nausėda sako, kad visuomenėje trūksta solidarumo, ragina rūpintis pensininkais.* bns.lt. Prieiga per internetą: bns.lt.
 19. BNS (2019, gruodžio 10). *G. Nausėda užsimena, kad bankų pelno mokestis galėtų būtų įvestas nedelsiant.* vz.lt. Prieiga per internetą: <https://www.vz.lt/verslo-aplinka/2019/12/10/g-nauseda-uzsimena-kad-banku-pelno-mokestis-galetu-butu-ivestas-nedelsiant>
 20. BNS (2019, gegužės 31). *G. Nausėda: kol kas anksti kalbėti apie pavardes Vyriausybėje.* Etaplus. Prieiga per internetą: <https://www.etaplus.lt/g-nauseda-kol-kas-anksti-kalbeti-apie-pavardes-vyriausybeje>
 21. BNS (2019, gegužės 12). *G. Nausėda: rinkėjai išgirdo žinių dėl gerovės valstybės ir politinės taikos.* bns.lt. Prieiga per internetą: bns.lt.
 22. BNS (2019, gegužės 26). *G. Nausėda: tikiuosi, kad po kažkurio laiko jausis laimėję visi Lietuvos žmonės.* bns.lt. Prieiga per internetą: bns.lt.
 23. BNS (2019, gegužės 24). *G. Nausėda: tikiuosi, žmonės aktyviai dalyvaus rinkimuose | Diena.lt.* kauno.diena.lt. Prieiga per internetą: <https://m.diena.lt/naujienos/lietuva/politika/g-nauseda-tikiuosi-zmones-aktyviai-dalyvaus-rinkimuose-915301>
 24. BNS (2019, rugsėjo 18). *G. Nausėda: ūkio augimo lėtėjimas – ne priežastis atsisakyti socialinės politikos tikslų.* vz.lt. Prieiga per internetą: <https://www.vz.lt/finansai-apskaita/2019/09/18/g-nauseda-ukio-augimo-letejimas--ne-priezastis-atsisakyti-socialines-politikos-tikslu>
 25. BNS (2019, rugsėjo 9). *Nausėda ragina puoselėti istorinę atmintį, kalbą, atsispirti globalizmo pagundoms.* lrt.lt. Prieiga per internetą: <https://www.lrt.lt/naujienos/lietuvoje/2/1095686/nauseda-ragina-puoseleti-istorine-atminti-kalba-atsispirti-globalizmo-pagundoms>
 26. BNS (2019, rugsėjo 20). *Nausėda su žmona vyks į Jungtinių Tautų Generalinę Asamblėją.* lrt.lt. Prieiga per internetą: <https://www.lrt.lt/naujienos/lietuvoje/2/1099399/nauseda-su-zmona-vyks-i-jungtiniu-tautu-generaline-asambleja>

27. BNS (2019, sausio 17). *Politikų pasirinktos vietos prezidentinėms ambicijoms paskelbti – įvaizdžio dalis.* kl.lt. kauno.diena.lt. Prieiga per internetą: <https://m.klaipeda.diena.lt/naujienos/lietuva/politika/politiku-pasirinktos-vietos-prezidentinems-ambicijoms-paskelbti-ivaizdžio-dalis-897455>
28. BNS (2019, liepos 12). *Prezidentas G. Nausėda prisiekė Lietuvai: žada mažinti socialinę atskirtį.* KL.lt. Prieiga per internetą: <https://klaipeda.diena.lt/naujienos/lietuva/politika/g-nauseda-prisaikdintas-naujuoju-liuvos-prezidentu-921872>
29. BNS (2019, rugsėjo 6). *Prezidentas: bet kokie mokestiniai pakeitimai visada sulaukia pasipriešinimo* | *KaunoDiena.lt.* kauno.diena.lt. Prieiga per internetą: <https://m.kauno.diena.lt/naujienos/verslas/ekonomika/prezidentas-bet-kokie-mokestiniai-pakeitimai-visada-sulaukia-pasipriesinimo-929325>
30. BNS (2019, rugpjūčio 9). *Prezidentūra: prezidentas V. Pranckiečio darbą vertina teigiamai.* KL.lt. Prieiga per internetą: <https://klaipeda.diena.lt/naujienos/lietuva/politika/prezidentura-prezidentas-v-pranckiecio-darba-vertina-teigiamai-925768>
31. BNS (2019, liepos 23). *Seimas iš naujo svarstys vetuotas pataisas dėl valstybės turto naudojimo.* kl.lt. kauno.diena.lt. Prieiga per internetą: <https://m.klaipeda.diena.lt/naujienos/lietuva/politika/seimas-naujo-svarstys-vetuotas-pataisas-del-valstybes-turto-naudojimo-923384>
32. BNS (2019, rugpjūčio 22). *Seimas pritarė: V. Sinkevičius – Lietuvos kandidatas į eurokomisarus.* Diena.lt. kauno.diena.lt. Prieiga per internetą: <https://m.diena.lt/naujienos/lietuva/politika/seimas-balsuos-ar-siusti-v-sinkeviciu-i-eurokomisarus-927233>
33. BNS (2019, liepos 23). *Seimas iš naujo svarstys vetuotas pataisas dėl valstybės turto naudojimo.* kl.lt. kauno.diena.lt. Prieiga per internetą: <https://m.klaipeda.diena.lt/naujienos/lietuva/politika/seimas-naujo-svarstys-vetuotas-pataisas-del-valstybes-turto-naudojimo-923384>
34. BNS (2019, spalio 15). *Seimas svarsto V. Pranckiečio atleidimą.* bns.lt. Prieiga per internetą: bns.lt.
35. BNS (2019, gegužės 22). *Socialdemokratai susitiko su Nausėda, bet laikosi pozicijos neremti nė vieno kandidato.* lrt.lt. Prieiga per internetą: <https://www.lrt.lt/naujienos/lietuvoje/2/1061664/socialdemokratai-susitiko-su-nauseda-bet-laikosi-pozicijos-neremti-ne-vieno-kandidato>
36. BNS (2019, rugsėjo 18). *Vyriausybę priėmęs G. Nausėda: gimsta nauja politinė kultūra.* KL.lt. Prieiga per internetą: <https://klaipeda.diena.lt/naujienos/lietuva/politika/vyriausybe-priemes-g-nauseda-gimsta-nauja-politine-kultura-930969>

37. BNS (2019, gegužės 27). *Zalatorius tikisi, kad Nausėda aktyviai dalyvaus diskusijose dėl biudžeto.* lrt.lt. Prieiga per internetą: <https://www.lrt.lt/naujienos/verslas/4/1063178/zalatorius-tikisi-kad-nauseda-aktyviai-dalyvaus-diskusijose-del-biudzeto>
38. BNS (2020, birželio 18). *D. Grybauskaitė: prezidentas pirmuosius metus atlaikė.* vz.lt. Prieiga per internetą: <https://www.vz.lt/verslo-aplinka/2020/06/18/d-grybauskaite-prezidentas-pirmuosius-metus-atlaike>
39. BNS (2020, sausio 11). *Dešimtys turkų statybininkų ir jų palaikytojų Kaune reikalavo sąžiningo atlygio už darbą.* vz.lt. Prieiga per internetą: <https://www.vz.lt/nekilnojamosis-turtas-statyba/2020/01/11/desimtys-turku-statybininku-ir-ju-palaikytoju-kaune-reikalavo-saziningo-atlygio-uz-darba>
40. BNS (2020, gruodžio 16). *Didesnis valdžios deficitas pateisinamas – prezidento patarėjas.* BNS. Prieiga per internetą: bns.lt.
41. BNS (2020, spalio 26). *G. Nausėda linki sėkmės I. Šimonytei imantis būsimos Vyriausybės vadovės vaidmens.* Etaplus. Prieiga per internetą: <https://www.etaplus.lt/g-nauseda-linki-sekmes-i-simonytei-imantis-busimos-vyriausybes-vadoves-vaidmens>
42. BNS (2020, rugsėjo 11). *G. Nausėda ragina partijas skelbti kandidatus į ministrus, žada griežtą filtrą.* KL.lt. Prieiga per internetą: <https://klaipeda.diena.lt/naujienos/lietuva/politika/g-nauseda-ragina-partijas-skelbti-kandidatus-i-ministrus-zada-griezta-filtra-985021>
43. BNS (2020, birželio 18). *G. Nausėda: Lietuvos tikslas – teisinga, inovatyvi gerovės valstybė.* DIENA.lt. Prieiga per internetą: <https://www.diena.lt/naujienos/lietuva/politika/prezidentas-g-nauseda-skaitys-savo-pirmaji-metini-pranesima-972909>
44. BNS (2020, liepos 9). *G. Nausėda: mano stilius kitoks nei esame įpratę, nesudeginome tiltų nė su viena partija.* Jp.lt. Prieiga per internetą: <https://jp.lt/g-nauseda-mano-stilius-kitoks-nei-esame-iprate-nesudeginome-tiltu-ne-su-viena-partija/>
45. BNS (2020, spalio 13). *G. Nausėda: po Seimo rinkimų įmanoma ir kairioji, ir dešinioji koalicija.* vz.lt. Prieiga per internetą: <https://www.vz.lt/verslo-aplinka/2020/10/13/g-nauseda-po-seimo-rinkimu-imanoma-ir-kairioji-ir-desinioji-koalicija>
46. BNS (2020, liepos 24). *G. Paluckas: socialdemokratų programos leitmotyvas – visuotinis užimtumas.* Jp.lt. Prieiga per internetą: <https://jp.lt/g-paluckas-socialdemokratu-programos-leitmotyvas-visuotinis-uzimtumas/>
47. BNS (2020, sausio 17). *G. Nausėda sako nebematantis prasmės kalbėti su valdančiais apie J. Narkevičių.* 15min.lt. Prieiga per internetą:

- <https://www.15min.lt/naujiena/aktualu/lietuva/g-nauseda-sako-nebematantis-prasmes-kalbeti-su-valdanciaisiais-apie-j-narkeviciu-56-1262180>
48. BNS (2020, spalio 26). *I. Šimonytė: gerovės valstybė yra ne „užvadavimo“, o turinio klausimas*. DIENA.lt. Prieiga per internetą: <https://www.diena.lt/naujienos/lietuva/politika/g-nauseda-susitinka-su-partiju-lyderiais-aptarti-naujos-vyriausybes-formavima-992640>
49. BNS (2020, vasario 12). *J. Sabatauskas: prezidentas pasiuntė signalą, kad būtina tartis*. Kauno diena. Prieiga per internetą: <https://kauno.diena.lt/naujienos/lietuva/politika/j-sabatauskas-prezidentas-pasiunte-signala-kad-butina-tartis-952498>
50. BNS (2020, spalio 28). *Koronaviruso pandemija neturi padidinti socialinės atskirties ir skurdo* – G. Nausėda. bns.lt. Prieiga per internetą: bns.lt.
51. BNS (2020, birželio 18). *Matau prezidento norą vienyti ir telkti, pirmąjį G. Nausėdos pranešimą vertina premjeras*. bns.lt. Prieiga per internetą: bns.lt.
52. BNS (2020, spalio 12). *Mauricas: galbūt turėsime posūkį iš kairiosios į dešiniąją politiką*. DELFI. Prieiga per internetą : <https://www.delfi.lt/verslas/verslas/mauricas-galbut-turesime-posuki-is-kairiosios-i-desiniaja-politika.d?id=85466169>
53. BNS (2020, birželio 18). *N. Mačiulis giria G. Nausėdą už švietimo reformos kritiką*. Kauno diena. Prieiga per internetą: <https://kauno.diena.lt/naujienos/verslas/ekonomika/n-maciulis-giria-g-nauseda-uz-svietimo-reformos-kritika-972984>
54. BNS (2020, spalio 26). *N. Mačiulis: daugumos rinkėjų nuomone, gerovės valstybė – nebūtinai didinant mokesčius*. vz.lt. Prieiga per internetą: https://www.vz.lt/verslo-aplinka/2020/10/26/n-maciulis-daugumos-rinkeju-nuomone-geroves-valstybe--nebutinai-didinant-mokescius?fbclid=IwAR0g2XNM0XnzPQgI84EdCtajB7kQSpZkF_9Rj6Hz0QaFTJlvHvG6kxJvmxA
55. BNS (2020, sausio 17). *Nausėda: ekonomikai per ilgai leidome klostytis laukinių Vakarų sąlygomis*. tv3.lt. Prieiga per internetą: <https://www.tv3.lt/naujiena/lietuva/nauseda-ekonomikai-per-ilgai-leidome-klostytis-laukiniu-vakaru-salygomis-n1026667>
56. BNS (2020, kovo 3). *Nausėda: reikia užtikrinti mokesčių sistemos teisingumą*. lrt.lt. Prieiga per internetą: <https://www.lrt.lt/naujienos/verslas/4/1148116/nauseda-reikia-uztikrinti-mokesciu-sistemos-teisinguma>
57. BNS (2020, gruodžio 11). *Opozicija naujos Vyriausybės programoje pasigenda ambicijų ir šeimoms vertybių*. Etaplus. Prieiga per internetą: https://www.etaplus.lt/opozicija-naujos-vyriausybes-programoje-pasigenda-ambiciju-ir-seimos-vertybiu?fbclid=IwAR07-qnsSIPt0gxASLb-1IqKuvKg44oA9X7F-LNOipsJ8f37ommE_vfKq8

58. BNS (2020, spalio 11). *Prezidentas iš naujo Seimo tikisi geresnio dialogo ir „mažesnio stumdymosi tarpusavyje“*. vz.lt. Prieiga per internetą: <https://www.vz.lt/verslo-aplinka/2020/10/11/prezidentas-is-naujo-seimo-tikisi-geresnio-dialogo-ir-mazesnio-stumdymosi-tarpusavyje>
59. BNS (2020, lapkričio 30). *Prezidentas su ekspertais aptars mokesčių sistemą*. 15min.lt. Prieiga per internetą: <https://www.15min.lt/naujiena/aktualu/lietuva/prezidentas-su-ekspertais-aptars-mokesciu-sistema-56-1415860?fbclid=IwAR3T6Mq-DgH0XBXwrH3jtmadGeIScuLaeXsg1D8IAK0yb9qm-dDTSaeqzPk>
60. BNS (2020, spalio 28). *Prezidentas: kandidatams į ministrus egzaminų nebus, bet vertinsiu gerovės valstybės viziją*. vz.lt. Prieiga per internetą: <https://www.vz.lt/verslo-aplinka/2020/10/28/g-nauseda-kandidatams-i-ministrus-egzaminu-nebus-bet-vertinsiu-geroves-valstybes-vizija?fbclid=IwAR04nvuiz38f1BGJV1Pw0cv0QKRvxnfylHmRQqbIaaB8fk5RykqyoAeGxOw>
61. BNS (2020, gruodžio 17). *Seimas antrą kartą apsvarstė 2021 metų valstybės biudžetą*. Kauno diena. Prieiga per internetą: <https://kauno.diena.lt/naujienos/verslas/ekonomika/seime-antras-2021-metu-valstybes-ir-kitu-socialiniu-biudzetu-svarstymas-1002232>
62. BNS (2020, kovo 12). *Seimas iš naujo svarstys prezidento vetuotą Civilinio turto konfiskavimo įstatymą*. lrt.lt. Prieiga per internetą: <https://www.lrt.lt/naujienos/lietuvoje/2/1150694/seimas-is-naujo-svarstys-prezidento-vetuota-civilinio-turto-konfiskavimo-istatyma>
63. BNS (2020, sausio 14). *Seimui nepavyko atmesti prezidento veto dėl rinkimų kartelės*. Kauno diena. Prieiga per internetą: <https://kauno.diena.lt/naujienos/lietuva/politika/seimas-planuoja-apsispresti-del-prezidento-veto-zemesnei-rinkimu-kartelei-948025>
64. BNS (2020, spalio 26). *Socialdemokratai parems konservatorius, kiek jie sieks gerovės valstybės – G. Paluckas*. bns.lt. Prieiga per internetą: bns.lt.
65. BNS (2020, spalio 26). *V. Janulevičius: iš naujos valdžios laukiame ilgalaikio ekonomikos skatinimo*. DIENA.lt. Prieiga per internetą: <https://www.diena.lt/naujienos/verslas/ekonomika/v-janulevicius-naujos-valdžios-laukiame-ilgalaikio-ekonomikos-skatinimo-992677>
66. BNS (2020, spalio 12). *Verslo ir profsąjungų atstovų komentarai apie Seimo rinkimus: svarbiausios citatos*. DELFI. Prieiga per internetą: <https://www.delfi.lt/verslas/verslas/verslo-ir-profsajungu-atstovu-komentarai-apie-seimo-rinkimus-svarbiausios-citatos.d?id=85471229>
67. BNS (2020, spalio 26). *Verslo ir profsąjungų atstovų komentarai apie Seimo rinkimus: svarbiausios citatos*. Diena.lt. kauno.diena.lt. Prieiga per internetą:

- <https://m.diena.lt/naujienos/verslas/ekonomika/verslo-ir-profsajungu-atstovu-komentarai-apie-seimo-rinkimus-svarbiausios-citatos-992766>
68. BNS (2020, birželio 18). *Ž. Mauricas prezidento kalboje pasigedo dėmesio ekonominiams procesams.* KL.lt. Prieiga per internetą: <https://klaipeda.diena.lt/naujienos/verslas/ekonomika/z-mauricas-prezidento-kalboje-pasigedo-demesio-ekonominiams-procesams-972963>
69. BNS (2021, birželio 17). *A. Daugėla: padariau klaidą, bet ar ji turi nubraukti visą mano darbo valstybei.* www.bns.lt. Prieiga per internetą: <https://www.bns.lt/topic/1912/news/64065701/?fbclid=IwAR2WzaNyWWcdg6sIuk6J8eeVzRnbN-Y1mf4TduSkGhx2eIxDvvWz7itbF8>
70. BNS (2021, rugpjūčio 25). *J. Šiugždienė tikisi, jog susitarimą dėl švietimo pasirašys visos parlamentinės partijos.* www.budas.lt. Prieiga per internetą: <http://www.budas.lt/aktuali-informacija/44857-j-siugzdiene-tikisi-jog-susitarima-del-svietimo-pasirasys-visos-parlamentines-partijos?fbclid=IwAR0PbDYGzrCmS8jUCNgXJRWgyV1VI2K19FjOijuXi7rANQygtOXQ-aQP6Yk>
71. BNS (2021, birželio 8). *N. Mačiulis: džiugina prezidento požiūris į NPD didinimą, tvariai ekonomiką.* www.bns.lt. Prieiga per internetą: <https://www.bns.lt/topic/1912/news/64000221/?fbclid=IwAR1BIIZjVL5uaAYWcT3C1SKQBAWosIbaXGeXezPk6FopXeS8j5ynZ0axy18>
72. BNS (2021, liepos 14). *Nausėda apžvelgs antruosius prezidentavimo metus.* lrt.lt. Prieiga per internetą: https://www.lrt.lt/naujienos/lietuvoje/2/1450308/nauseda-apzvelgs-antruosius-prezidentavimo-metus?fbclid=IwAR1jJt4fBCWimbq_c0ZTCtn2-ulZ4IqFB1JHaeZ_V_NwanJiqYFZbwzAucQ
73. BNS (2021, birželio 8). *Politologai pasigenda Nausėdos dėmesio užsienio politikai, konkretumo, išvelgė kritiką ir centrinei valdžiai.* lrt.lt. Prieiga per internetą: https://www.lrt.lt/naujienos/lietuvoje/2/1427284/politologai-pasigenda-nausedos-demesio-uzsienio-politikai-konkretumo-izvelge-kritika-ir-centrinei-valdžiai?fbclid=IwAR1bAzCwBPsrSWEEnZln13maFVAS9Pkn9RX6l-phfDwpWmZce_keoxmyKFE
74. BNS (2021, kovo 15). *Prokuratūra pradėjo ikiteisminį tyrimą dėl neapykantos kurstymo Vito Tomkaus rašinyje.* lrt.lt. Prieiga per internetą: <https://www.lrt.lt/naujienos/lietuvoje/2/1365090/prokuratūra-pradejo-ikiteismini-tyrima-del-neapykantos-kurstymo-vito-tomkaus->

[rasinyje?fbclid=IwAR2cp3W3DHJ9b2YM8hp47BVUF8apxwDwaDySz31dAB9OCAB4DsDjHpdxHAM](https://www.15min.lt/naujiena/aktualu/lietuva/v-sapoka-pateiksime-saugu-biudzeta-56-1347186)

75. Budzinauskas, V. (2020, liepos 14). *V.Šapoka: pateiksime saugų biudžetą*. 15min.lt. Prieiga per internetą: <https://www.15min.lt/naujiena/aktualu/lietuva/v-sapoka-pateiksime-saugu-biudzeta-56-1347186>
76. Jačauskas, I. (2021, rugsėjo 9). *Liberalaus jaunimo proteste – raginimai G.Nausėdai tvirčiau ginti žmogaus teises*. 15min.lt. Prieiga per internetą: https://www.15min.lt/naujiena/aktualu/lietuva/liberalaus-jaunimo-proteste-raginimai-g-nausedai-tvirčiau-ginti-zmogaus-teises-56-1562360?fbclid=IwAR1jT4fBCWimbq_c0ZTCtn2-ulZ4IpFB1JHaeZ_V_NwanJiqYFZbwzAucQ
77. Jakubauskas, R. (2019, lapkričio 27). *V. Kudirkos aikštėje keli šimtai praeivių prisijungė prie Vilniaus universiteto protesto*. news.bns.lt. Prieiga per internetą: <http://news.bns.lt/60013339>
78. Jakubauskas, R. (2020, rugsėjo 3). *Partijų lyderiai pasirašė memorandumą dėl savivaldybių savarankiškumo*. 15min.lt. Prieiga per internetą: <https://www.15min.lt/naujiena/aktualu/lietuva/partiju-lyderiai-ketina-pasirasyti-memoranduma-del-savivaldybiu-savarankiskumo-56-1371130>
79. Jakubauskas, R., Naureckaitė, I. (2019, rugsėjo 26). *Socialiniai darbuotojai prie Vyriausybės protestuoja dėl nesaugių darbo sąlygų*. 15min.lt. Prieiga per internetą: <https://www.15min.lt/naujiena/aktualu/lietuva/socialiniai-darbuotojai-renkasi-i-protesto-akcija-del-darbo-salygu-ir-mazu-atlyginimu-56-1207998>
80. Jakučionis, S. (2019, gegužės 22). *Nausėda susitiks su „valstiečiais“ dėl paramos rinkimuose*. DELFI. Prieiga per internetą: <https://www.delfi.lt/news/daily/lithuania/nauseda-susitiks-su-valstieciais-del-paramos-rinkimuose.d?id=81239623>
81. Jakučionis, S. (2019, rugsėjo 9). *Opozicija su premjeru aptarė iniciatyvą pasirašyti partijų susitarimą dėl švietimo*. 15min.lt. Prieiga per internetą: <https://www.15min.lt/naujiena/aktualu/lietuva/opozicija-su-premjeru-aptare-iniciatyva-pasirasyti-partiju-susitarima-del-svietimo-56-1199868>
82. Jakučionis, S. (2019, birželio 6). *Opoziciniai socialdemokratai su G.Nausėda aptarė galimybes rengti pirmalaikius rinkimus*. 15min.lt. Prieiga per internetą: <https://www.15min.lt/naujiena/aktualu/lietuva/opoziciniai-socialdemokratai-su-g-nauseda-aptare-galimybes-rengti-pirmalaikius-rinkimus-56-1155938>
83. Sabaitis, Š. (2019, spalio 15). *Bankų ir prekybos tinklų mokesčius Nausėda sieja su lengvatos dyzelinui mažinimu*. DELFI. Prieiga per internetą: <https://www.delfi.lt/verslas/verslas/banku->

[ir-prekybos-tinklu-mokescius-nauseda-sieja-su-lengvatos-dyzelinui-mazinimu.d?id=82521799](https://www.15min.lt/verslas/naujiena/finansai/v-sapoka-dalindami-pazadus-2020-iesiems-turime-buti-konservatyvesni-662-1165284)

84. Sabaitis, Š. (2019, birželio 26). *V.Šapoka: dalindami pažadus 2020-iesiems turime būti konservatyvesni.* 15min.lt/verslas. Prieiga per internetą: <https://www.15min.lt/verslas/naujiena/finansai/v-sapoka-dalindami-pazadus-2020-iesiems-turime-buti-konservatyvesni-662-1165284>
85. Skėrytė, J. (2020, lapkričio 5). *Parlamentarai iš naujo svarstys privalomą seniūnijų steigimą.* 15min.lt. Prieiga per internetą: <https://www.15min.lt/naujiena/aktualu/lietuva/parlamentarai-is-naujo-svarstys-privaloma-seniuniju-steigima-56-1403040>
86. Skėrytė, J. (2021, birželio 2). *Prezidentas kitą savaitę Seime skaitys metinį pranešimą.* 15min.lt. Prieiga per internetą: <https://www.15min.lt/naujiena/aktualu/lietuva/prezidentas-kita-savaite-seime-skaitys-metini-pranesima-56-1513728?fbclid=IwAR09CHRQk3wehtyniFZTfjJ77jx0pCji0H7XaT3PInBzMtWYIWqcUGpP5YQ>
87. Viluckas, P. (2020, sausio 8). *Analitikai: „Grigeo“ taršos krizė neigiamai paveiks verslo reputaciją.* 15min.lt/verslas. Prieiga per internetą: <https://www.15min.lt/verslas/naujiena/finansai/z-mauricas-del-grigeo-tarsos-krizes-zala-viso-regiono-akciju-birzai-662-1257252>
88. Viluckas, P. (2020, rugsėjo 9). *Rinkimai 2020: socialdemokratai teigia siūlantys geriausiai subalansuotą programą.* 15min.lt. Prieiga per internetą: <https://www.15min.lt/naujiena/aktualu/lietuva/rinkimai-2020-socialdemokratai-teigia-siulantys-geriausiai-subalansuota-programa-56-1374032>
89. Viluckas, P., Pakėnienė, R. (2019, gruodžio 17). *Verslo ir profsąjungų atstovai apie 2020-ųjų biudžetą - BNS APŽVALGA.* www.bns.lt. Prieiga per internetą: <https://www.bns.lt/topic/1912/news/60167141/print/true/>

8. PRIEDAI

▼ Gerovės valstybės suvokimas	0
> Gerovės valstybė siejama su diskusijomis apie apibrėžimą	27
> Gerovės valstybė siejama su ekonomika, finansais, mokesčiais	40
> Gerovės valstybė siejama su prezidentu	21
> Gerovės valstybė siejama su politika	10
> Gerovės valstybė siejama su vertybėmis ir jausmais	23
> Gerovės valstybė siejama su socialine politika	40
> Gerovės valstybė siejama su tam tikromis šalimis	6
▼ Gerovės valstybės iššūkiai	0
> Iššūkiai susiję su visuomenės grupėmis ir jų raida	16
> Socialinės apsaugos, socialinės politikos iššūkiai	37
> //Finansiniai, ekonominiai iššūkiai	48
> //Darbo rinkos iššūkiai	31
> //Migracijos politikos iššūkiai	6
> //Neteisingumas	5
> Gerovės valstybės apibrėžimo iššūkiai	4

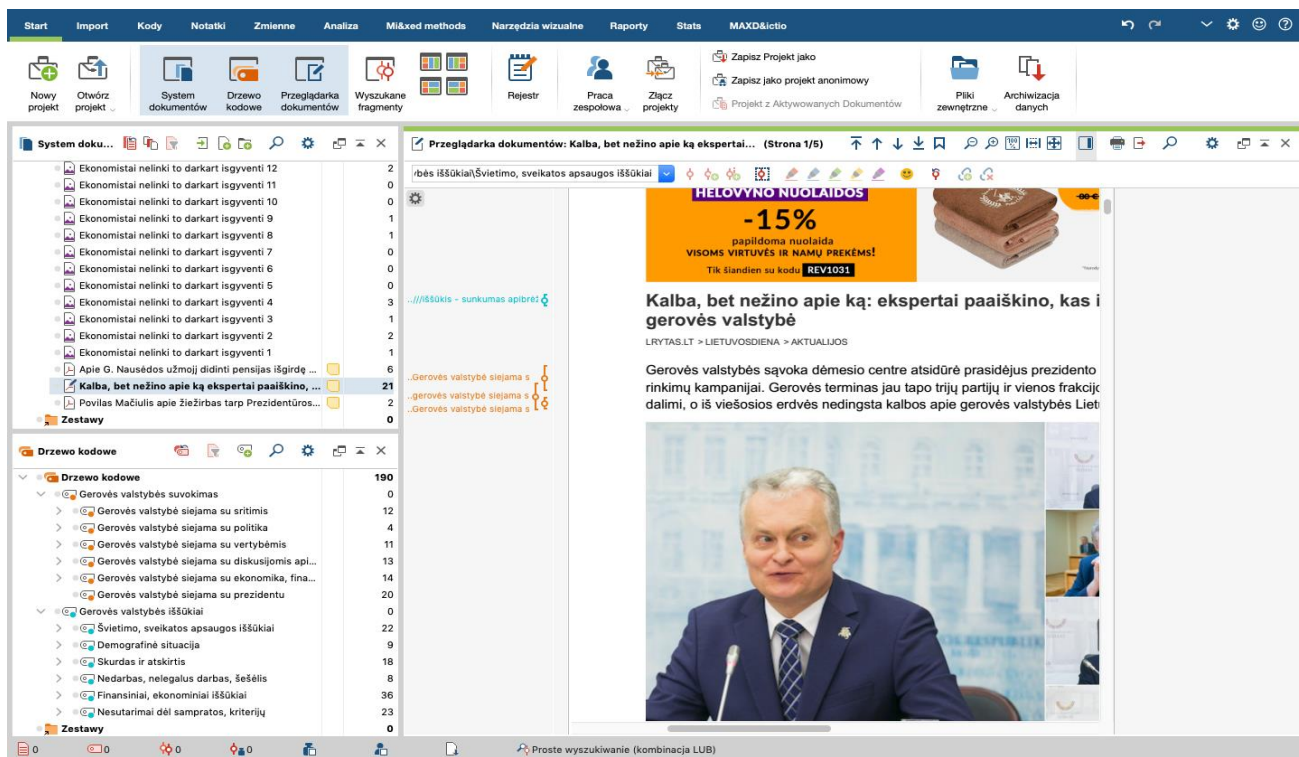
„Delfi.lt” kodų medis. Sudaryta autorės

The screenshot displays the Delfi.lt web application interface. At the top, there is a navigation bar with tabs for 'Start', 'Import', 'Kody', 'Notatki', 'Zmienne', 'Analiza', 'Miixed methods', 'Narzędzia wizualne', 'Raporty', 'Stats', and 'MAXD&ictio'. Below this is a toolbar with various icons for document management and search. The main content area is split into two panes. The left pane shows a 'Drzewo kodowe' (code tree) with a hierarchical structure of folders and documents. The right pane displays a document titled 'Przeeglądarka dokumentów: Schema ko reikia gerovės valstybės... (Strona 4/8)'. The document content includes a section titled 'Rizikos – tos pačios kaip visur' and discusses economic risks and social issues. The bottom status bar shows 'Proste wyszukwanie (kombinacja LUB)'.

„Delfi.lt” kodavimo pavyzdys. Sudaryta autorės

▼ Gerovės valstybės suvokimas	0
> Gerovės valstybė siejama su sritimis	12
> Gerovės valstybė siejama su politika	4
> Gerovės valstybė siejama su vertybėmis	11
> Gerovės valstybė siejama su diskusijomis apie apibrėžimą	13
> Gerovės valstybė siejama su ekonomika, finansais, mokesčiais	14
> Gerovės valstybė siejama su prezidentu	20
▼ Gerovės valstybės iššūkiai	0
> Švietimo, sveikatos apsaugos iššūkiai	22
> Demografinė situacija	9
> Skurdas ir atskirtis	18
> Nedarbas, nelegalus darbas, šešėlis	8
> Finansiniai, ekonominiai iššūkiai	36
> Nesutarimai dėl sampratos, kriterijų	23

„Lrytas.lt” kodų medis. Sudaryta autorės

„Lrytas.lt” kodavimo pavyzdys. Sudaryta autorės

▼ Gerovės valstybės suvokimas	0
> Gerovės valstybė siejama su tam tikromis šalimis	7
> Gerovės valstybė siejama su ekonomika, finansais, mokesčiais	20
> Gerovės valstybė siejama su socialine politika	13
> Gerovės valstybė siejama su vertybėmis ir teisėmis	25
> Gerovės valstybė siejama su diskusijomis apie apibrėžimą	27
> Gerovės valstybė siejama su politika	22
> Gerovės valstybė siejama su prezidentu	36
▼ Gerovės valstybės iššūkiai	0
> Socialinės apsaugos iššūkiais	25
> Nelygybė, teisingumas, neteisingumas	21
> Skurdas ir atskirtis	15
> Iššūkiai švietime	18
> Finansiniai, ekonominiai iššūkiai	51
> Nesutarimai dėl sampratos, kriterijų, vizijos	6

„15min.lt” kodų medis. Sudaryta autorės

The screenshot displays the MAXD&ictio software interface. The top menu bar includes options like Start, Import, Kody, Notatki, Zmienne, Analiza, Mi&ixed methods, Narzędzia wizualne, Raporty, and Stats. Below the menu is a toolbar with icons for 'Nowy projekt', 'Otwórz projekt', 'System dokumentów', 'Drzewo kodowe', 'Przeładowarka dokumentów', 'Wyszukane fragmenty', 'Rejestr', 'Praca zespołowa', 'Złącz projekt', 'Zapisz Projekt jako', 'Zapisz jako projekt anonimowy', 'Projekt z Aktywowanych Dokumentów', 'Pliki zewnętrzne', and 'Archiwizacja danych'.

The main window is split into two panes. The left pane shows a 'System dok...' window with a list of documents, including 'Gerovės Lietuva „Svarbu, kad neviršytų Moloto...“' which is selected. Below it is a 'Drzewo kodowe' (Code Tree) window showing a hierarchical structure of codes under 'Gerovės valstybės suvokimas' and 'Gerovės valstybės iššūkiai'.

The right pane shows a document viewer for 'Przeładowarka dokumentów: Gerovės Lietuva „Svarbu, kad nevi...“ (Strona 1/4)'. The document content includes a header with the author 'Indrė Jurčėkaitė' and a date 'Julius Kalinskas / 15min nuotr. / Diskusijos akimirka'. The main text discusses the challenges of the welfare state in Lithuania, mentioning the need to ensure constitutional rights and the role of institutions like the Social Democrats and the Lithuanian Social Science Institute. It also mentions the 'Tomas Tomilinas' study on the reduction of social security costs.

„15min.lt” kodavimo pavyzdys. Sudaryta autorės

Code Tree Structure	Count
Drzewo kodowe	531
Gerovės valstybės suvokimas	0
Gerovės valstybė siejama su socialinės politikos sritimis	39
Gerovės valstybė siejama su diskusijomis apie apibrėžimą	28
Gerovės valstybė siejama su vertybėmis ir teisėmis	45
Gerovės valstybė siejama su ekonomika, finansais, mokesčiais	54
Gerovės valstybė siejama su politika	43
Gerovės valstybė siejama su prezidentu	58
Gerovės valstybės iššūkiai	0
Socialinės politikos iššūkiai	25
Iššūkiai susiję su visuomenės grupėmis	18
Ekonominiai, finansiniai iššūkiai	117
Skurdas ir atskirtis	45
Švietimas	36
Darbo rinkos iššūkiai	21
Gerovės valstybės apibrėžimo iššūkiai	2

„BNS” kodų medis. Sudaryta autorės

Start Import Kody Notatki Zmienne Analiza Mixed methods Narzędzia wizualne Raporty Stats MAXDdicto

Nowy projekt Otwórz projekt System dokumentów Drzewo kodowe Przeglądarka dokumentów Wyszukane fragmenty Rejestr Praca zespołowa Złącz projekty Zapisz Projekt jako Zapisz jako projekt anonimowy Projekt z Aktywowanych Dokumentów Pliki zewnętrzne Archiwizacja danych

System dok... [Przebieg dokumentów: Nausėda reikia uztikrinti mokesėi... (Strona 2/5)]

bėsis iėšėukiai/Gerovės valstybės apibrėžimo iėšėukiai

- ypaė socialinės apsaugos, o tai reikiąia, ir pensijų, ir kitose srityse.

Lietuvoje daug metų kalbama apie seėšėlinės ekonomikos maėinimą apie biudėetinių resursų efektyvesnį panaudojimą. Prezidento nuomone, reikia tiesiog pagrėitinti reikalingų sprendimų priėmimą", - kalbėjo V. Augustinavičius.

Valstybinės mokesėių inspekcijos (VM) vadovė Edita Janušienė patikino, kad inspekcija kovos su privaėiu vartojimu įmonės lėšomis.

„Mes esame uė tai, kad jeigu mūsų verslas nori pragomauti, sklandyti sklandytuvais, vaėinėti prabangiais sportiniais automobiliais ir motociklais - prašom, bet ne uė įmonės lėšas (...) Noriu paėymėti, kad privaėiu poreikių dengimas įmonės lėšomis nėra trūkumas ar klaida - tai yra piktnaudėiavimas, todėl VMI bus grieėta ir teisinga ir nuo šiol mes taikysime patikrinimus, skaiėiuosime baudas", - sakė E. Janušienė.

Pasak jos, 2019 metais verslas isigijo bent 3 tūkšt. prabangiu automobilių, motociklų ir kitokių transporto priemonių - tai yra 33 proc. daugiau negu 2015 metais. Kalbant apie nekilnojamąjį turėtą (NT), 2019 metais buvo isigyta 4,5 karto daugiau objektų negu 2015-ąisiais, kas galimai yra naudojama privatiems poreikiams.

„Sakau „galimai“, nes mes dar neturime įrodymų. Tai yra 540 įmonių, isigijusių beveik tūkstantį tokių objektų", - pridėrė E. Janušienė.

Ji taip pat akcentavo poreikį, kad mokesėių sistema bėtų kuo paprastesnė, o uė piktnaudėiavimą nemokant mokesėių bėtų taikoma reali atsakomybė.

Drzewo kodowe 531

- Gerovės valstybės suvokimas 0
- Gerovės valstybė siejama su socialinės politik... 39
- Gerovės valstybė siejama su diskusijomis apl... 28
- Gerovės valstybė siejama su vertybėmis ir tel... 45
- Gerovės valstybė siejama su ekonomika, fina... 54
- Gerovės valstybė siejama su politika 43
- Gerovės valstybė siejama su prezidentu 58
- Gerovės valstybės iėšėukiai 0
 - Socialinės politikos iėšėukiai 25
 - Iėšėukiai susiję su visuomenės grupėmis 18
 - Ekonominiai, finansiniai iėšėukiai 117
 - Skurdas ir atskirtis 45
 - Švietimas 36
 - Darbo rinkos šėšėukiai 21
 - Gerovės valstybės apibrėėimo iėšėukiai 2

Proste wyszukiwanie (kombinacja LUB)

„BNS” kodavimo pavyzdys. Sudaryta autorės